

КАТАРИНА МАСЕТИ

МЪЖЪТ ОТ СЪСЕДНИЯ ГРОБ

Част 1 от „Мъжът от съседния гроб“

Превод от шведски: Елена Радинска, 2011

chitanka.info

1

*Кой се грижи за мъртвите,
бди за правата им,
изслушва проблемите им
и полива цветята им?*

Трябва да имате едно наум с мен!

Огорчена, самотна жена с очевидно необичаен емоционален живот. Кой знае какво ще ме прихване при следващото пълнолуние?

Чели сте Стивън Кинг, нали?

Седя на една тъмнозелена пейка, изгъркана от седене, до гроба на мъжа ми, и се ядосвам на надгробния му камък.

Малък необработен камък, на който е изписано само името му — *Йорян Валин*, с възможно най-обикновения шрифт. Семпло, да не кажа твърде недвусмислено формулирано послание, напълно в стила на Йорян. А и беше по негов избор — бе оставил указания в сайта на „Фонус“^[1].

Просто така, без дори да е болен. Пределно ясно ми е какво е искал да каже с надгробния си камък: Смъртта Е Една Напълно Естествена Част От Кръговрата. Беше биолог. Е, благодаря ти, Йорян.

Идвам тук няколко пъти през седмицата по време на обедната почивка и поне веднъж в събота или неделя. Ако завали, изваждам дъждобрана си, който може да се сгъне и да се прибере в малък плик. Ужасно грозен е, намерих го в шкафа на мама.

Доста от нас тук на гробището са с подобни дъждобрани.

Винаги оставам поне един час. Вероятно се надявам, че ще успея да събудя подходящата за случая мъка, ако съм достатъчно настойчива. Със сигурност бих се почувствала много по-добре, ако можех да се почувствам по-зле. Ако можех да седя тук и да мокря носна кърпичка

след носна кърпичка, без да се налага непрекъснато да се гледам отстрани, за да се уверя, че сълзите ми са искрени.

Тъжната истина е, че през половината време съм му просто бясна. Проклет предател, защо не беше по-внимателен? А чувствата ми през останалото време напомнят най-много това, което едно дете изпитва, когато дванайсетгодишното му канарче умре. Да...

Липсва ми компанията му и всекидневните ни навици. Никой не шумоли с вестника до мен на дивана. Като се прибирам вкъщи, никога не мирише на кафе. Етажерката за обувки изглежда оголяла без всичките му боти и гумени ботуши.

Ако не се сетя какво е „Бог на слънцето с две букви“, трябва да налучквам или да го прескоча.

Едната страна на двойното легло е винаги оправена.

Никой няма да се чуди къде съм, ако не се прибера вкъщи, понеже ме е блъснала кола.

И никой не пуска водата в тоалетната, освен мен.

Седя си на гробището и ми липсва шумът от тоалетната. *Weird enough for you, Stephen?*^[2]

Не знам защо, но гробищата винаги ме карат да мисля като някой противен второкласен комик, който изобщо не е забавен. Да потискам чувствата си и да повтарям репликите си — ала това все пак мога да си го позволя. Напоследък нямам много други занимания, освен да потискам чувствата си.

Когато бях заедно с Йорян, поне знаех коя съм. Определяхме се взаимно, нали затова са романтичните връзки в крайна сметка?

Коя съм сега?

Изцяло се оставям на този, в чието полезрение попадам. За някои съм гласоподавател, за други — пешеходец, за трети — лице, получаващо доходи, консуматор на култура, човешки капитал или собственик на жилище.

Или просто съвкупност от цъфтяща коса, суха кожа и пропускащи дамски превръзки.

Но, разбира се, все още мога да разчитам на Йорян за образа си в настоящето. Тази услуга може да ми направи и след смъртта си. Ако не беше той, щях да съм в състояние да се представя като „необвързано момиче над трийсетте“ — видях израза в един вестник вчера и косата

ми се изправи. Вместо това сега съм „все още млада вдовица без деца“. Колко тъжно, колко трагично! Да, много благодаря, Йорян!

Някъде у мен се прокрадва и болезнено чувство на разочарование. Разочарована съм, че Йорян умря.

При положение, че бяхме планирали бъдещето си, както в краткосрочен, така и в дългосрочен план! Каране на кану във Вермланд^[3] и изгодно пенсионно осигуряване и за двамата.

Сигурно и Йорян е бил разочарован. Целият този здравословен начин на живот — тайдзи, органични картофи и полиненаситени мазнини. И за какво му послужи всичко това?

Чуди се комикът и показва пожълтелите си зъби.

Понякога пък просто се разбеснявам заради него. Не е честно, Йорян! Ти, който беше толкова добронамерен и компетентен!

От време на време усещам и едно слабо, тревожно пърхане в слабините след петмесечното си въздържание. Кара ме да се чувствам като некрофил.

До гроба на Йорян има един ужасен надгробен паметник, истинска безвкусица. Бял мрамор с ръкописни надписи в златисто; ангели, рози, птици и девизи, изсечени във вълнообразна лента, дори череп с коса. Самият гроб е толкова гъсто засаден с растения, че прилича на разсадник. На паметника са изписани мъжко и женско име с близки рождени години — предполагам, че някой почита родителите си по този натруфен начин.

Преди няколко седмици видях опечаления за първи път. Мъж на моята възраст, с крещящо ватирано яке и шапка с наушници. Козирката, на която имаше надпис „ГОРСКИ СОБСТВЕНИЦИ“, беше вдигната високо нагоре по американски маниер. Мъжът усърдно плевеше и ровеше в насажденията.

На гроба на Йорян не расте нищо. Сигурно не би одобрил някой розов храст на гроба си — този вид растение не принадлежи към биотопа на гробището. А пък на входа не продават равнец и коча билка.

Горският собственик идва редовно, през няколко дни, около обяд. Винаги е натоварен с нови растения и материали за торене. Изглежда изпълнен с градинарска гордост, сякаш гробът е парче земя, предоставено му от общината за обработване.

Последния път седна до мен на пейката и ме погледна изкосо, но не каза нищо.

Миришеше странно и на лявата си ръка имаше само три пръста.

[1] Погребално бюро в Швеция. — Б.пр. ↑

[2] Достатъчно странно ли е това за теб, Стивън? (англ.). — Б.пр.

↑

[3] Провинция в Западна Швеция. — Б.пр. ↑

2

Мамка му, не мога да я понасям, просто не мога да я понасям!
Защо трябва постоянно да седи там?

Преди сядах за малко на пейката, след като приключех с работата по гроба, и на спокойствие си довършвах всички прекъснати мисли. Опитвах се да намеря нещо дребно, за което да се хвана, за да успея да изкарам още ден или два. Не мога да мисля спокойно, когато съм вкъщи във фермата и тичам нагоре-надолу по задачи. Ако не съм съсредоточен в това, което правя, неминуемо се случва някакво малко произшествие и ми създава допълнителна работа за дни. Или ще мина с трактора през камък и задният мост ще падне, или пък някоя крава ще си натърти вимето, защото съм забравил да ѝ закопчая сутиена.

Само когато съм на гроба, успявам да си поема малко дъх. Но дори и там нямам чувството, че мога да седна и просто да помисля. Първо трябва да оправа всичко, да разровя почвата и да засадя цветя, чак тогава си позволявам да седна.

А ето че сега тя седи там.

Бледа като стара цветна снимка, която е висяла на стената в продължение на години. Изтощена светлоруса коса, бледо лице, бели мигли и вежди, безцветни дрехи, винаги нещо в светлосиньо или бежово. Бежова личност. Тя е самото нахалство — лек грим или проблясващо украшение са достатъчни, за да кажеш на околния свят, че „тук стои една жена, която поне малко се интересува от това, което виждате и мислите за нея“. Нейната безцветност обаче просто заявява: „Изобщо не ми пука какво мислите, аз дори не ви забелязвам“.

Харесва ми, когато външността на жената приканва: „Погледни ме, виж какво имам!“. Чувствам се някак поласкан. Жените трябва да бъдат с блестящо червило и нежни островърхи обувки с каишки, и да си вирват бюста под носа ти. Няма значение, ако червилото е леко размазано, роклята всеки миг ще се пръсне върху тлъстинките по корема или пък огромните фалшиви перли не са изящно подредени — не всеки може да притежава добър стил, важно е старанието. Винаги се

влюбвам по малко, щом видя жена, вече не в първа младост, прекарала вероятно половин ден пред огледалото, за да изглежда добре, особено ако има дълги изкуствени нокти, изгорена от боядисване коса и разклатени токове. Тогава ми се приисква да я прегърна и погалья и да ѝ кажа нещо хубаво.

Разбира се, никога не го правя. Най-близкият ми контакт с тях е да ги наблюдавам отдалече, когато съм в банката или в пощата. Във фермата няма други жени, освен ветеринарната лекарка и осеменителката на кравите. С дълги гумени престилки, груби ботуши, кърпи около главите и с тръбата със сперма от биковете в ръце. А и те никога нямат време да останат за чаша кафе — дори и да имах време да вляза в къщата и да приготвя.

През последните години майка постоянно ми повтаряше, че трябва да „изляза“ и да си намеря момиче. Сякаш навън чакаше цяла тълпа благосклонни момичета и аз просто трябваше да изляза и да си избира едно. Нещо като да вземеш ловната пушка по време на сезона и да си отстреляш заек.

Тя е знаела, много преди аз да разбера, че ракът бавно я разяжда отвътре и че ще остана сам. Не само с всичката работа по двора, но и с това, което съм приемал за даденост през годините — топла къща, оправено легло, чист работен гащеризон, вкусна храна, винаги горещо кафе и прясно опечени кифлички за закуска. Знаела е, че ще трябва да се грижа и за тези неща, за които не ми се е налагало да мисля дотогава — сеченето на дърва, отопляването на къщата, брането на плодовете и прането; всичко това, за което сега не ми остава време. Гащеризонът се е втвърдил от кравешки изпражнения и киснатото мляко, чаршафите са посивели, от къщата ме лъхва студ, когато прекрача прага ѝ, кафето си правя с чаша топла вода от чешмата и лъжица нес кафе. А проклетият кренвирш, който цвърчи в микровълновата ден след ден, е основната ми храна.

До чашата ми с кафе майка слагаше вестник „Ланд“^[1], разтворен на обявите за запознанства. Понякога даже беше оградила някоя обява. Но, разбира се, никога не казваше нищо направо.

Това, което майка не знаеше, беше, че вече няма тълпа момичета на пункта за събиране на мляко, които изгарят от желание да се задомят с „Привлекателен Ерген Със Собствена Ферма“. Те всички заминаха за града преди няколко години и сега са учителки в детски

градини и медицински сестри. Омъжени са за автомонтъори и продавачи и обмислят да си купят къща. Идват тук през лятото с мъжете си и някое русоляво пеленаче на ръце и в продължение на броени седмици се излежават на шезлонги в стария двор на родителите си.

Карина, която ме преследваше в гимназията и която можеше да ти пусне, ако малко ѝ се подмажеш, понякога ме дебне от засада зад рафтовете на магазина. Магазинът все още е отворен през летните месеци, сигурно ще е така още няколко години. И изведнъж тя изскача и се преструва, че сме се срещнали случайно, и започва да ме разпитва дали съм женен и дали имам деца. Сега живее в града със Стефан, който работи в склада на „Домус“^[2]. Съобщава ми го победоносно и ме гледа така, сякаш трябва да лея сълзи за това, което съм изпуснал. За бога.

Може би и тази, бледата, има възрастни родители, при които да отиде и да се излежава през лятото. Би било добре да се отърва от нея за няколко седмици. Въпреки че през лятото никога нямам време да ходя на гробището, с изключение на дните, когато вали като из ведро и коситбата се забавя.

И този надгробен камък, от който не откъсва поглед! Що за камък е това? Повече ми прилича на нещо, което някой земемер е захвърлил там, за да отбележи граница на земен участък!

Майка избра надгробния паметник за татко. Виждам, че е натруфен, но съзирам и цялата любов, която тя вложи, за да го избере. В продължение на седмици разглеждаше каталози. Всеки ден ѝ хрумваше нова идея за украса и накрая всичко се събра накуп.

Йорян какъв ли ѝ е? Баща, брат или може би мъж? И ако има сили да идва тук и да се вира в камъка ден след ден, защо не намира сили да засади поне едно цвете на гроба му?

[1] Шведски вестник с разнообразни теми за цялото семейство. — Б.пр. ↑

[2] Шведски универсален магазин. — Б.пр. ↑

3

*Разбира се, че краищата на раната се борят, за да се затворят,
и че часовникът иска да бъде навит
(колко неловко да показваш винаги един и половина!),
в ампутираните крайници се появяват
фантомни болки.*

Днес се случи нещо абсолютно неочаквано.

Беше ясен, студен есенен ден и в обедната почивка отидох на обичайната си разходка до гробището. Горският собственик седеше там на пейката. Когато пристигнах, ме изгледа мрачно, сякаш влизах с взлом в собственото му гробище. Ръцете му бяха целите в пръст, явно беше приключил с дневната порция градинарство. Чудя се, защо ли е само с три пръста?

Седнах на пейката и започнах да си мисля какви ли деца щяхме да имаме с Йорян. Той щеше да е в бащинство през половината време и да разучи всичко за пелените и практичните торби кенгуру. Щеше да води бебето на бебешко плуване.

Бяхме женени пет години и почти не сме се карали. Най-много някое сопване или леко повишаване на тон, винаги идващи от мен, но те никога не прерастваха в скандал.

Заслугата за това не беше моя. Йорян не се караше с никого. Приятелски излагаше гледната си точка отново и отново, докато човек просто не се предаде от изтощение и не се съгласеше с него.

На няколко пъти ми се случваше да загубя контрол заради тази безкрайна добронамереност и да започна да се държа като дете — ритях мебелите, демонстративно излизах от стаята, блъсках врати. Йорян никога не даваше вид, че забелязва, и аз в един момент спирах,

защото подозирах, че от цялата работа той трупа точки за добро поведение на мой гръб.

Веднъж смачках целия „Дагенс Нюхетер“^[1], страница по страница, на топки и го бомбардирах с тях. Бяхме посветили половин събота на вестника — читателските писма трябваше да се обсъдят, културните събития да се отбележат, макар и случващи се на километри от нас, трябваше да се смеем на комиксите и да включим в плановете си приготвянето на пикантна съботна супа с домати, сушени на слънце. Изведнъж ми се стори, че истинският живот ми се изплъзва, просто преминава покрай прозорците, докато ние четем, затова дръпнах вестника към себе си и атакувах. Тогава в кафявите му очи съзрях такава тревога, че трябваше или да му фрасна един, или да заплача.

Заплаках, разбира се — от яд. Защото най-дразненщото беше, че точно *той* си обуваше зелените ботуши и излизаше навън в реалния живот с бинокъла за наблюдение на птици, преди аз да съм успяла да стигна до втората част на вестника. „Винаги ти трябва бинокъл, който да поставяш между себе си и реалността“, подсмърчах и се чувствах още по-неразбрана, защото и аз самата не се разбирах.

След няколко дни, така между другото, Йорян ми подаде една статия за предменструалния синдром и ме потупа по ръката с такова снизхождение, че веднага ми се прииска да я смачкам и да го замеря с нея. Но преди да успея, той вече се беше качил на колелото си и бе изчезнал.

В началото бях влюбена в Йорян. Пишех му любовни писма в хекзаметър, на които той се усмихваше. Катерех се по изсъхнали клони, за да снимам птичи гнезда за него, газех в леденостудена вода и оставях пиявиците да се лепят по краката ми в името на научните му изследвания.

Може би се дължеше на страхотната му външност. Топли кафяви цветове, висок ръст, добре оформено тяло, силни мускулести ръце, които винаги правеха нещо. Беше ми приятно да виждам как другите жени го изпиват с поглед и как хлъцват от изненада, когато забележат моята невзрачна особа до него. (Точно така, момичета! Този красавец е мой, има какво да научите от мен!)

Няма защо да се перча. Истината е, че и аз не знам как го „спечелих“. Интересът, който предизвиквам у красивите мъже, е

сходен с интереса към тапети на стената на общинско жилище.

Но от момента, в който Йорян ме зърна — тогава работех в информационния отдел на библиотеката и му помагах да намира английски списания за зоология, — той си реши, че аз съм Неговата Жена, единствената, на която възнамеряваше да отдаде предпочитанията си за в бъдеще. Общо взето, по същия начин, по който беше отдал предпочитанията си на продуктите на „Фьелревен“^[2].

В началото имах чувството, че ме проверява като с потребителски тест. Как съм в гората. В леглото. В киното и по време на разговора в кафенето след това. И никъде нямаше остри ъгли. Вплитахме всичките си възгледи като две куки в една и съща плетка и се любувахме на модела, който постепенно се оформяше.

После се оженихме и си отдохнахме. Зрелостният изпит беше взет, бе време за следващия етап.

Точно бяхме започнали да си се усмихваме пред витрините на магазините за бебешки стоки, когато той взе, че умря. Една ранна сутрин го блъсна камион, докато отиваше с велосипеда си да наблюдава глухари. Слушал запис с птичи звуци — или не е чул камиона и е завил, или пък шофьорът е бил заспал на волана.

Малкият непретенциозен камък пред мен е всичко, което остана от него. И съм му направо бясна, че ме заряза по този начин, без дори да го обсъди с мен предварително... Сега никога няма да разбере какъв беше той в действителност.

Извадих бележника си от чантата. Малка синя тетрадка с твърди корици и картинка на кораб, плаващ по ясно синьо море. И написах:

„Разбира се, че краищата на раната се борят, за да се затворят, и че часовникът иска да бъде навит...“

Не си въобразявам, че пиша Поезия. Просто се опитвам да пресъздам живота в образи от думи. Правя го всеки ден, така както други си съставят списъци със задачи за деня. Това, което пиша, си е за мен, не го показвам на никого, както не разказвам и сънищата си. Всеки си има свой собствен начин да улови живота.

Горският собственик предпазливо ме наблюдаваше с периферното си зрение. Нека си мисли, че съм Добра Домакиня, която следи седмичния бюджет.

В момента, в който отворих писалката си (мислите трябва да се записват с истинско мастило), на гробището се появи майка с момиченце на около три-четири години, което заприпка към гроба от другата страна на Горския собственик. Детето държеше малка яркорозова лейка, която изглеждаше нова и то я носеше гордо като скъпо украшение. Майката започна да се суети около високи тесни вази, в които поставяше букети в шумолящ целофан, а момиченцето подскачаше около гроба и поливаше с лейката си. Изведнъж то сложи ръчичка пред устата си и възкликна ужасено:

— Мамо! Намокрих надписа на дядо! Сега той много ще ми се разсърди, нали?

Усетих как крайчетата на устните ми заиграха нагоре и хвърлих бегъл поглед към Горския собственик. В този миг и той ме погледна.

И също се усмихваше. И...

Няма как да опиша тази усмивка, без да попадна в захаросания свят от текстовете на дене групите.

В усмивката му имаше слънце и диви ягоди, и песни на птички, и искряща вода. И беше насочена към мен, пълна с доверие и гордост, като на дете, поднасящо подарък, който само е опаковало. Аз все още бях усмихната до уши. И тогава между нас прехвърча електрическа дъга. И днес мога да се закълна, че това наистина се случи. Синя, точно като тази, която учителят ми по физика правеше с някакъв специален уред. Минаха три часа, или може би три секунди.

След това и двамата едновременно обърнахме глави право напред, като запрегнати в един и същи впряг. Слънцето се скри зад облак, а аз просто седях със затворени очи и си представях усмивката му на забавен кадър.

Ако най-добрата ми приятелка Мерта, или може би е по-удачно да кажа единствената ми приятелка Мерта, ми беше разказала за усмивка като тази, която току-що си бяхме разменили с Горския собственик, щях да го отдам на нейната способност винаги да превръща реалността в нещо по-голямо и по-хубаво.

Завиждам ѝ за това. Ако питате мен, бебетата се усмихват, защото имат газове, падащата звезда не е нищо повече от падащ

телевизионен спътник, песните на птиците са пълни със заплахи срещу натрапници, а пък Исус вероятно никога не е съществувал, най-малкото не когато и където му се приписва.

„Любовта“ е родовата нужда от генетично разнообразие, иначе жените щяха да се размножават чрез делене.

Разбира се, не отричам, че между мъжете и жените пламват силни чувства. Яйцеклетката там вътре се вълнува и просто *иска* да бъде оплодена от подходяща сперма. Цялата машина се задейства в момента, в който такава се появи наблизо.

Но изобщо не бях подготвена, че резервоарът със сперма ще се усмихва така. Яйцеклетките ми заподскачаха във всички посоки, давайки ми ясни сигнали: „Насам! Насам!“.

Исках да им извикам: „На място!“.

Отместих поглед от Горския собственик и скришом погледнах към ръката му върху пейката. Играеше си с ключодържател на Волво с трите си пръста.

На мястото на безименния и малкия пръст имаше само гладки кокалчета. Ръцете му бяха захабени от пръст и може би бензин, а вените в горната им част бяха издути. Прииска ми се да вдишам аромата на ръцете му и да погалья празните кокалчета с устни.

Боже, трябва да се махам оттук! Това ли се случва на една зряла жена, която живее известно време без мъж?

Така че скочих, грабнах чантата си с премръзнали ръце и се втурнах право към изхода, през камъни и храсти.

[1] Шведски всекидневник. — Б.пр. ↑

[2] Шведска компания за туристическа екипировка. — Б.пр. ↑

4

Изоставам със счетоводството. Имам чувството, че всичко е на път да отиде по дяволите. Сигурно затова и не се решавам да се захвана със сметките. Сякаш се страхувам, че купчината документи, която прелива от старото бюро на татко, ще избухне всеки момент. Може би вътре в нея, като бомбичка с часовников механизъм, тиктака едно малко писъмце от банката, в което ми съобщават, че съм на червено. Вече не смея да вдигам телефона в работно време, защото може да са те.

Никога не ме е бивало в тези неща. Това беше територията на майка. Сядаше на бюрото и си мърмореше и от време на време се обръщаше към мен, поглеждаше ме над рамките на очилата си и ми задаваше въпроси, на които знаех отговора: „Имаме ли достатъчно семена? Плати ли на ветеринарката?“

За всичко останало се грижеше сама. И беше достатъчно да ѝ кажа колко пари ми трябва, никога не ме питаше за какво са ми, нито дори и онзи път, когато си бях наумил да купя дебела златна гривна на Анете, с която ходих известно време. Тя постоянно повтаряше колко обича украшения. Това е и основното, с което съм я запомнил.

Преди да умре, майка казваше, че трябва да оставя Службата по управление на стопанството да се погрижи за всичко. Лежеше на смъртния си одър и мислеше за мен, въпреки че беше на системи. Заради системите непрекъснато имаше нужда от подлога и това ужасно я притесняваше. Когато сестрата влизаше с подлогата, винаги решавах, че трябва да изляза да пуша. И не ми даваше сърце да кажа на майка, че навярно нямаше да мога да разчитам на Службата по управление на стопанството, тъй като помощите за млякото намаляваха с всеки изминал месец.

Вече дори не се нарича Служба по управление на стопанството и новоназначените амбициозни млади служители там се държат като борсови посредници. Изобщо не се чувствам на мястото си в техните офиси.

Майка се ядосваше на болестта си, която ѝ пречеше да стане и да свърши нещо полезно. От химиотерапията гаснеше като свещ, но когато отивах да я видя, тя изглеждаше така, сякаш искаше да ми каже: „Ах, колко досадно! Моля те да ме извиниш!“.

По дяволите, ето я пак тази бежовата! Няма ли си друга работа? Прилича на жена, която все още живее с родителите си и убива времето, докато чака брака си с някой банков служител. Тя ми хвърля такива гневни погледи, сякаш работи в моята банка!

Сяда на пейката и ме поглежда накриво, все едно съм чек без покритие. След това въздъхва дълбоко и изважда тетрадка от голяма чанта на цветя. Театрално развърта капачката на някаква химикалка. Нима това е писалка? Мислех, че вече никой не ги използва, след изобретяването на химикалката. Започва да пише — бавно и с дребен почерк.

Става ми ужасно любопитно. Що за жена ще седи и ще си води *записки* на гробището? Да не би да прави списък на всичките си съпрузи, които е надживяла? Внезапно тя ме поглежда и чувам кратко, демонстративно изсумтяване — видяла е, че я зяпам. За да си отмъстя за високомерното ѝ поведение, си я представям с къдрава лилава перука и мрежести чорапи. Снежnobели гърди, силно притиснати една към друга, преливат от стегнат лачен корсет. Оставям ѝ белите мигли и глупавата вълнена шапка на гъби.

Този образ се получава толкова абсурден, че без да се усетя, съм вперил поглед в нея и съм се ухилил. Отново ме поглежда — и преди да успея да се обърна, също ми се усмихва!

Боже, това наистина ли е тя?

Бежовата, която все седи и се прекланя пред този стар сив камък със свити бледи устни, може ли да се усмихва така?

Като дете по време на лятната ваканция или когато получава първото си колело. Същата чиста и щастлива усмивка като на момиченцето с розовата лейка до другия гроб.

И двамата сме като приковани. Подобно на шофьори, които карат един срещу друг по тясна уличка и си светят с фарове, но никой не отстъпва на другия.

Какво става?

Трябва ли да направя нещо? Например да кажа: „Идвате ли често тук? Днес има доста хора на гробището. Как ви се струва

параклисът?“, или да започна да притискам коляното си към нея.

Изведнъж сякаш невидима ръка дръпва шалтера и двамата едновременно поглеждаме право напред.

За момент седим толкова неподвижно, като че пейката е минирана. След това започвам да барабаня с ключовете, за да не се разпадна на парченца.

Виждам с крайчеца на окото си, че тя скришом е приковала поглед в ръката ми. Тренирал съм се през годините да не я пъхам в джоба, когато хората ме гледат там. И сега не го правя. Three-finger Benny, that's me babe. Take it or leave it!^[1]

Е, в случая тя не иска, ха-ха. Изправя се и хуква, като се препъва, сякаш съм понечил да я оципя с клетите си три пръста. Защо изглежда толкова ядосана?

Вероятно Джентълменът Бени отново беше атакувал.

Така ставаше навремето, когато постоянно търсех момичета. Тръгвах натам, накъдето сочеше членът ми, а той винаги сочеше към момичета, като пръчка за откриване на подпочвена вода — трябваше просто да го следвам. Към парка през лятото. Към залата за танци в някое отдалечено селце през зимата. Големи, мрачни помещения с флуоресцентни лампи, където учениците имаха физическо през деня, а вечер се устройваха срещи на клуба на въздържателите. В петък и събота слагаха малко крепирана хартия около лампите и наемаха някоя денс група. Почти никога не ходех на дискотека в града — осъзнах, че съм изостанал от модните тенденции, когато хората започнаха да си обръщат шапките с козирката назад, пък и ми се струваше безсмислено да отида там, да стоя някъде встрани и да треперя от притеснение. Аз исках да прегръщам момичета. Мислех, че е страхотно да поставя ръка върху гърба на поредното момиче и да го поведе към дансинга. Беше като да си купя билет от лотарията, който винаги е печеливш. Те всички ухаеха толкова приятно и ми изглеждаха така безумно сладки. Влюбвах се във всяко момиче и не исках да го пусна, когато танцът приключеше. И определено няхах желание да се надвиквам с групата и да говоря с тях. Единственото, което исках, беше да ги прегръщам, да вдишвам аромата им и да се нося в танца със затворени очи.

Никога не ми минаваше през ум, че не мога просто да си взема това, което искам. В училище момичетата въздишаха по мен и името ми можеше да се прочете по чинове и тетрадки. Ала след като поех

работата вкъщи, почти нямах време за срещи, а годините минаваха неусетно. Не осъзнавах, че съвсем съм изгубил форма.

В началото всичко вървеше добре. Настъпвах ги от време на време, но те умеят да си пазят краката. Някои танцуваха много умело, движеха се така плавно в такт с музиката, че сякаш се носехме в свой собствен ритъм и беше страхотно. Когато танцът свършеше, започваха да ми хвърлят погледи, а аз просто ги гледах и се усмихвах и никога не казвах: „Често ли идваш тук... какво мислиш за групата... тази вечер има много хора...“, както е прието. Нямам нищо против леките разговори, те безспорно стопяват леда между хората, ала някак си не са ми по сърце. Някои от момичетата се отдръпваха след няколко танца и се връщаха на мястото си — една стена, до която всички се скупчваха в очакване на кавалер. Но повечето оставаха и продължаваха да танцуват с мен.

Веднъж отворих уста и попитах едно момиче:

— Какво те прави щастлива? — Бях мислил за това по време на танца.

— Какво ме прави какво? — изкрещя тя, опитвайки се да надвика силната музика.

— Щастлива! Какво те прави... Все едно, забрави! — С почервенели уши я замъкнах обратно при останалите момичета.

Но това не е най-лошото, дето ми се е случвало. Веднъж цяла вечер танцувах с едно момиче, което ухаеше прекрасно. След петия танц се наведох към нея и без дори да се замисля какво правя, подуших шията ѝ.

Мигновено отстъпи три крачки назад. Да не би да се страхуваше, че съм вампир? Представих си как моите кротки резци порастват навън и се усмигнах широко. Тогава тя изсъска като ядосан лебед, врътна се и си тръгна.

А след това се озовах зад нея във фойето. „Какъв беше този джентълмен?“, попита приятелката ѝ. „Май беше пиян — отговори тя. — Не каза нито дума, само се хилеше като малоумен.“

Джентълмен. Това предполага копринена риза и твърде много афършейв. Мъж, който се стареа прекалено.

Джентълменът Бени. Плаши хората с убийствената си усмивка. Сигурно и Бежовата затова избяга.

Но... нали и тя ми се усмигна?

[1] Трипръстият Бени, това съм аз, скъпа! Ако щеш! (англ.). —
Б.пр. ↑

5

*Ден след ден,
лице срещу лице,
със счупени огледала
и злобни пазачи на паркинга.*

Когато чета записките си от онази есен, ми се струва, че тогава съм била депресирана, и то в клиничния смисъл.

На работа се шегувах почти истерично в стаята за персонала и ми харесваше да размивам колегите си до сълзи. Всичко изглеждаше толкова нормално в тези моменти, пък и аз самата искрено се забавлявах.

А когато следобед се прибирах вкъщи, винаги гледах да се занимавам с нещо. Правех натюрморт от пресни зеленчуци върху датски керамичен поднос, поливах кълновете си, избирах внимателно някоя подобаващо емоционална оперна ария, която да си пусна силно, запалвах големия свещник в банята и си вземах продължителна вана, докато ароматът на лавандула се носеше около мен.

Онази есен четях автобиографии и фентъзи поредици, които ми действаха като наркотик — сякаш попадах в други светове. И когато внезапно свършеха, се свивах изтощена и трепереща в ъгъла на дивана, като изхвърлена на морския бряг след корабокрушение. Биографиите и фентъзи световите ме питаха: Защо всъщност живееш и какво правиш от този живот, който е толкова крехък, непостоянен и кратък?

През нощта ми се присънваха различни отговори. В някои от сънищата бях богиня, движех се в решетка от сенки и светлини, а от връхчетата на пръстите ми се зараждаше живот в разни форми: буйни, сочни лози и пухкави бебешки телца.

Други дни сякаш се състояха основно от мокър сняг и безкрайно чакане на автобуса. Увеличих размера на вноската в пенсионния фонд

и си написах завещание — щом Йорян беше избрал „Фонус“, значи и аз щях да последвам примера му. В такива моменти разпределях касови бележки в папки, купувах кутии на ИКЕА и пълнех с тях гардероба, поставях стари снимки в рамки — снимки, които не изглеждаха по-важни от ланската шума.

Мастурбирах често. Мъжете във фантазиите ми бяха сурови, с волеви брадички и задебелили ръце. Нямаха лица, над брадичките им нямаше нищо.

Мерта беше спасителната ми шамандура, моята котва в пристанището на живота. Можеше да нахлуе в банята и да заразмахва два билета за кино, докато не изляза от ваната, не духна свещта и не тръгна с нея. След киното се излягахме на диваните в дневната ми и обсъждахме въпросите за смисъла на живота, примесени със случки от ежедневието, като се наслаждавахме на разнообразието им — от последната изцепка на невротичния ѝ шеф до отношението на Свети Августин към жените, което яростно критикувахме.

Мерта носеше със себе си уютен аромат на хляб, парфюм и пурети. Ту се събираше, ту се разделяше със своята Голяма Тръпка на име Роберт и понякога, когато той беше на някое от загадъчните си бизнес пътувания незнайно къде, с нея изпивахме бутилка портвайн и тя оставаше да спи у нас, на дивана. Прекарвахме следващата сутрин в спокойни закачки, с провиснали коси и подпухнали лица, Мерта в стария халат на Йорян, който не ми даваше сърце да изхвърля. Понякога съжалявахме, че не сме лесбийки — можех да си представя да живея с човек като нея, а пък тя често споменаваше, че Роберт е повече, отколкото в действителност можеше да понесе.

Една вечер ѝ разказах за Горския собственик и неописуемата усмивка. Мерта се изправи, наплюнчи пръста си и го вдигна във въздуха.

— Нещо ще се случи! — каза възхитено.

6

Самотен живот без семейство и деца — може би се усеща още по-силно, ако си фермер с хектари обработваема земя и гора.

За кого се садят дърветата, които могат да послужат за дърводобив чак след трийсет години? За кого се оставя почвата да почива от насаждания, за да се предпази от изтощаване и обедняване след време?

И кой ще ми помага в коситбата?

Опитах се да се съсредоточа върху месечните резултати от млечните проби. Постоянно покачващи се цифри, все по-висока възвръщаемост и по-малко бактерии. Направих план за подобрене на системата за събиране на тор, поосвежих помещението за доене и взех нов бидон за издоеното мляко. Купих нов трактор с двойни колела, не защото наистина ми трябваше, а защото имах нужда да почувствам, че поне едно нещо в живота ми върви към добро.

Вечер оставах да работя навън до късно, за да избегна срещата с концентрираната тишина в къщата. Вътре лъхаше леко на запуснато и тъга; затова един ден по средата на седмицата отидох до града и си купих черно радио във формата на пура, което сложих на кухненския плот.

Първото нещо, което правех вечер, след като влезех в къщата, беше да надуя някой канал с реклами. Развълнуваните гласове, които звучаха от приемника, ме караха да чувствам, че там някъде животът все пак продължава и частица от него прониква и в моята стара кухня. Така и не успях да изхвърля кафявото бакелитено радио, което татко подарил на мама през петдесетте за някоя от годишнините от сватбата им — дори го пусках без звук, понеже котката обичаше да лежи върху него, когато повърхността му се затоплеше.

Перях всички дрехи заедно в пералнята и те придобиха сивкавосин оттенък. Понякога разлиствах втората част на „Ланд“ и четях как хората строят красиви веранди, как ги украсяват с дърворезба и правят домашни наденички. На кого му пука как

изглежда верандата, та тя е просто място, където си изхлузваш ботушите и складираш празни каси бира! А наденица можеш да си вземеш за нула време от магазина.

Правех неясни планове да разчистя стария хладилник. Някои от нещата вътре навярно можеха да си тръгнат и сами. Имаше бурканчета сладко с почерка на майка върху етикетите и дебел слой мухъл под капака. Да ги изхвърля означаваше да изхвърля нея.

Разбира се, можех да ходя на курсове вечер и да се Срецам с Хора. Местният клон на Федерацията на шведските фермери организираше кръжок, който се наричаше „Подобри фермата си“, но бързо стана по-известен като „По-добре изгори фермата си“. Това, изглежда, беше най-доходоносното нещо, което би могло да се направи с една ферма. Отидох няколко пъти в началото и видях абсолютно същите хора, които вече бях срещал на събиранията на Съюза на земевладелците и на годишното коледно тържество на Федерацията.

Въпреки че на това, последното, идвах с жените си и аз танцувах с тях и понякога скришом им пусках ръце. Случваше се някоя от тези жени да започне да диша тежко и да върти таза си, от което се притеснявах ужасно и поглеждах смутено към мъжа ѝ. По-късно вечерта, когато ние мъжете се бяхме понаквасили, си разказвахме вицове за дъщерята на селянина и пътуващия търговски представител и за млекарката и слугата. В миг ни обземаше сантименталност и си казахме един на друг как „ето, ние обработваме земята, а какво получаваме в замяна — едно нищо“. След това женените танцуваха последния танц заедно, останалите стояхме на вратата и се разправяхме за шлама или за Европейския съюз. Накрая винаги се намираще трезва жена, която рано на следващата сутрин трябваше да е на работа в болницата, така че ме закарвах до къщи. Ако не бях пиан, си фантазирах за някоя, с която бяхме танцували блус, но през цялото време не можех да се отърся от мисълта, че на другия ден пак ще се наложи да стана в шест, защото не мога да си позволя да наема заместник.

Всички те се прибираха у дома, при проклетите си веранди с дърворезба, и завиваха децата си, а на сутринта тя ще направи силно кафе, за да му помогне да се окопоти, след това ще омеси тесто и ще приготви няколко домашни наденички. За какво, по дяволите, живея аз?

Вече дори не се срамувам да призная, че писах на една от онези агенции, които ти изпращат филипинка за пробен период. Но когато получих проспекта им — намачкани ксерокопия с размазани черно-бели снимки, — стомахът ми се преобърна. Внезапно се зачудих какво ли би си помислила бежовата жена от гробището, ако ме видеше да разглеждам този проспект. Никога не съм падал по-ниско в живота си.

7

*Паркинг метри,
срок на годност,
краен срок за плащане,
метастази по тялото на обществото.*

Известно време не ми се ходеше на гроба на Йорян. Застудява, казвах си, човек не може да седи там и да си докара някое възпаление на яйчниците. Ще рискуваме, казваха яйчниците, искаме да видим този Горски собственик още веднъж.

Един ден просто станах по средата на събранието за годишния бюджет на библиотеката и тръгнах право към гробището.

Горският собственик, разбира се, не беше там. А и не бях сигурна дали щях да го позная, ако носеше други дрехи и имаше сериозно изражение.

Но усмивката му не бих сбъркала за нищо на света.

Стана ми толкова мъчно за Йорян, моя смугъл, красив, добронамерен Йорян. Някой да стои на гроба ти и да си мисли за други неща! Въпреки че, ако аз лежах под земята, а той седеше на пейката, сигурно щеше да си носи бинокъла за наблюдение на птици.

Влюбването ми в него се изпари още преди да се оженим. Изчезна неусетно като летен тен. Но за разлика от тена, никога не се завърна. И имаше периоди преди сватбата, когато кършех ръце и предчувствах съществуването на нещо отвъд планината, което никога нямаше да видя, не и заедно с Йорян.

В тези периоди засипвах Мерта с въпроси. Наливахме се с кофи чай до три и половина през нощта.

— Няма как да си лудо влюбен завинаги, не е ли така? Нали влюбването малко по малко се заменя с Любов, с нещо по-солидно, върху което се гради връзката? Любов, която е топло приятелство,

придружено със секс? — мрънках аз. Боже, как направо не се изповръща в краката ми! Мерта държи книги със съвети за Любовта в тоалетната, за да можеш да си откъснеш страница, когато си в нужда.

— Май и ти не си вярваш — каза тя равнодушно и ме фиксира през дима на неизменните си пурети. Мерта следваше принципа „Слушай Сърцето Си“.

— Та Йорян има всичко — не се предавах аз.

— Според проучване на Асоциацията на потребителите ли? — изсумтя Мерта. — С най-добър резултат сред мъжете във възрастовата група 25-35? Но съществува ли в действителност, или е просто прототип? Проверявала ли си дали не работи на батерии? Заслушай се дали няма да чуеш леко бръмчене от ухото му...

Скоро след това Тръпката Роберт продаде колата ѝ и с парите отиде на остров Мадагаскар без нея. Лицето на Мерта заляна, тя си възвърна духа, като го мразеше, плачеше, работеше бясно и го мразеше още малко преди лягане. А когато той се завърна, красив и с тен, Мерта разтвори обятията си след три седмици.

Това реши нещата за мен. Ако отвъд планината ме чакаше нещо такова, значи ми беше по-добре без него.

Затова се заех със задачата да бъда Щастливо Омъжена. В рамките на половин година нашият брак ни стана удобен като чифт стари домашни пантофи. Солидарно си поделяхме разходите и домакинската работа, канехме колеги на гости с Деместика и истинско българско сирене фета, пребоядисвахме и освежавахме находки от разпродажби и изрязвахме статии, които смятахме, че ще са интересни за другия.

Животът ни в двойното легло беше малко проблематичен и обикновено го отдавахме на моето оскъдно на чувства детство. Йорян бе прилежен в любовната игра, която никога не траеше по-малко от половин час, но аз оставах суха като шкурка и направо дращех.

Разбира се, така и не опознах Йорян.

Не че той криеше нещо — с готовност отговаряше на всичко, което исках да знам, от политическите му предпочитания до моминското име на майка му. И все пак...

Във вестниците понякога пише: „Персонажите на снимката нямат нищо общо със съдържанието на статията“. Това беше Йорян с две думи, по някакъв неясен за мен начин. Затова спрях да питам.

Той също не ме питаше особено много, а като го правеше, на челото му беше изписано „Проявявам Интерес“. Затова спрях да отговарям. Това изглежда не го притесняваше кой знае колко.

Най-голяма близост постигахме, когато обсъждахме приятели и познати, които се развеждаха след бурни сеанси при семейния терапевт. Обичахме да седим и да разглеждаме под лупа грешките, дето бяха допуснали. Понякога след това направо се мушвахме под дизайнерския ни юрган и аз дращех по-малко от обикновено.

Но никога, нито дори веднъж яйцеклетките вътре в мен не са правили салто, колкото и старателно да се трудеше Йорян над моите ерогенни зони.

Умирах от студ на пейката на гробището и реших да си вървя. Няма Горски собственик днес, ха-ха! Следващите два пъти, когато отидох, него отново го нямаше.

На третия път го срещнах на входа на гробището точно като си тръгнах. Той носеше борови клонки, малък венец с пластмасови калии и кандило. Ами да, беше Все светии! Кимна ми строго, като стар учител, сякаш си мислеше: „Такааа... А *твоето* кандило на мястото си ли е, млада госпожице?“

Замислих се за Мерта и нейната Тръпка. Така ли се започваше? С това, че отиваш там, където не искаш, че краката и яйчниците ти заживяват свой собствен живот?

Венец с пластмасови цветя! Йорян добре би се посмял на това.

Следващата седмица не се мернах на гробището нито веднъж. Краката и яйчниците ми трябваше да бъдат озаптени, всичко останало беше просто абсурдно.

Един ден Улоф, главният библиотекар, ме попита дали искам да хапнем заедно след работа. Бях чула, че съвсем наскоро се е развел с жена си. Отидохме в един нов пъб, старателно обзаведен в стил, дето никой истински английски пъб не е използвал от трийсетте насам. Улоф има момчешки перчем, вече прошарен на места, който пада върху челото му, когато се развълнува, и дълги, бели ръце, с които жестикулира много елегантно. Мисля, че е започнал да го прави, когато е учил в Сорбоната като млад.

Ядохме агнешки шиш, аз пих вино, а Улоф — мътна белгийска бира, за която дълго говори, отмятайки перчема си. След това обсъждахме Лакан^[1] и Кристева^[2] и грегорианска хорова музика,

накрая отидохме вкъщи и се любихме. Беше съвсем нормално, все пак не го бях правила от толкова време.

Но и сега не усетих вълнение в яйчиците си.

След като си взехме душ и пихме Перно, той ми показа снимки на двете си деца и ми разказа в подробности за шините на дъщеря си. После се разплака. Смятам, че и двамата изпитахме облекчение, когато си тръгна.

След тази случка не мислих за Горския собственик в продължение на няколко дни. Очевидно нещо такова е нужно, за да се успокоят яйчиците. От време на време мъж преди лягане, за да се поддържа системата в ред. Интересът към Горския собственик беше просто признак за недостиг на секс, както чупливите нокти показват недостиг на витамин В. Малко бирена мая на таблетки и всичко отново е както трябва.

[1] Жак Лакан (1901 — 1981) — френски психоаналитик и психиатър, с важен принос за психоанализата, философията и литературната теория. — Б.пр. ↑

[2] Юлия Кръстева, на фр. Кристева (р. 1941) — френска изследователка от български произход, работеща в областта на философията, психоанализата, лингвистиката и семиотиката. — Б.пр. ↑

8

Аз съм смотаняк, аз съм направо Най-големият Смотаняк на Швеция. Ще свърша в „Скансен“^[1], препариран. Мисля си го всеки път, когато съм в града, и доста често в други моменти — като гледам телевизия например. Все повече се убеждавам, че мястото ми не е в ХХ век, не и в края му. И това важи както за възгледите ми, така и за цялата ми същност.

Аз съм от провинцията и се обличам в набързо избрани дрехи, които си поръчвам от онлайн каталог. На трийсет и шест в нашето село вече си стар ерген. Жените рядко ме заглеждат. Всичко е тръгнало надолу, откакто бях най-добрият копиехвъргач... преди двайсет години! Боже, къде отидоха годините? Една четвърт от живота ми мина, без да успея да си вдигна носа от протокола с млечните проби!

Но не само дрехите ме правят смотаняк. Има много хора на село, които изглеждат като мен, ала това не ги притеснява. Проблемът е, че все по-често върша неща, които не говорят за особена интелигентност... меко казано. Притежавам нулеви социални умения. Личи си, че твърде дълго не съм имал друга компания, освен кравите.

Ето например онзи ден...

Беше Все светии. Всяка година, откакто татко почина, когато бях на седемнайсет, с майка отивахме на Все светии на гробището и палехме кандило на гроба му. Винаги носехме венец с пластмасови шишарки или калии, които щяха да се запазят дълго, защото не можехме да ходим на гробището толкова често, колкото ни се искаше. Сега и майка лежеше там и трябваше и тя да получи такъв венец.

На вратата на гробището срещнах Бежовата. Стори ми се, че ме гледа така, сякаш се страхува, че Джентълменът отново ще изстреля откачената си усмивка, затова склочих вежди, кимнах и я подминах.

И тогава...

Като че някой ме удари точно между очите.

Бях разочарован, че тя си тръгна! В продължение на няколко седмици си бях казвал, че е приятно да мога да си седя сам на пейката

и да размишлявам на спокойствие. Но сега исках да е до мен. Исках да знам къде отива!

Обърнах се и поех след нея на разстояние. Хората се отдръпваха стъписани, като ме виждаха да приближавам тежко, стиснал в юмруци венец и кандило, особено когато от време на време кляках зад някой паркиран автомобил, понеже си мислех, че тя ще се обърне.

Не се обърна. С бодра крачка прекоси половината град и влезе в библиотеката.

Знаех си! Изглеждаше като човек, който чете непрекъснато и доброволно. Дебели книги, с дребен шрифт и без картинки.

Спрях се нерешително пред входа. Дори и Смотанякът разбираше, че човек не може да влети в библиотеката, размахвайки заплашително венец и кандило. Представих си как слагам венеца на рафта за шапки, оставям кандилото на мястото за лични вещи и шепнешком питам на информацията дали са виждали едно бежово момиче.

Сигурно скоро щеше да излезе с дневната си порция дебели книги. Но колко още трябваше да чакам? Хората вече ме гледаха странно. Смотанякът се усмихваше с най-сияйната си джентълменска усмивка и любезно помахваше с кандилото. Вижте, аз съм напълно безобиден! Просто са ме пуснали от лудницата за един ден!

Внезапно се обърнах и се затичах през града, обратно към гробището.

Това, естествено, не намали интереса към мен!

Накъде се е засилил така с венец в ръка? Какво ли се е случило, какво ли се е случило и къде е трупът?

Проклет човек!

[1] Зоопарк и музей на открито в Швеция. Основан през 1891 г., за да покаже начина на живот в различни части на Швеция преди индустриалната ера. — Б.пр. ↑

9

*Аз мечтая за аромат на ябълков цвят
ти се олюляваш под тежки кошници.
Кой от нас знае нещо за ябълките?*

— Ти можеш да си го позволиш — каза Лилиан многозначително. Тя ми е колежка в библиотеката, точно тази, която най-старателно се опитвам да избягвам. Обикновено нахлува задъхана в стаята и трака важно с токчетата си, а ръцете ѝ все са пълни с незначителни неща, които разнася наляво-надясно с надменна физиономия. Вечно е изморена, рядко довършва нещо и зорко следи да не би някой тайно да харесва работата си.

— Това е факт — въздъхна тя, усуквайки шала си. — Ти можеш да си освободиш вечерите. Можеш да вложиш нещо в работата си.

Каза го с такава агресивна нотка, сякаш ме обвиняваше, че се опитвам да кръшкам. Възрастна и без семейство, черна овца в света на нормалните семейни жени.

Маймуна! Нима е забравила колко пъти накланяше глава и молеше мен, тази „без семейство“, да ѝ поемам вечерните и неделните смени!

Тъкмо ме бяха повишили в длъжността завеждащ детския отдел на библиотеката. Приемах го като плод на усилията ми през последните години — бях организирала часове за четене на приказки, пиески, фестивали на детската книга, изложби на детски рисунки и какво ли още не. Госпожа Лундмарк, която до този момент отговаряше за детския отдел, скоро щеше да се пенсионира и искаше да мине на половин работен ден. Тя все още сочеше старата учебна антология от 1868-а като образец за добра детска литература и определено отдавна бе изгубила интерес към работата. Често дори не се появяваше при нас, по цял ден стоеше долу в хранилището. Бе повече от доволна, че

освежавах нейния скучен стар отдел, въпреки че това не беше мое задължение. А аз с радост го правех, понеже тайничко се възхищавам от децата.

Да, тайничко! Защото няма как да го показваш открито, ако си вдовица без деца, приближаваща трийсет и пет! Само да сложа някое детенце на коленете си, всички жени от обкръжението ми, с изключение на Мерта, ще започнат със скрито задоволство да ме съжالياват, а аз нямам никакво желание да им предоставя тази възможност. И ще кажат, че каквито и проблеми да имат, поне не са бездетни — дори и да ходят на семейни терапевти или да са разведени и да им се налага да работят на половин работен ден и да са бедни като църковни мишки. Оплакват се, че децата им ги държат будни по цяла нощ и се бият с братята и сестрите си, и повръщат в колата, и отказват да си пишат домашните. Недоволстват от цената на млякото и обувките за футбол, и уроците по езда. И все трябва да си тръгнат по-рано, понеже Пеле има температура, а Фиа ще ходи на зъболекар. А когато не бързат за родителски срещи и курсове по сузуки^[1], са Родители в града^[2].

„За теб няма проблем да поработиш извънредно — казваха често. — Късметлийка!“

Стана ми навик понякога да се връщам на работа вечер и тайно да работя! Защото ми беше толкова приятно да се занимавам с всички тези забавни детски рисунки и организирах часовете за четене на приказки само за да мога скришом да наблюдавам дечицата, докато слушат. С ококорени очи, с полуотворена уста, с тяло, обърнато към приказката като цвете към слънцето.

Бях детски воайор.

Колко неуместно. Ние, бездетните, не можем да показваме интерес към децата, защото това сякаш предизвиква Истинските Родители. „Само да знаеш — въздишат те, — понякога ти идва да ги запратиш в стената.“

Навярно имат добри намерения. Знам едно: биологичният ми часовник тиктака все по-силно и по-силно! Мерта също няма деца, понеже нейната Тръпка в никакъв случай не иска да има повече. Полага огромни усилия, за да се измъкне от издръжката на трите, които вече е направил, всяко от различна майка. Мерта каза веднъж, че

на родителите наистина не трябва да им се позволява да имат деца, защото нямат достатъчно акъл в главата, за да ги оценяват.

Ние имахме. Но пък на нас не ни се налагаше да чистим повръщано в колата.

— Аз не бих могла да приема длъжността завеждащ отдел — продължи Лилиан. — Вкъщи ще става поне по едно произшествие на седмица, докато най-малкият не изкара казармата. А и увеличението на заплатата е съвсем дребно. Сигурно ще получаваш колкото новоназначен работник в парка. Може и да успееш да изплатиш помощите си за университета, преди да умреш! Аз лично нямам възможност дори да се запиша в програма за отслабване — но това не е проблем, защото нямам пари за храна, ха-ха! Теб те е препоръчал Улоф, вярвам...

На един дъх тя успя да ме изкара виновна за това, че децата ѝ гладуват, и да намекне, че съм преспала с Улоф, за да получа длъжността. Много умно, Лилиан! Кажете „сбогом“ на свободните недели!

Биологични часовници. Представям си ги като стари будилници, с малко чукче, което се удря истерично в две камбанки, за да се събудиш в пълна паника и да мислиш единствено за размножаване и оплождане. Интересно, дали и биологичният часовник има функцията snooze, която ти позволява да заспиш и да се събудиш малко по-късно? Би било добре, ако имаше.

Защото ето какво ми докара моят биологичен часовник. Перверзна реакция по отношение на Горския собственик! А той нищо чудно да е с цял куп дечурлига, всичките с шапки като неговата. Мога да си ги представя как вървят в колона след него с градинарски лопати в ръце.

Утре ставам на трийсет и пет. Не се и надявам на кафе в леглото. Понеже Мерта е в Копенхаген с Тръпката, татко пък изобщо не си спомня рождените дни, това винаги беше грижа на мама. А мама... е, тя постоянно празнува нечий рожден ден, понякога посред нощ, по думите на персонала на отделението. Само че никога няма нищо общо с календара.

В работата всички ще очакват да ги почерпя с торта, иначе сигурно не ще си получа проклетото керамично гърне, за което са събрали пари.

Йорян винаги ми правеше подаръци за рождения ден — изискани, практични и безлични. Дизайнерски тостер и каска за велосипед, а веднъж ме изненада с двойно извезани норвежки кюлоти. Но никога не ми поднасяше кафе в леглото. Вероятно смяташе, че и аз като него се притеснявам да не изцапаме скъпата покривка върху леглото ни.

[1] Оригинален японски педагогически метод, който прилага основните принципи на езиковото усвояване в обучението по музика. — Б.пр. ↑

[2] Организация в Швеция, която осигурява присъствие на възрастни в центъра на града по всяко време, с цел по-голяма сигурност. — Б.пр. ↑

10

Приключих с есенната оран и тази година мисля да не работя в гората, само да подкастрия дърветата. Сега е моментът да започна да ремонтирам машините, да излея основите на торохранилището и да преобоядисам склада за трактори.

Но не го правя.

Дните минават; често се прибирам от обора, просвам се на дивана и забивам поглед в тавана. Защото ако погледна през прозореца, единственото, което ще видя, е всичката работа, която не съм свършил. Понякога чета „Ланд“ от кора до кора — изчитам всички малки обяви във втората част и некролозите в местното приложение. Няма смисъл да започвам каквото и да било, понеже скоро отново ще стане време за доене.

Преди пет години в селото все още бяхме двама фермери. Бенгт-Йоран също беше поел стопанството от баща си и често пиехме бира вечер и крояхме планове да водим кравите на паша заедно и да построим помещение за доене някъде на открито. Но зетят на Бенгт-Йоран, който е икономист в общината, пресметна, че това би било чиста загуба на средства. След това Бенгт-Йоран срещна Виолет, а Виолет обичаше да ходи на групови екскурзии. Бенгт-Йоран получаваше пристъпи на ревност, като си представеше как гларуси с космати гърди и златен кръст на врата се навъртат около нея, и на бърза ръка продаде кравите си и започна да я придружава по време на пътуванията. От млечни крави премина към отглеждане на животни за месо. Докато той е на път, за тях се грижи някой любител на природата от града. През зимата, когато с Виолет са си вкъщи, Бенгт-Йоран се занимава с почистването на снега в селото. Вече рядко го срещам.

Миналата есен, докато все още не знаех, че майка е болна, излизах всяка вечер с колата и ходех на гости на хората в селото. Възрастните ме черпеха с кафе и ми разказваха за болестите си, младите винаги трябваше да правят нещо — или да сложат децата да си легнат, или да преобоядисат вратите на кухненските шкафове. Но

всеки път, когато на гости им беше някоя братовчедка или приятелка на жената, ме канеха в петък вечер, ядяхме печено еленско месо и пийвахме по няколко чашки шнапс, дори танцувахме. Рано или късно оставах насаме с момичето и ако бях достатъчно пиан, отивахме някъде и си лягахме заедно, а после никога не следваше продължение. Тази есен не съм ходил никъде, но понякога у нас идват гости. На челата им сякаш свети неонов надпис: „Аз съм Добър Съсед“. Или може би си въобразявам.

Когато отидох до банката в града онзи ден, отново видях Бежовата. Беше се запътила към библиотеката, ала доколкото успях да забележа, не носеше книги. Хрумна ми, че може би работи там. При което... след като приключих със задачите си в банката и излязох на улицата, изведнъж видях как ботушите ми прекрачват прага на библиотеката, с моите крака вътре в тях! Беше направо невероятно.

Стана ми нервно, извърнах глава настрана и с тревога подуших якето си, за да усетя дали мириша на обор.

След това я съзрях. Беше се навела и разговаряше задълбочено с едно малко дете и посочваше нещо в някаква книга. Смееха се.

Приближих се към нея с тежки стъпки и я потупах по рамото. Тя се изправи, видимо раздразнена. Когато ме позна, придоби объркан, дори леко уплашен вид. А и аз самият бях не по-малко объркан.

— Ами... впрочем... здравей... имате ли... имате ли някакви книги за пчеларство? — изтърсих, като същевременно се опитвах да не изстрелям убийствената си усмивка.

— Имаме, разбира се, впрочем здравей и на теб! — отговори тя кратко. — Може да провериш на информацията. В момента съм в обедна почивка!

Смотанякът събра всичките си сили, за да направи решаващия скок.

— А дали не би искала да... да... да се помотаем заедно на гробището?

Тя ме изгледа продължително.

— О, сигурно питаш това всички момичета! — каза, след което се усмихна като дете по време на лятната ваканция.

От този момент нататък имам бели петна, но знам, че вече нищо не беше неловко или неестествено.

Тя си взе палтото и тръгнахме. Мислех си колко е хубава, даже вълнената ѝ шапка ми харесваше.

Отидохме в някакъв ресторант и нямам представа какво ядохме или за какво говорихме. С изключение на едно нещо. Като понечих да платя за двама ни, каза: „Да, благодаря. Защото днес ставам на трийсет и пет. И това ще бъде моят подарък.“

Тогава осъзнах две неща наведнъж.

Тя не очакваше други подаръци.

И аз бях влюбен в нея.

Не засвири симфоничен оркестър. Почувствах се по-скоро като онзи път, когато случайно се бях допрял до електрическата ми ограда.

11

*Бележникът ми е пълен
с именни дни без именници
и обещани пълнолуния,
само трябва да си вземеш...*

Бях в библиотеката и говорех с едно сърдито момиченце, което смяташе, че Снежанка е тъпа. „Да не познае собствената си мащеха, когато тя отива при нея с ябълката! Колко е зло!“ Засмяхме се.

Някой ме потупа по рамото. Помислих, че е дългата ръка на закона, ала се оказа Горският собственик! Носеше ужасното си ватирано яке, но си беше свалил шапката и по челото му се спускаха пепелявожълти кичури коса. Изглеждаше ядосан и избълва някакво неразбираемо обвинение с предизвикателен тон. Реших, че е дошъл да ми иска обяснение защо не се грижа добре за гроба, и ми отне известно време да осъзная, че търси книга.

— Провери на информацията, аз съм в обедна почивка! — троснато му отговорих.

Лицето му потрепери неконтролируемо. След това той попита дали имам желание да се помотаем на гробището.

Момиченцето го зяпаше с интерес.

И изведнъж ми стана ясно, че до този момент много неща бях изтълкувала погрешно и че имаше още толкова, за които даже и не подозирах.

Така че отидохме на обяд. Той поглъщаше огромни количества телешко задушено с цвекло и хляб и се наливаше с мляко, като леко сърбаше, докато аз просто седях и се греех на топлината на неговата усмивка. Без шапката и с оживено от разговора лице вече не ми изглеждаше мрачен или потиснат, просто много истински. А косата му беше приказно забавна.

Говорехме весело, скачахме от тема на тема и не споменахме нито дума за Кристева и Лакан — доколкото си спомням, ставаше въпрос за Дядо Коледа, различните етапи в изливането на цимент, жълтите овесарки, църквата „Свети Петър“ и ноктите на палците на краката. Схващаше толкова бързо, че довършваше изреченията ми. Направо изпитвах чувството, че между нас протича телепатична връзка.

Казах му, че имам рожден ден, и той някак си разбра, че не бях получила никакви подаръци.

— Идваш с мен! — заяви, сложи си шапката и решително ми навлече палтото. След това почти на бегом ме заведе в „Домус“ и започна да ми купува подаръци. Не ме попита какво искам, само ми казваше да затварям очи, когато се спираше на нещо. Минахме през всичките три етажа, след което седнахме в кафенето и си поръчахме пастички. Той сложи грижливо пакетите на масата и ме погледна с очакване. Хвърлих се върху тях с искрено нетърпение и ги отварях един след друг, като възкликвах: „Ах!“, „Колко хубаво!“ и „Но не трябваше!“.

От първия етаж ми беше купил обици с Мики Маус, сапунче във формата на пеперуда и лилави чорапогащи. От следващия — лъскава червена топка, плакат с тъмния силует на двойка влюбени в огромна раковина, плаваща към изгряващото слънце, и една също толкова ужасна шапка като неговата, но без надписа „Горски собственици“.

В последния пакет открих хармоника.

— Можеш ли да свириш на хармоника? — попита той.

Поклатих глава.

— Чудесно! И аз не мога! Знаех си, че имаме нещо общо.

Точно когато щеше да започне третата си пастичка, замръзна на място. Беше си погледнал часовника.

— Трябва да тръгвам! — извика. — Отдавна трябваше да съм вкъщи!

Той скочи толкова рязко, че хартиите и подаръците се разхвърчаха на всички страни, и хукна към ескалатора. Като стъпи на него, се обърна и изрева:

— Как се казваш?

Почувствах се наистина глупаво, когато в отговор изкрещях „Десирееееее“. На посетителите наоколо им изпопадаха ченетата в

пазарските чанти от изненада.

— Кааааак? — чух от ескалатора, но след миг вече беше изчезнал.

— А ти сигурно се казваш Пепеляшка — промърморих аз, забила поглед в пастичката. — Пази си ботушите!

Атмосферата в стаята за персонала беше особена, когато се върнах от обедна почивка с три часа закъснение и без торта.

12

Излезе ми през носа. Нямам предвид подаръците, не! Но когато влетях в обора с час и половина закъснение, кравите ме посрещнаха със сърдито мучене. Бяха изяли всичката храна и се бяха пльоснали в изпражненията си и бяха толкова вироглави, че употребих няколко часа, за да успея да ги издоя. Чак след като бях измил всичко, се усетих, че в общия бидон съм изсипал и млякото от крава, която съвсем наскоро беше лекувана с пеницилин. Това означаваше само едно: трябваше да изхвърля продукцията от цял един ден и освен че щеше да ми струва хиляди крони — пари, които не можех да си позволя да загубя, щеше да ми се наложи да извозвам млякото с часове. Но пък си струваше. Определено.

Не съм правил такава грешка, откакто бях на петнайсет. Тогава майка работеше като домашна помощничка и след училище аз отговарях за следобедното доене. Веднъж ми предстоеше важно контролно по математика и тъй като исках да имам добра оценка, си блъсках главата над някаква теорема. Нещо, което един фермер не може да си позволи. Фермерите трябва да са точни като пилоти на изстребители във всеки един миг, повтаряше татко. В противен случай скоро ще се озоват под колелата на някой трактор или ще получат някой рог в кръста, или ще си порежат крака с резачката за дърва. Онзи път се наложи да излеем седемстотин литра мляко; татко пъкна главата си в кофата с дъждовна вода, но не каза почти нищо. Знам, че цял живот се беше обвинявал за това, че загубих пръстите си от триона, когато бях на четири.

А на добрата си оценка по математика не успях да се зарадвам. След като татко умря, напуснах училище и поех работата. Майка не искаше да става така и твърдеше, че по-скоро би се отказала от фермата, въпреки че тя се бе предавала по наследство в рода ѝ. Взех решението си една лятна нощ, като я видях да стои под голямата офиса на двора, с ръце около дървото и поглед, зареян в сенокосните ливади.

И се чувствах истински мъжкар, когато бившите ми съученици ми идваха на гости, а аз карах мощния трактор из двора, скачах от него, обут в подкованите си ботуши, и плюех тютюн. Нещата вървяха с помощта на дядо. Но откакто той умря, посетителите ми започнаха да намаляват. Явно им омръзна постоянно да съм навън и да върша някаква работа, като идват на гости, и да говоря само за кланичното тегло на животните и за цената на дървесината, когато все пак се появя. Разбирам ги.

Имам цял куп задачи. Трябва да наблюдавам внимателно кои крави са разгонени — не мога да си позволя да изпусна нито едно разгонване. Да измия браната, преди съвсем да се е задръстила. Да се обадя на ветеринарната лекарка. И на банката, утре. Изоставям със счетоводството. И почти нямам дърва.

Вътре е кучешки студ — не успях да запаля печката, преди да отида в обора. Ще мине поне един час и чак тогава ще мога да се изкъпя. Утре сутрин трябва да насека още дърва, преди да издоя кравите, за да взема душ след това. Защото после ще отида до града отново, за да я намеря. Уф, мамка му! Утре идват осеменителката на кравите и ветеринарната лекарка, а никога не знам кога точно да ги очаквам! По дяволите, по дяволите!

Не смогнах да си купя и храна. Херингата в отдавна отворената консерва със сигурност не става за ядене и е опасна за здравето — ако взема да се натровя и се спомина, тя дори няма да разбере. Понеже не знае как се казвам! Дали ще се чуди защо не съм я потърсил повече?

Но аз знам как се казва тя! Или поне подозирам. Вземам в ръка малко омекнал сухар, намазан с почти гранясало масло, и се залавям да търся Валин в телефонния указател.

Намирам девет резултата, ала нито едно женско име. Има Д. Валин на улица „Кофердистгатан“ — не разбрах как се казва, когато изкрещя името си, но ми прозвуча като нещо, което започва с „Д“. Само Смотанякът се обажда на непознат номер и пита дали може да говори с „някого с Д“.

В петък обаче ще отида до града, някъде по обяд.

О, не! Петък е денят за млечни проби и асистентът по контрола на млякото ще дойде. Мамка му! Мамка му! Мамка му!

На следващата сутрин се събуждам на дивана в хола с половин сухар в ръка и широка усмивка на лицето.

13

*Ездачът е паднал от коня си,
тотемите са проядени от червеи,
а парният двигател трябва
да се създава отново и отново —
само изгревът не се променя...*

Когато се прибрах, нетърпеливо изхлузих обувките си, скочих на дивана и магнах от стената една репродукция на Кете Колвиц^[1], която беше особено любима на Йорян. Представляваше рисунка с въглен на изморена, плачеща жена. На мястото ѝ закачих плаката с влюбената двойка в раковината.

След това си свалих дрехите, сложих си обиците с Мики Маус и лилавите чорапогащи, сипах си една чаша студен гльог^[2] и си казах „Наздраве!“ сама. Това беше единственият алкохол, който ми се намираще вкъщи.

Прекарах цялата вечер в този тоалет, опитвах се да се науча да свиря „Да жънем, да жънем овеса“^[3] на хармоника и оставях мислите си да се реят без посока. Накрая отидох в банята и стоях дълго във ваната. Правех вълнички с червената топка и се галех със сапунчето във форма на пеперуда.

Имала съм и по-скупни рождени дни!

Точно когато се бях унесла, телефонът извъня. „Как е намерил телефонния ми номер?“ беше първото, което ми мина през ум. Но чух гласа на Мерта, обаждаше се от Копенхаген. Поздрави ме за рождения ден и се извини, че не е успяла да звъгне по-рано. Оказа се, че с Роберт били арестувани, ала не разбрах по каква причина. Не можеше да ми обясни в подробности, защото все още беше в полицейския участък. Отговарях ѝ разсеяно и накрая тя се усети.

— Случило се е — каза. Мерта веднага надушва всичко, освен когато е свързано с нея самата.

— Срегнах момчето от съседния гроб! — изкисках се аз.

Нетипично за нея, тя не отвърна нищо. След това някой изрева на датски и разговорът прекъсна.

Той не дойде в библиотеката в четвъртък. Изпуснах една кутия с читателски карти и изтрих важен документ от компютъра.

Не се появи и в петък. На обяд свалих обиците с Мики Маус. Лириан ги погледна и се засмя и каза, че всъщност не са мой стил, ако питам нея. Аз също се засмях и отвърнах, че са ми подарък от едно от децата, които идват на часовете за четене на приказки.

До известна степен беше истина.

Около три следобед Улоф ми подаде телефонната слушалка.

— Някой иска да говори с „госпожица Валин“ — каза той. — Това трябва да си ти.

Стомахът ме сви, сякаш бях яла нещо развалено. Пръстите ми се плъзнаха по слушалката.

— Десире Валин на телефона.

— Десире? — попита. Произнесе го със силен диалект. Името ми прозвуча почти като „Дасирей“. Но без съмнение беше той. Познах гласа му.

— Казвам се Бени, Бени Съодерстрьом. Реших да пробвам с името Валин. От надгробния камък.

— Да.

— Може ли да се видим утре? На входа на гробището, около един на обяд?

— Да — отговорих едносрично отново. Направо не можеше да вземе думата от мен.

Мълчание.

— Вече мога да свиря „Да жънем, да жънем овеса“ на хармоника — казах аз.

— Донеси хармониката и ме научи!

— Може ли да се свири на хармоника на гробищата?

— Обитателите едва ли ще се оплачат. А след това ще отидем да хапнем. Не съм ял нищо от два дни.

— Нито пък аз.

— Чудесно! — Той рязко затвори.

Улоф ме изучаваше с поглед. Трябва да е било странно да чуе подобен разговор. След това се усмихна тъжно и ме потупа по бузата. Животът го е научил на много неща. Може да разпознае една объркана тийнейджърка, дори и в тялото на зряла жена.

Преобърнах кутия с дискети и тупнах на пода, когато се наведох да ги събера. И не бях в състояние да спра да се смея.

[1] Кете Колвиц (1867 — 1945) — германска графичка и скулпторка. Създава творби със социална насоченост, отразяващи ужасите на войната. Стилът ѝ е близък до този на експресионизма. — Б.р. ↑

[2] Шведско греяно вино с подправки. — Б.пр. ↑

[3] Шведска коледна песен. — Б.пр. ↑

Не намерих чисти чорапи, а помпата беше спряла и нямаше вода, така че когато влетях през входа на гробището с десет минути закъснение, знаех, че мириша на обор. Понякога, като отидеш до магазина в града, може да забравиш, че все още си облечен с гащеризона за обора, до момента, в който околните започнат да се отдръпват от теб, бърчейки нос. Вероятно си мислят, че имаш газове — в наши дни не са много хората, които могат да разпознаят нормалната миризма на обор.

Беше си сложила лилавите чорапогащи. Изобщо не се връзваха с палтото ѝ.

— Мириша на обор, защото съм фермер — избълвах, преди дори да ѝ кажа „здравей“. — Имам двайсет и четири млечни крави, плюс придружаващите ги. — Не бях успял да ѝ разкажа за това миналия път.

— ... и няколко овце — добавих глуповато. Погледнах я и се опитах да се изместя леко настрана. Исках да хвана посоката на вятъра.

Тя ме гледаше втренчено, без да каже нищо. След това лятната ѝ усмивка бавно се разля по цялото ѝ лице.

— Какво означава „придружаващите ги“? — попита.

Решихме проблема, като просто отидохме на басейн и по пътя аз ѝ разказах, че това означава телетата. Взех под наем едни ужасни тъмносини плувки, купих си опаковка с шампоан и се измих старателно, после я срещнах пред самия басейн. Беше събрала правата си белезникаво руса коса на малко, мокро кокче. Едва я познах.

Банският ѝ, естествено, беше бежов, а тялото ѝ — слабо, почти мършаво. Ако не бяха малките ѝ гърди с форма на сливи, би могла да попадне в категорията Мъже 14 — 16 години. И все пак тялото ѝ бе по-скоро стегнато и жилаво, отколкото болезнено слабо. Движенията ѝ бяха плавни и изразителни и аз като омагьосан следвах бледата ѝ ръка, която рисуваше във въздуха картини на това, за което говореше.

Мислех си как винаги съм харесвал ярки цветове и сочни тела с месце — да има какво да се хване. И как щях да използвам само върха на показалеца си, ако някога докоснех малките ѝ гърди.

Преди време гледах женско коли, което се опитвах да чифтосам с куче от същата порода с добро родословно дърво. Женското коли се катереше по стените и се мъчеше да избяга — просто отказваше да се чифтоса точно с това куче. След няколко месеца колито стоеше напълно неподвижно, докато една кръстоска между норвежко лосово куче и лабрадор се беше качила върху него.

За тези неща няма рецепта.

Направихме няколко дължини и покарахме велоергометър, после отидохме в кафенето и си поръчахме хрупкави сладкиши с бадемов пълнеж и захарна глазура. Говорехме през цялото време — най-вече тя.

По средата на едно изречение усетих как кракът ѝ ме гали по прасеца и съвсем изпуснах нишката. Ехтящите детски крясъци от басейна се смесиха с пулсирането в ушите ми и ми се наложи да сложа хавлиената кърпа върху скута си. Палците на краката ни си играеха, а аз се мъчех да задържа погледа си върху лицето ѝ. Виждах как устата ѝ се отваря и затваря, но нямах ни най-малка представа за какво говори.

Внезапно тя хвана осакатената ми ръка и гризна леко гладките кокалчета без пръсти. Стоях напълно неподвижно.

— Сега отиваме у дома — каза.

Така и направихме. Отидохме в нейния бял и бежов апартамент.

Ще си спомням това, което последва, докато умра.

Тя отключи вратата, захвърли плажната чанта в един ъгъл, а палтото си в друг. След това се обърна към мен, свали светлосинята си тениска и наклони глава.

Аз започнах да се оглеждам крадешком наоколо, докато смъквах дънките си. И изведнъж съвсем ми омекна. Просто имах чувството, че се събличам в градската библиотека.

— Всичките ти проклети рафтове с книги ме нервират! — промърморих.

— Я виж ти! Това не го бях чувала! — Тя се усмихна широко, взе ръката ми в своята и отново докосна кокалчетата с устни.

После се любихме два пъти един след друг. Без финес, но ни беше толкова трудно да спрем, колкото да спреш влак стрела по високоскоростна железопътна линия.

На третия път прошепнах в ухото ѝ:

— Сега сме като две кучета, които ще останат залепени едно за друго, освен ако някой не ги залее с кофа вода!

Тръгнахме из апартамента ѝ, без да се отделяме един от друг. Тя изпържи яйца с бекон, докато аз бях в нея, отзад. Сложи престилка около корема си и я завърза на гърба ми.

Отидохме в банята и взехме душ като някое осмокрако праисторическо животно.

Мислехме да омотаем един чаршаф около себе си и така да излезем за вечерния вестник и да изкараме акъла на минувачите. Започнахме да упражняваме стъпките си, но преди да успеем да нагласим чаршафа добре, погледът ѝ се замъгли и тя се строполи на килима в коридора. Изпъшка нещо за червени петна по гърдите, така и не разбрах какво искаше да каже.

По изключение не ми се налагаше да поглеждам часовника, защото бях убедил Бенгт-Йоран да поеме вечерното доене, ала нали трябваше да се мисли и за утрешния ден. Не можех да си представя да се отделя от нея дори и за секунда, затова я помолих да дойде с мен вкъщи.

Четвъртия път имах време да усетя, че тя го стискаше вътре в себе си. Там долу имаше толкова сила, колкото една опитна доячка от планините има в юмруците. Казах ѝ го.

Потърка носа си в моя и промърмори:

— Мислиш ли, че мога да се науча и да доя?

15

*Любовта превръща другите в гълъбчета,
газели, котки, пауни,
а мен — трепереща, влажна и прозрачна —
в твоята медуза?*

С Йорян четяхме „Радостта от секса“^[1] заедно. Масажирахме се с ароматни масла, после опитвахме всевъзможни пози и техники. Често симулирах оргазъм. Трябва да призная, че това не беше с цел да направя Йорян щастлив — просто понякога не издържах повече, а той не искаше да се откаже, преди да е постигнал целта, която си бе поставил. Такъв беше и в научната си работа — формулираше хипотеза и не се предаваше, докато не я докаже.

Йорян беше прочел някъде, че по гърдите на жените се появяват червени петна след оргазъм, и когато видеше, че аз съм си все така бяла както обикновено, на челото му се появяваше бръчка на раздразнение и изглеждаше, сякаш възнамерява да започне отначало. Опитвах се да мина с номера, че ми липсва пигментация, при което той се впускаше в безкрайна лекция за разликата между пигментация и стимулиране на нервни окончания. Не ми оставаше нищо друго, освен да заспя от изтощение.

Реших, че просто не съм толкова чувствена натура.

Грешала съм.

Когато излязох от дамската съблекалня и тръгнах към басейна, първоначално не успях да различа моя Горски собственик. Оглеждах се за тромава походка и за свещената шапка. И ето че той внезапно се появи до мен, във взетия под наем бански. Имаше тесни бедра, широки рамене и ръце с изпъкнали вени, които се извиваха като въжета. Лицето и ръцете му до лактите бяха загорели от слънцето, а останалата

част от тялото беше бяла като тебешир. Пепелявожълтата коса се бе накъдрила от влагата и изглеждаше златисто кафява.

Когато погалих прасеца му с палеца на крака си в кафенето, той постави хавлиената кърпа върху скута си и се усмихна смутено. Това не ми убягна.

Яйчниците ми забушуваха така силно, че просто нямах търпение да го заведа вкъщи.

Със сигурност жената, която прекара онзи следобед на домашния си адрес с лице от мъжки пол, беше Десире Валин. Имах същия личен идентификационен номер, същата шофьорска книжка и същите бенки, с които се бях събудила сутринта.

И все пак не бях същият човек. Може би изпитвах внезапно раздвоение на личността, като това, за което пишат в неделните приложения на вестниците.

Бях зашеметена, той така ми завъртя главата, че тя се отдели от тялото ми и трябваше да я държа като балон на връзка, докато се извивах и въргалях в леглото. Часове наред. Успях дори да изпратя една тъжна мисъл на Йорян, когато червенината пламна по гърдите ми.

Попадне ли ми някоя книга с описания на вълнуващи сексуални преживявания, бързо ми доскучава. В крайна сметка всичко се свежда до едно и също. Но когато ти се случи на теб самия, го изпитваш като земетресение от девета степен по скалата на Рихтер. Достатъчно е само да си помисля за това, за да ми се завие свят отново.

Привечер вече бяхме с подпухнали зачервени лица и ожулвания по тялото. Той заяви, че трябва да отидем у тях, и аз мушнах четка за зъби и шампоан в една чанта.

Не си взех нощница. Но пък си сложих шапката, която ми подари за рождения ден.

Трябваше да преместя цял куп метални отпадъци в огромния му пикап, преди да се настаня на предната седалка. Спряхме на една бензиностанция по път и купихме сирене и фразела. Той посочи неопределено към щанда с презервативи, ала аз поклатих глава и нарисувах спирала върху запотеното стъкло. Още си беше на мястото, като спомен от Йорян.

Когато стигнахме до къщата му, беше вече тъмно и не успях да си създам реална представа за обстановката наоколо. Но миришеше успокояващо на село, а къщата беше голяма, боядисана в червено и

стара. Той ме въведе в дневната, след което изчезна към обора на вечерна проверка.

Вътре в самата къща също усетих миризма на село, която, честно казано, не беше особено приятна. Смесица между мухъл, вкиснато мляко и мокро куче.

И така, аз се срещнах насаме с къщата му, което определено беше жалко — изпитвах нужда от неговата суха, топла трипръста лява ръка за подкрепа. Защото нямаше никакво съмнение, че в тази къща живееше мъжът с безвкусния надгробен паметник.

Започнах от кухнята. На тавана имаше неонова лампа, а вътре в нея — няколко умрели мухи. Стените бяха сиво-сини и си личеше, че са били такива през последните петдесет години. Тук-там се забелязваха следи от размазани мухи, на места висяха бродирани с кръстчета крещящи оранжеви цветя в кафяви кошници, котета, синигери и червени къщички. Някои от тях имаха и надписи в духа на „В малкия ни Дом Уют и Ред правят Живота ни Радостен и Лек“. На перваза бяха подредени изсъхнали стайни цветя и прашни безсмъртничета, които стърчаха от черна ваза от петдесетте. Кухненски диван, застлан с парцалена черга, мръсна кърпа за ръце, дървени столове с кафяви възглавници на цветя. Върху стар хладилник със заоблени ръбове имаше синя роза от плат в порцеланова обувка и пластмасова котка — толкова вехта, че изглеждаше прозрачна. Прибрах сиренето в хладилника. Вътре беше почти празно и миришеше на тор.

След това тръгнах в тъмното към следващата стая. До вратата, на височината на бедрата си, напилах електрически ключ. Стените бяха облепени с тъмнозелени релефни тапети и изглеждаха, сякаш по тях расте мъх. Стар диван с изтърбушена предна част, покрит с разкъсани одеяла в различни цветове. Бюфет от дъбово дърво, върху който стоеше стар телевизор, а над него висеше овално огледало. Ъгловат фотьойл, някъде от петдесетте, поставка за вестници, препълнена със стари броеве на „Ланд“, и още и още бродерии с кръстчета. Както и репродукция на картина на Аугуст Малмстрьом^[2] в рамка.

Развеселена си казах: Тук може да се отвори кафене в постмодернистичен стил! Помислих си, че ако се натъкнех на такава обстановка някъде другаде, в Естония например, вероятно бих я

приела за трогателна, дори екзотична. Но усещах как крайчетата на устните ми треперят във вкаменена усмивка.

И определено увиснаха, когато влязох в спалнята и видях неоправеното легло с намачкани посивели чаршафи.

[1] Д-р Алекс Комфърт. Радостта от секса. Изд. Делфин прес, Бургас, 1991. — Б.пр. ↑

[2] Аугуст Малмстрьом (1829 — 1901) — шведски художник и професор в Шведската академия на науките, в чиито картини преобладават фолклорните мотиви. — Б.пр. ↑

Шмугнах се през вратата на килера и взех душ в банята на долния етаж, за да не разнасям миризмата на обор из къщата. Честно казано, в последно време избягвам да се къпя в тази баня, защото има нужда от здраво търкане. Ако искам някога да е наистина чиста, трябва да я мина с пароструйката. Същото, между другото, се налага да направя и в цялата къща. Но кога, по дяволите, да намеря време?

Майка работеше поне десет часа на ден, аз работя към петнайсет, това прави дващест и пет. Не мога да преброя до толкова, дори да използвам и пръстите на краката си. Просто трябва да приема, че блесналите от чистота плочки в банята останаха в миналото заедно с прясно изпечените кифлички и изгладените чаршафи.

Докато стоях под душа и си тананиках, си представях как моята бежова любима в същия този момент движи тънките си бледи ръце над кухненската маса и слага на нея от онова вкусно домашно роле, което майка често приготвяше, и препечен сладък хляб, и студена бира. И хрупкави палачинки, поръсени със захар.

Разбира се, тя не беше направила нищо от това — а и откъде да се появят тези хрупкави палачинки за толкова кратко време? Дори не бе разопаковала торбата с продукти от бензиностанцията. Беше застанала с отпуснати ръце пред етажерката в хола и се взираше в гръбчетата на книгите. Бедната, там нямаше да намери нищо интересно. Само старите ми учебници и няколко книги от читателски кръжоци, които майка посещаваше, както и пълен годишен абонамент за списанието на Федерацията на шведските фермери в продължение на петнайсет години.

Стана ми неловко. Въпреки че бях като замаян в апартаента ѝ, бях успял да видя, че в хола ѝ има две стени, покрити с книги.

— Търсиш си нещо за четене в леглото ли? Какво предпочиташ — „Химия за 8 клас“ или броевете на Федерацията на шведските фермери от 1956-а? Вълнуваща година за свиневъдството — пробвах се аз. Тя се усмихна изморено. Нямаше и следа от лятната усмивка.

Отидохме в кухнята и аз започнах шумно да вадя чаши и да приготвям водата за чай. Тя седна на масата и заразливта „Ланд“.

Беше малко странно. Така да седи и да чака да ѝ сервирам.

— Имам няколко години университетско образование — каза изведнъж. — И мога да отговоря правилно на въпросите за обща култура във вестниците, без да правя справка с енциклопедията. Но никога не съм и подозирала, че съществуват неща като саморазтоварващи се ремаркета и сутиени за крави.

Аз мълчах. Очевидно биеше нанякъде. Сложих хляба на масата и тя се пресегна към него замислено.

— Ти се занимаваш всеки ден с тези неща и ги познаваш в най-малки подробности. За теб те не са по-странни, отколкото теориите на Лакан за мен.

— Теориите на кого? — попитах. — На Лаконг? Този не беше ли някакъв от „Алфа Лавал“^[1], който изобретил сепаратора за мляко^[2]?

Естествено, аз разбирах, че имаше добри намерения. Искаше да каже, че не трябва да се чувствам глупав, задето нямам книги и не съм учил в университет, че тя също е невежа по свой начин и дрън-дрън. Въпреки това думите ѝ ме жегнаха. За каква се мислеше, да идва и да ме утешава, че аз не съм като нея? Явно беше усетила, че съм се засегнал, защото ме погледна изпод бретона си.

— Просто си мисля, че тук на дивана трябва да седи момиче с дебели жълти плитки, което да казва: „Бени, видя ли! Пуснали са нови модели сутиени за крави тази година! Няма ли да инвестираш в саморазтоварващо се ремарке марка «Krone 2400»?“. Не знам нищо за нещата, с които се занимаваш.

— Ако търсех такова момиче, щях да се обърна към службата за заместници във фермите — казах аз. — Или да пусна обява в „Ланд“: *Бих искал да срещна жена с книжка за трактор, външният вид е без значение.* Но ако намираш момичета по гробищата, трябва да се задоволиш с това, което получаваш. А и ти нямаше ли да се учиш да доиш?

Лятната усмивка се върна на лицето ѝ.

— Имаш ли нещо, на което да се упражнявам? — попита тя.

Имах. Там и тогава.

След това се мушнахме в леглото, не успях дори да сменя чаршафите, въпреки че бях планирал да го направя.

През нощта се събудих и видях, че е седнала в леглото и диша учестено.

— Йорян? — попита с тих дрезгав глас и опипа ръката ми с влажни пръсти.

— Сега си при мен — измърморих аз и я галих по ръцете, докато се успокои. Тя хвана трите ми пръста, сложи ги върху устата си и заспа с въздишка.

[1] Шведска компания в областта на хранително-вкусовата промишленост, химическата индустрия и др. — Б.пр. ↑

[2] Сепараторът за мляко е изобретен от Густав де Лавал от компанията „Алфа Лавал“. — Б.пр. ↑

Добри обувки за тичане и надежден компас

—

*за какво са ми,
ако не знам
кое е горе и кое долу на картата?*

Събудих се от Бени, който седеше на ръба на леглото и се опитваше да сплете тънката ми права коса.

Имах чувството, че е посред нощ, и смътно си спомнях, че бях сънувала кошмари. Беше нещо, свързано с Йорян, който ме убеждаваше да си сложа спасителна жилетка. „Но аз просто ще поплавам в една раковина...“, опитвах се да се противопоставя, ала когато се огледах наоколо, видях само вода и нито следа от бряг. Простенах.

Бени ме прескочи в леглото и започна да сплита косата ми от другата страна.

— Трябва да те приведем в подходящ вид — каза. — Въпреки че проспa сутрешното доене. — Миришеше на сапун и косата му беше мокра.

— Изчезвай, селянино — изграчих аз. — Вземай кравите си и се махай оттук! Донеси ми чаша кафе с мляко в леглото и кроасани, и страниците за култура на „Дагенс Нюхетер“! След това може да отидеш да слушаш емисията новини за селско стопанство!

Той зави плитките ми на геврек и ги стегна на темето ми с ластик, голям колкото гума на колело.

— Ето така трябва да изглеждаш утре сутрин по време на работа — каза. — Ще имаш и ботуши за обора, ще се поклащаш, като вървиш, и ще говориш на кравите колко е важна грижата за копитата.

Това с поклащането ми се получи добре. Бях подута между краката.

— Така става, когато не се оглеждаш за избягали бикове — заключи той доволно.

Отидохме в кухнята и аз продължих да дъвча франзелата от бензиностанцията. Бени поглъщаше такива количества каша с ябълков мус, сякаш стомахът му беше бездънен. Попита ме дали сама пека хляба си, при което аз отвърнах, че съм си мислела, че хлябът расте по дърветата и може или да си го откъснеш под формата на малки хлебчета, или да го оставиш да узрее в големи самуни.

Той се засмя, но прозвуча някак насила.

След това ме поведе из фермата си, горящ от нетърпение да ми покаже всичко. Аз кимах и възкликвах „охо“ и „мили боже“. Не ми беше трудно, тъй като фермата му бе живописно разположена сред хълмист пейзаж, украсен от златната есенна шума. Лека мъгла над мазната черна почва, която тъкмо беше разорал. Ярки плодчета на офика, от които майка му правела страшно вкусно сладко. Огромни найлонови торби, натъпкани с някаква трева, подредени в спретнати редици зад хамбара. И накрая — един обор, пълен с охранени, сънени крави. Рядко съм виждала крава в естествен размер, затова ми се сториха малко нереални.

Разбира се, веднага отидох при теленцата и оставих малките създания с невинни погледи да смучат пръстите ми, ала Бени не ми даваше мира и не спираше да сочи към нововъведенията в системата за събиране на тор. Не може да си е мислел, че това ще представлява каквото и да било интерес за мен! Овцете бяха все още навън, „но ние трябва да ги приберем скоро!“, каза той. Ние?

Обзе ме чувството, че се намирам в нечий чужд сън. Тук една жена беше на път да се уреди с привлекателен земевладелец с двайсет и четири млечни крави. Плюс телетата. Въпреки че в действителност никога не си е пожелавала нещо подобно, а се е примирила с мисълта, че ще остане стара мома, в най-добрия случай — с котка. И любовници от време на време, колкото да се поддържа хормоналният баланс на задоволително ниво.

Това беше направо too much^[1], както Мерта обича да казва. Да, поне двайсет и четири крави в повече. Но не го изрекох на глас. Той беше толкова горд.

След това започнаха неприятностите, когато усетих, че искам да си ходя вкъщи. Бях получила точно толкова впечатления от бродерии на кръстчета и събиране на тор, колкото бих могла да понеса за едно денонощие. Имах нужда да погледея подпухналите си слабини с топла вана, да почета „Дагенс Нюхетер“, да послушам малко Бокерини^[2], да си легна в чисти бели чаршафи и да пия билков чай. Имах нужда да помисля.

Но преди да успея да изразя това по някакъв приемлив начин, Бени тропна пред мен един килограм замразена кайма от фризера и каза, че бихме могли да си направим нещо за вечеря — кюфтета може би? Погледът ми се местеше от него към ледената буца и обратно. И отвърнах някак пресилено, че се намирам в състояние на културен шок и че трябва да се върна към обичайната си среда за известно време.

Погледна ме и усетих как дългите му антени се движат по лицето ми. Да, той е чувствителен спрямо промените в настроенията. Няма как да не си, когато трябва да се разбираш с нашите безсловесни приятели, животните.

И прекрасната му усмивка угасна.

— Разбира се, ще те закарам! — бе единственото, което каза. — Тук не се движат автобуси в неделя.

Изминахме четирите мили^[3] до града, той докосна леко вълнената ми шапка и ме остави на улицата. Бързаше да се върне вкъщи за вечерното доене.

Щом заключих вратата след себе си и огледах апартамента, който бяхме разхвърляли предишния ден, настроението ми се смени отново. Обърнах се и почти бях готова да изтичам обратно навън. Трябваше ли да приема замръзналата буца само за да не се налага да видя как усмивката му изчезва?

Въпреки че дори не бих могла да я превърна в кюфтета, май оттам идваше цялата драма. С Йорян не ядохме месо, а откакто той умря, съм яла само готови кюфтета. За последно съм се изправяла лице в лице с домашно приготвено кюфте, когато живеех у дома при мама. А тя не оставяше малката си Десире да цапа учените си ръчички с лепкава кайма.

Сега вече не би могла да ме научи да правя кюфтета, дори и да я помоля. Последния път, като я посетих, ме нарече сестра Карин и ми се скара, че не съм ѝ дала кафе.

Обърнах се отново, влязох и приготвих водата за ваната.

[1] Твърде много (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Луиджи Бокерини (1743 — 1805) — италиански композитор и виолончелист. — Б.р. ↑

[3] Една шведска миля е равна на 10 км. — Б.р. ↑

Веднага усетих, че нещо липсваше. Тя се впечатляваше от това, което ѝ показвах, горе-долу колкото ако ѝ бях разказал в подробности как работи храносмилателната ми система. Да, беше любезна. Задаваше въпроси на място. Но очите ѝ определено не светеха от интерес.

Казвах си, че и аз бих бил точно толкова незаинтересован, ако тя ме развеждаше из библиотеката и ми обясняваше какво означават буквите по рафтовете и как организират системата за читателските карти. Ала не успях да се убедя напълно. В крайна сметка книгите са просто книги. А фермата си е ферма.

В мига, в който ѝ подхвърлих пакета замразена кайма и той все още се намираще във въздуха, осъзнах, че това беше Грешка.

Не бях разсъждавал сериозно върху тези неща. Все пак живея в район, където мъжете носят вкъщи на жените суров елен и след това се настаняват край ароматна яхния с еленско месо, без някога да се замислят за междинния процес. Бях си представял как аз ще довърша плевнята за телетата, докато тя приготви нещо за хапване, и после ще може да вечеряме заедно и да дремнем преди вечерното доене, ха-ха! Погледна пакета, сякаш бе замразено кравешко лайно. И след това искаше да си ходи. Нямах какво да направя.

Ръката ѝ беше на врата ми през целия път. От време на време пръстите ѝ си играеха с косата ми. „Нямах нищо лошо предвид — казваха те. — И не си мисли, че му се вижда краят на това между нас!“

Иначе в колата цареше мълчание.

Вечерта отидох на гости на Бенгт-Йоран и Виолет.

— Видяхме, че се прибра с момиче! — подхвърли Виолет с любопитство.

Бенгт-Йоран ми намигна и ме смушка с лакът с такава усмивка, сякаш току-що сме гледали порнофилм заедно. Да, и това се случваше, преди да се появи Виолет.

— Някоя от града? Разкажи де! — подкани ме той нетърпеливо.

Бенгт-Йоран си е решил, че момичетата от града са непрекъснато разгонени и носят черни дантелени гащички с цепка и не могат да си държат краката затворени. Това беше някаква абсурдна идея, особено като се има предвид за какъв тих малък град ставаше въпрос в действителност. И за това как собствената сестра на Бенгт-Йоран някога ме повали в сеното със здрава хватка около врата. Аз бях на четиринайсет, а тя на седемнайсет. На мен ми беше за първи път — и при всички положения за последен с нея. След случката ужасно ме беше страх от нея и минавах по обиколни пътища, за да я избегна. Не носеше черни дантелени гащички, да си кажа право, не носеше никакви. Бенгт-Йоран, разбира се, не знае нищо за това. Сега сестра му има четири деца и прилича на сумист.

— Ами едно момиче от града. Намерих я на гробището. Така де, там се срещнахме.

— Да, наистина изглеждаше малко бледа... — започна Бенгт-Йоран с кикотене, но Виолет просто гледаше неодобрително.

— На гробището? — възкликна тя. — Да, ти винаги трябва да си толкова странен, Бени!

Не знам с какво бях заслужил мнението на Виолет, че съм странен. Сигурно заради онзи път, когато бяхме заедно на едно събиране и в изблик на пиянска откровеност ѝ казах, че тя навярно е подходящата жена, която ще помогне на Бенгт-Йоран да преодолее древната си фермерска меланхолия. Фермерска меланхолия! Направо се изприщвам, като си помисля каква глупост изрекох!

— Виж го само, как стои тих и затворен в себе си сред цялата тази врява — хлъцнах аз.

— Просто се е отрязал! — отсече Виолет. И, разбира се, се оказа права, защото той повърна в един люляков храст минута след това.

— Тя дори не може да прави кюфтета — казах. — Може само да чете книги и да говори за теориите на Лаконг!

Нека не си въобразяват. Да не очакват да ги поканим на кафе с хрупкави палачинки и после на годеж. Нещата са достатъчно сложни в момента.

— Не може да прави *кюфтета*! — ахна Виолет и погледна със задоволство към масата. Там имаше огромна купа, пълна със сочни златистокафяви кюфтета. — Между другото, вземи си, ако искаш.

— Правилно, Бени! — засмя се Бенгт-Йоран със същия заговорнически поглед. — Прелъстявай и изоставяй! Не навлизай дълбоко в блатото на семейния живот!

В света на Бенгт-Йоран не може мъж да се привърже към жена, която не умее да прави кюфтета, камо ли да се ожени за нея.

Когато Виолет ми даде препълнена чиния с кюфтета със сос от намачкани червени боровинки, които беше набрала сама, почти бях готов да се съглася с него.

19

*Вкусвам самотата,
оставям една тиха минута да се разтопи
на езика ми,
само прашният слънчев лъч ми прави
компания...*

Апартаментът ми гледа към вътрешен двор, заобиколен с редици от триетажни жилищни сгради. Този квартал е на поне двацет години, дърветата са пораснали и надничат през прозорците, пясъчниците са пусти. Децата, които са си играли в тях преди петнайсет години, вече са напуснали дома, но техните родители все още живеят тук. Приятни, уравновесени хора на средна възраст, без дразнещи навици.

Затова навън е много тихо и в стаите ми не влиза шум. Те са с южно изложение и слънцето се прокрадва през дървените щори и хвърля сенки на райета върху белите ми мебели. Рядко чувам стъпки на стълбището — живея на последния етаж. Ако отворя прозореца, бавно ще се удари в големия фикус бенджамин, за който Йорян се грижеше. Но ми е твърде студено, за да го държа отворен дълго време. Вместо това надувам всички радиатори и вътре обикновено е поне двацет и три градуса.

Обичам да лежа на дивана в белия си халат и да гледам как слънчевите лъчи нашарват въздуха в стаята.

Понякога вдигам ръка и оставям слънцето да направи и нея на райета. Тихо е, чува се само бръмченето на хладилника и някоя голяма есенна муха, която се блъска в стъклото.

Ясно ми е, че това с Бени е напълно невъзможно.

Като да седиш под сянката на кестените в последния ден от почивката си, да пиеш студена рецина, да мечтаеш да изтръгнеш корените си и просто да се преместиш тук и да живееш ден за ден. Да

се хванеш, на каквато и да е работа, да си намериш своя собствена варосана къща със слънчева тераса, пълна със саксии с билки и подправки. И през цялото време да знаеш, че след пет часа ще си на летище „Арланда“^[1] и ще ръми, а на следващия ден ще седиш пред бюрото си на стол с *регулируема* височина и ще се стресиращ заради работата и единственото, което ще е останало от почивката, ще е тенът ти. После и той ще изчезне през канала на ваната след няколко седмици.

Така мечтаех и аз, когато мислех за Бени и за нашите игри — трябваше да има начин да го задържа! Да заключи външната врата и да го крия в килера за дрехи, докато се прибера от работа. Като в култовия испански филм с Антонио Бандерас^[2].

Опитах се да си се представя като част от неговия живот. Но не се появиха никакви образи.

Не съм очаквала да изпитам такъв културен шок в дома на мъж на моите години — швед, който живее на четири мили от мен.

Вероятно щях да се чувствам по-добре с един правоверен мюсюлманин.

Представих си тъмен, мършав мъж с меланхолични очи, който е бил принуден да стане политически изгнаник и сега живее в Швеция в едностаен апартамент със стени, покрити със стихосбирки на персийски. През деня работи като чистач въпреки университетското образование, което е получил в родината си, а нощем участва в задимени срещи с политическите и поетическите си приятели, или пък гледаме заедно незабравими черно-бели филми в някое малко кино. И аз ставам част от неговата култура, превеждам стиховете му и събирам пари на улицата за борбата срещу диктатора в неговата страна. Ядем пикантни ястия, седнали върху красиви рогозки...

Но да правя кюфтета в ужасната кухня на Бени и да слугувам на двайсет и четири крави седем дни в седмицата, 365 дни в годината? Да поддържам сивкавия му душ чист, да паля печка, когато искам да се изкъпя, да обсъждам статии в „Ланд“? Аз?

Може и да съм расист, ала не в традиционния смисъл.

И въпреки всичко кърших ръце около телефона през следващите няколко дни. През половината време, понеже той не звънеше, а през другата — понеже аз не звънях.

За да се противопоставя на унизителното тийнейджърско чувство, гледах вечер да не се заседявам вкъщи. Работех извънредно, ходех на кино, обикалях заведенията с колеги. Те смятаха, че съм необичайно весела и общителна. И аз смятах така.

Времето се влоши, вече не можех да си играя дори със слънчевите райета. А на сивкавата дневна светлина апартаментът ми изглеждаше жизнерадостен колкото чакалня на зъболекар. Единственото, което се набиваше на очи, беше неоновият изгрев зад влюбената двойка в раковината върху плаката, който Бени ми бе подарил за рождения ден.

Не минаваше и час, без да мисля за Бени.

В библиотеката четях „Ланд“, за изненада на Лилиан, която не си спести коментарите. Казах, че търся статия, която е била поръчана от общината. За отпушване на канализация.

Улоф понякога ме поглеждаше така, сякаш искаше да ме попита нещо. Но, за щастие, не го направи.

Един ден си наумих да обядвам в заведение, където се събират мъже емигранти от различни страни. Гледах ги толкова упорито и замислено от самотната си маса, че те изтълкувах намеренията ми напълно погрешно и бях въввлечена в сложни разговори, които предпочитам да не си припомням. Като се има предвид, че моята причина изобщо да съм там беше толкова неясна, да не кажа глупава, направо се изчервявах като божур.

Старата ми депресия се завърна с нова сила. А Мерта все още я нямаше. Киснех във ваната с часове, докато кожата ми станеше бяла и набръчкана, и изчитах купища евтини фентъзита. Търках се със сапунчето във форма на пеперуда и накрая от него остана само една безформена розова буца.

Как можеше нещо, което ти се струва толкова правилно, да е толкова грешно?

Това явно беше въпрос, който и Бени си задаваше. Защото така и не се обади.

[1] Летището в Стокхолм. — Б.пр. ↑

[2] Става въпрос за филма ¡Átame! („Ела, завържи ме!“) на Педро Алмодовар, 1990 г. — Б.пр. ↑

Вдигах слушалката, за да ѝ позвъня, и я държах, без да набера номера, докато телефонът започнеше да дава заето. Тя беше казала, че е получила културен шок и че има нужда да е сама. Затова чаках в продължение на три дни да ми се обади. След това аз се обадох. Не вдигна.

Намерих една стара картичка с пожелание „Бързо оздравяване“, адресирах я до нея, залепих марка и после я скъсах.

На няколко пъти обмислях да отида до града и да вляза в библиотеката. Но чувствах, че ще се стигне до крайности.

Времето ставаше все по-лошо и по-лошо. Посветих два дни на прибирането на овцете, тринайсетгодишното момче на съседа ми помагаше. Те бяха прекарвали твърде дълго време навън и бяха станали мускулести като професионални гимнастици. Агнетата прескачаха всички огради с лекота, а овцете тичаха като сърни. Мислех си, че ако ги закарам в кланицата, едва ли за овца ще спечеля повече от стойността на едно меню в „Макдоналдс“. Ако пък се опитам да ги заколя вкъщи с помощта на стария Нилсон, няма да можем да си проправим път през многото мускули. С момчето тичахме насам-натам в примесения със сняг дъжд и псувахме, та пушек се вдигаше, особено то. „Fuck you!“, крещеше на овцете.

И аз не знам защо все още ги държа. Майка искаше да имаме няколко, понеже използваше вълната им за курсовете си по изработване на филц. А и готвеше една агнешка яхния с картофи и боб, толкова вкусна, че направо да си оближеш пръстите. Никога не ми беше минало през ума да се науча да я правя.

Никога не ми беше минало през ума, че майка може да умре.

Пък и самата мисъл да се отърва от нейните овце ми е неприятна. Едно от най-трудните неща, които съм преживявал, беше да огледам стаята ѝ точно след като умря. Да изхвърля дрехи, които все още миришеха на майка, да докосна очилата ѝ за четене, бурканчетата ѝ с лекарства и различните ѝ модели за плетки. Изобщо не бях

подготвен за това. Така че намерих най-лесния изход — сложих всичко в няколко куфара и ги качих на тавана. Нищо не съм променял в стаята на майка, освен да свалия чаршафите от леглото. Целият перваз на прозореца беше пълен с малки синьо-лилави цветя. Сигурно вече са напълно изсъхнали.

Какво пък искаше да каже с „културен шок“?

Сутринта бях в града и свърших цял куп задачи. На няколко пъти ми се стори, че я виждам. В офиса на „Лантменен“^[1], в железарията и в млекарницата!

Бенгт-Йоран дойде у нас две поредни вечери, сигурно за да види отблизо моята порочна градска жена.

— Надали ще я водя тук повече — казах. Той ахна от възхищение. Нека си мисли, че прелъстявам и изоставям жени, когато си поискам.

Не му трябва да знае, че копнея за нея или че вечер вземам телефона в спалнята и го държа до възглавницата си.

[1] Скандинавски концерн в областта на хранително-вкусовата промишленост, енергетиката и селското стопанство. — Б.пр. ↑

21

*Ужас обзе Херувимите!
Завтекоха се те към Бог:
О, Господи, виж какво Саламит
и Суламит са построили!*

„Зимната улица“ от
Закариас Топелиус^[1]

Мерта най-накрая се прибра от Копенхаген. Чакаше ме след работа с пазарска чанта, пълна с датска бира със слон на етикета, и сувенир — пластмасова двойка влюбени в прозрачна топка, в която вали сняг. Отидохме у нас, направихме си чай и се разположихме на диваните.

Тя отвърщаше уклончиво, като я питах какво точно им се беше случило в Копенхаген.

— Сега няма да говорим за мен! — отсече. — И ти много добре го знаеш!

Дадох ѝ абсолютно нецензуриран отчет за събитията от последната седмица. Другото е загуба на време, когато приказваш с Мерта — в крайна сметка винаги успява да измъкне всичко от най-калните дълбини на душата ти.

Не ѝ спестих нищо. Ужасният паметник, смотаната шапка, бродериите, размазаните мухи по стената и покритите с мъх тапети.

Тя изсумтя.

— Не разбирам какво правиш — каза. — Този мъж звучи като идеалния приятел в игрите за теб! А ти си се разхленчила заради някакви дреболии в обзавеждането! Какво те интересуват бродериите му? Да не би да ги е бродирал той? Просто не е искал да изхвърли нещо, което му напомня за родителите му. Да не би да си си мислила,

че всички шведски селски къщи са като дома на Карл Ларсон^[2] в Сундборн^[3]?

Ако някога си бях представяла каквото и да е за шведските селски къщи, сигурно е било нещо в духа на Карл Ларсон. Голяма кухня с отворено каменно огнище, медни съдове и гевречета, нанизани на пръчка, които висят от тавана. Почувствах се засегната и повиших тон:

— Но ти прекрасно знаеш, че не става въпрос за „дреболии в обзавеждането“! Говорим за коренно различни стилове на живот, които се сблъскват! Никога бродерия на кръстчета няма да влезе в моя дом и вероятно никога Кете Колвиц не ще влезе в неговия, и нека погледнем реалността в очите — това не е просто въпрос на вкус!

— Тогава защо си сложила плаката с двойката в раковината? — попита ме хитро.

— Защото Бени ме накара да се чувствам толкова щастлива... — измънках.

Тя кимна многозначително.

— Каж ми честно, можеш ли да си ме представиш върху трикрака табуретка с кофа за мляко между коленете?

— Ама ти не си била там на интервю за работа! — изрева Мерта. — С този мъж си правила най-добрия секс от години, да не кажа въобще някога. И си се смяла с него, това е доста повече от нещата, които правеше с онзи приятел на птиците, за когото беше омъжена! Какво значение имат няколко петна от мухи? Не бъди толкова страхлива! Възползвай се докато можеш! В противен случай просто иди и се скрий под белоснежния си чаршаф!

— Какво да правя? Не знам как той вижда нещата! Не се е обаждал оттогава!

Мерта вдигна топката с влюбената двойка.

— Ще вземеш тази играчка и няколко бири, ще купиш един пакет дълбоко замразени кюфтета, ще отидеш у тях и ще го изненадаш утре вечер. Той предприе първата крачка, сега е твой ред; ако искаш да се получи нещо между вас, трябва да се редувате! Давам ти колата си!

Изведнъж се сетих за Саламит и Суламит. Това са двама герои от „Зимната улица“, стихотворение от Закариас Топелиус, в което се влюбих, когато бях малка, въпреки че не разбирах и дума от него. Научих го наизуст с помощта на мама и когато канеше познатите си на

кафе, тя гордо ме слагаше на масата и аз го декламирах пред отегчените им погледи.

Саламит и Суламит са мъж и жена, които живеят на отделни звезди и се обичат толкова много, че построяват мост от звезди в космическото пространство. Веднага си представих как ние се редуваме: как Бени нещо маже хоросан и залепва звезда след звезда от своята страна, а аз тръгвам от моята и се опитвам да скачам по звездите като по ледени късове...

Съветите на Мерта невинаги са добри, ала обикновено задвижват нещата по някакъв начин. На следващата вечер напълних една кошница за пикник с датска бира, замразени кюфтета, картофена салата и (купешки) пай с боровинки. Сложих и топката с влюбената двойка от Мерта, опакована в златиста хартия. След това потеглих към дома на Бени.

Когато почуках на вратата, не последва отговор, но беше отключено и в кухнята светеше, така че влязох. Неоновата лампа жужеше, на плота имаше черно радио, което гръмогласно излъчваше някакъв канал с реклами. Превключих на информацията за метеорологичната обстановка в открито море и започнах да се суея наоколо. Скоро в пространството зад провисналите завеси с пискюли стана уютно. Взех една чиния със засъхнала каша от масата и я сложих в студената вода в мивката, където друга вече плуваше. После прерових шкафовете за порцеланови съдове и прибори, намерих малка бродирана покривка в дъбовия скрин в дневната и изпържих кюфтетата в един доста захабен тиган. Когато чух тежките му стъпки по стълбите от килера, изпитах усещане за дежа вю: това се беше случвало и преди.

— Какво, за бога... — Той спря на вратата, облечен в работния си гащеризон. След това тръгна към мен така устремно, че от него се разхвърчаха слама и съчки, и ме прегърна толкова силно, та гърбът ми изпука.

— О, кюфтета? — усмихна се. — Да не би да си ги изпържило съвсем само, мое бледо момиче?

— Не си и помисляй, че ще ми стане навик! — измърморих аз, сгушена във вмирисания му оранжев пуловер.

[1] Закариас Топелиус (1818 — 1898) — фински писател и поет, който твори и на шведски език. — Б.пр. ↑

[2] Карл Ларсон (1853 — 1919) — известен шведски художник. — Б.пр. ↑

[3] Живописна местност в Централна Швеция, популярна туристическа дестинация. — Б.пр. ↑

Това беше най-страхотното нещо, което можеше да направи, въпреки че все още имах вкус на кюфтета в устата. Виолет ми беше дала цяла кофа и бях ял от тях в продължение на три дни.

Тя остана да спи у нас и когато сложих чисти чаршафи, каза, че е в мензис и се надява да не ги изцапа.

Нямам нищо против, помислих си, защото ми стана приятно, че каза това. Беше толкова лично, направо уютно. Не отиваш на гости на случайни любовници, когато току-що ти е дошъл мензисът. Сякаш ме повиши в постоянен партньор, с който не е необходимо да се бърза със секса. Не за това беше дошла.

А и ми се струваше, че ще ми хареса да остане някое петънце след нея върху чаршафа ми. За такива перверзни сигурно си има латинско име.

Лежахме и си говорихме с часове. И бяхме толкова щастливи през цялото време, не можехме да спрем да бърборим. Спомням си го съвсем ясно.

— Ще ти дам един културен шок! — казах аз. — Ще си взема традиционно фермерско облекло! Жълти панталони, палто с два реда копчета и сребърна катарама. А ти ще трябва да изтъчеш плата за жилетката и после, знаеш ли какво? После ще крача важно около църквата в неделя с палци в жилетката и ще говоря за реколтата с другите фермери, всички ще ме наричат Големия Бени от Ръонгорден и ще знаят кой съм! Докато ти ще мълчиш и ще правиш кафе за цялото паство!

— Преди сто години сигурно си щял да бъдеш голям фермер? С двайсет и четири крави?

— Сто процента щях да бъда! И съдебен заседател, в допълнение и епитроп. Голям фермер с много слуги, които да ругая, и сладки слугини, които да пощипвам по задника. Хората в селото щяха да идват за съвет при Големия Бени и да ме молят да участвам в срещите на енорията. Вместо това сега се шурам сам между машините като

натровена мишка и нямам време дори да отида на събрание на Федерацията на шведските фермери.

— Щеше ли да поискаш ръката на кльощавата девица от града, която не притежава нищо, освен един сандък книги?

— Как пък не! Бени от Рьонгорден щеше да е, разбира се, принуден да се ожени за дебелата Брита, за да увеличи имуществото си. Но щях да назнача малката фиданка като слугиня и да се промъквам при нея на кухненския диван през нощта и да ѝ правя деца. За децата щях почтено да плащам, за да станат хора, а дебелата Брита да мрънка колкото си иска.

— Един ден обаче кльощавото момиче ще избяга с Татар-Емил с гъдулката. И какво ще направи Бени тогава?

— Тогава ще изрита децата ѝ и ще си наеме нова слугиня за кухненския диван! По-млада!

Тя ме удари с възглавницата и известно време се боричкахме. След това трябваше да се предам, защото иначе щеше да ми се наложи да ходя да си вземам студен душ.

Запъхтяното ѝ дишане се успокои.

— Никога няма да съм ти слугиня, нали знаеш? — каза. — Не че някой би искал точно мен за слугиня. Не мога да готвя и пера или да се грижа за остатъците след клане на животно. От жената на фермера не се ли очаква да прободете прасето в гърлото, да събере изтичащата кръв и после да стотви някакво противно ястие от нея?

— Не знам, ние си вземаме месото на части от кланицата. Почистено и нарязано.

Замълчахме.

— Но пък като каза онова, че ще се промъкваш при мен на кухненския диван и ще ми правиш деца... — промълви тя, сякаш на себе си. — През цялата долна част на корема ми преминаха тръпки, когато го чух. Както съм си с тампон. Биологичният ми часовник тиктака като обезумял.

Обърнах се по корем и изохках.

— Не може да говориш такива неща! Току-виж чистите чаршафи забременеят от мен с малки кальфчици!

Тя заспа с кокалчетата ми върху устните си, отново.

*Звъня вкъщи:
недостъпен номер.
„Този — номер — няма — абонат!“
Дори и телефонният секретар не може да
ми даде отговор*

И така ние поехме по дългия път на взаимното опознаване.

Погледнато отстрани, не вървахме по права линия просто защото имахме доста голяма свобода на действие.

И двамата бяхме загубили родителите си — той безвъзвратно, а аз на практика. Мама е в старчески дом от пет години и рядко ме разпознава. Татко, изглежда, приема редките ми посещения за досадни, особено ако се опитвам да поговоря с него.

Такъв си беше и когато бях малка. Мразеше всякакви разговори за това, което наричаше „женски неща“: дом и деца, готвене, дрехи, обзавеждане и, разбира се, всичко, дето можеше да попадне в категорията „чувства“. Към женските неща спадаха и изкуството, литературата, религията... Но най-много мразеше болести, свързани с женското тяло. Такива не биваше никога да се демонстрират в близост до него — той сякаш се страхуваше, че ще прихване някой женски бацил, и възможно най-бързо изчезваше в полка. Беше майор.

Понякога съм се чудела дали не е хомосексуалист. Знам, че е странно да мисля така, но пък с него никога не сме били близки. Децата винаги се изумяват при представата, че техните собствени родители са „го“ правили, и броят себе си и братята и сестрите си и си мислят: „Трябва да са го правили най-малко три пъти“. В моя случай е оправдано да се чудя дали той „го“ е направил повече от веднъж, поне с мама. Но съм решила въобще да не мисля за това, просто да се опитвам да се радвам, че все пак онзи път се е случило.

Мама нямаше друго занимание, освен мен. Аз бях куклата, която най-накрая беше получила, и тя ме обичаше толкова пламенно, както човек обича само когато е копнял за нещо прекалено дълго. Това я бе направило не особено критична и обективна спрямо мен.

Мама произхождаше от заможно семейство. Дядо имал бизнес с консерви, който бил много успешен през войната — доколкото познавам човека, сигурно е натрупал богатството си от лисици и катерици, които затварял в консерви с етикет *Дивеч*. Татко бил от сой и веднъж чух жените от компанията на мама за бридж да си шушукат, че той се оженил за нея, защото имал огромни дългове от хазарт. Звучи нетипично за онова време, но е много вероятно да е истина. Може да се направи паралел между онези, които са се застрелвали в края на миналия век пред казиното в Монте Карло, и тези, които се борят днес с „едноръките бандити“ в моловете. Да се обадиш на татко, докато се тегли лотарията, е опасно начинание.

Когато бях дете, мама имаше боядисана медноруса коса, която подреждаше в неподвижни къдрици с помощта на ролки за коса „Кармен Кърлърс“. Била към четирийсетте, когато се омъжила, и на четирийсет и две, когато ме родила. Никога не ѝ се налагало да работи, за да се издържа. Тя избрала името ми — Десире, силно желаната, и идеята му беше красива, но аз успях да го намразя в училище, защото съучениците ми понякога ми се подиграваха и, естествено, ме наричаха Диаре^[1].

Сигурно това е съдбата на всички деца, които вкъщи получават представа за себе си като за осмото чудо на света и се сблъскват със суровата действителност чак като тръгнат на училище.

Исках да се казвам Кити. Или Памела.

Бракът на моите родители беше напълно невидим. Те някак си съжителстваха съвършено независими един от друг, в голям апартамент с дъбов паркет и преходни стаи, където мама беше избрала мебелите, а татко бе закачил фуражката си. Никога не се караха в мое присъствие, вероятно и в мое отсъствие. Татко се хранеше главно в офицерския стол, а ние с мама пътувахме сами през лятната ваканция и отсядахме в различни пансиони. Татко винаги имаше „маневри“.

Нямахме вълнуващ социален живот или празненства, за които си струва да разкажа — понякога дамите от групата за бридж на мама със съпрузите си или колегите на татко със съпругите си идваха на скучни

вечери с по три ястия, поднесени от сервитьори. Имаше и мадейра в полирани чаши, и пурети. Трябваше да влизам и да поздравявам, кокалестите ми крака и ръце стърчаха изпод кадифени рокли, купени специално за случая, румени чичковци ме тупаха по гърба така силно, че започвах да кашлям, и казваха, че момичето се нуждае от свеж въздух, за да придобие малко цвят. Мама имаше повече къдрици от обикновено.

Никога не видях мама и татко да се докосват, нито дори да се държат за ръка.

Така че откъде можех да знам как трябва да изглежда бракът? Нищо чудно, че смятах брака ни с Йорян за образцов. Нищо чудно и че не можех да скърбя за него. Съпрузите или ги имаше, или ги нямаше. Дали са тук, или не, беше най-вече от значение за това колко котлета трябваше да се купят за вечеря. Присъствието им не значеше друго — това беше посланието, което получих от къщи.

Следователно съм свършено неподготвена за човек като Бени. Има дни, в които мисля, че нарушава личното ми пространство и неканен влиза в сърдечната камера и в предсърдието ми, дни, в които не понасям присъствието му. Това никога не ми се е случвало с Йорян. За него беше напълно достатъчно да стои някъде в периферията, а и аз нямах нищо против.

Но има и други дни.

[1] От шв. *diarre* — диария. — Б.пр. ↑

Десире — името ѝ не ми идва отвътре. Звучи остро, надменно и префърцунено — точно за каквато я мислех в началото. Аз я наричам Скаридата. Така ѝ отива, че чак не мога да повярвам. Бледа, свита около меките си тъкани, с черупката навън. И с дълги антени.

Толкова неща у нея не разбирам.

Веднъж дълго се взира в една снимка на родителите ми, която много харесвам. На нея те се пекат на една скала, по бански, с преплетени ръце и крака. Лицата им се докосват, а те са примижали срещу слънцето и се усмихват.

Тази снимка ѝ се стори неприятна, прекалено лична.

— Ами че те са ти родители — каза. — Не ти ли се струва, че снимката е малко... как да кажа, твърде лична, малко противна?

Противна?

Постоянно ѝ е студено. Все не мога да затопля достатъчно за нея и дори когато на мен ми е толкова горещо, че ми идва да си сваля тениската, тя си стои с пуловер и дебели чорапи. Обича просто да седя до нея и да я галя по косата със силни, уверени движения. Тогава се свива в мен като прегладняло бездомно котенце, което най-накрая си е намерило стопанин.

Но тя не е ни най-малко безпомощна или зависима! Дразни ме, когато сме се уговорили да се видим, и изведнъж просто ми съобщава, че е размислила и вместо това възнамерява да отиде на кино с някой свой приятел. Или пък когато знае, че имам много работа и ми е трудно да прескоча до града, и просто казва: „Аха, ами добре тогава, може би ще се видим следващата седмица“. И никога: „Тогава аз ще дойда при теб!“.

Искам да достигна до нея, истината е, че искам да я завържа за себе си, ала тъй като тя, изглежда, ме иска само понякога, не мога да поставям никакви условия и това направо ме побърква! А и човек би очаквал поне веднъж да се включи в домакинската работа! Или пък да ми помогне за млечните проби, или да прояви какъвто и да било

интерес към това, което правя! Знам, че приемам за даденост жените да са дясната ръка на мъжете, и не си и помислям да я карам да ми опече кифлички, но не понасям да гледам как седи, забила нос във вестника, докато аз търча по задачи наоколо!

Всъщност ми се иска да съм двуженец и да мога да бъда и с Виолет, и със Скаридата. Виолет ще стои долу в кухнята, ще подгъва завесите и ще приготвя домашно роле, а горе в спалнята моята Скарида ще се отпуска върху гърдите ми и ще се смее с тихия си, дрезгав смях. Този смях се е превърнал в моята награда и аз правя всичко възможно, за да го получа. Да се стремя да предизвикам смеха ѝ е като да изпробвам силата си на силомер в лунапарк. Трябва да удариш в определена точка с тежка бухалка, след което една стрелка се вдига по разграфена скала и показва силата на удара ти. Ако си наистина силен и удариш точно където трябва, иззвънява звънец.

Нейният смях е този звънец. Не успявам да го накарам да звънне често, но понякога се случва. И безпогрешно усещам кога съм заковал стрелката на максималния резултат и кога не съм успял да я помръдна.

„Защо трябва винаги да си толкова странен, Бени!“, ми казва Виолет с неодобрение. Но смята, че съм истински мъж, също като нейния Бенгт-Йоран, когато карам огромния трактор с двойни колела или когато отивам в гората с резачката, облечен в предпазно облекло.

При Скаридата е тъкмо обратното. Усещам, че точно моята „странност“ задържа интереса ѝ, а иначе мисли, че съм просто досаден, като си сложа каската и задъвча тютюн.

Докъде ли е стигнала медицината в развитието си — би ли могъл човек да поиска да трансплантират сложната бежова душица на Скаридата в пищния бюст и сърчните ръце на Виолет?

*Успяла съм да подчиня
кипящия, разхвърлян живот.
Слагам му етикети, прибирам го в папки
и го архивирам.*

Днес се случи нещо наистина ужасно. Все още ме побиват тръпки, като се сетя за това.

Госпожа Лундмарк не дойде на работа вчера. Така започна всичко.

Мина известно време, преди въобще да забележим. Тя често идва по-рано от останалите, окачва палтото и малката си кожена шапка на закачалката в стаята си и се шмугва в хранилището, за да... хм, какво всъщност прави, когато не е в детския отдел? Предполагаме, че разпределя в каталози, сортира и разчиства документи, въпреки че, разбира се, никой не пита, а и тя заема такава позиция в библиотеката, че никой няма основание да поставя под въпрос нейната работа. Напоследък прекарва все повече време в хранилището и най-много да остави съобщение на Брит-Мари или на мен да наглеждаме детския отдел, докато я няма.

Така че забелязахме липсата ѝ чак на обяд. Госпожа Лундмарк седи винаги на масата до прозореца и яде винаги йогурт с мюсли, четейки някой каталог. Ако в стаята настъпи пълна тишина, ще се чуе хриптящото ѝ дишане. С нищо друго не издава присъствието си.

Седи там от 12,01 до 12,55. След това става, измива купичката си за йогурт и я слага на сушилнята за чинии. После се насочва към тоалетната. Това винаги ни се струва много забавно. Не всички могат да се похвалят със стомах, по който можеш да си свериш часовника.

Толкова сме свикнали с нейните навици, че тя се е превърнала в звънец, обявяващ началото и края на почивките: знаем, че е време за

обяд, щом мине покрай рафта с музикалните ноти, който се намира срещу стаята за персонала, и слюноотделянето ни се повишава като при кучетата на Павлов^[1]. Понякога е достатъчно да чуеш как си поема дъх, за да огладнееш.

А когато стане и се отправи към мивката, след като е изяла йогурта на малки лъжички, бърза ме да прекратим разговорите си. Дори не се налага да си погледнем часовниците.

Вчера тя не дойде в стаята за персонала. Не си беше взела болнични, нито отпуск. Обсъждахме го може би две минути — и това беше най-дългият разговор, който някога сме водили за нея, откакто работя тук. Никой от нас не бе заставал на пътя ѝ, нито бе работил заедно с нея по проекти, нито пък беше влизал в спор. Ала не сме я и избягвали, всеки ден говорехме с нея за времето и за работните ни смени. А по някаква причина тя е човекът, който се нагърбва със събирането на пари за подаръци за колеги, на които им се ражда дете, честват юбилей или напускат работа. Винаги избира подходящи подаръци — традиционни, но точно такива, от каквито хората са имали нужда. Чудехме се къде ли е в продължение на две минути. И, както обикновено, решихме, че това е нечий друг проблем, и се захванахме със своите.

Но тя не беше в стаята за персонала и днес. Така че говорихме за това може би около три минути. После попитахме Улоф дали знае нещо. И той не знаеше и добави, че няма представа как е организирана работата си. Веднъж се опитал да обсъди с нея служебните ѝ задачи и тя му дала отчет, който продължил половин следобед.

— Цялата почервеня, когато я попитах — каза Улоф. — Скочи и донесе един дневник, който водеше, и в най-малки подробности ми обясни за някаква система за разпределяне на документи, която е разработила. Накрая просто бях принуден да се направя, че имам час за зъболекар. Така де, как щях да успея да я убедя да премине от онзи дневник към файловия мениджър на Windows?

Липсата на госпожа Лундмарк не оказваше никакъв ефект върху всекидневните задължения в библиотеката. Аз често се грижа за детския и юношеския отдел и винаги съм оценявала, че тя ми дава свобода на действие. Не, това е твърде дипломатичен начин да опиша ситуацията: по-скоро винаги съм смятала, че съм много по-компетентна от нея, и щях ужасно да се дразня, ако се опитваше да се

меси в начина ми на работа. Така че за мен тя не беше нещо повече от не особено важна мебел, от която с лекота бихме се лишили при следващото разчистване.

Позвъних на домашния ѝ телефон. Телефонният секретар съобщи, че съм се свързала с Инес Лундмарк, която в момента не може да се обади. Извиках „Инес? Инес? Аз съм, Десире!“ на няколко пъти, в случай че се намира наблизко и не вдига телефона, но не знаех нито в коя стая отеква гласът ми, нито дали с нея изобщо бихме могли да си говорим на „ти“ — никога преди не бях използвала малкото ѝ име.

Да поясня, аз не съм някоя самарянка. Би било много по-типично за нашето работно място, ако Лилиан започнеше да кърши ръце и да казва как „ние трябва да направим нещо“, при което всички ще сме наясно, че „ние“ означава „ние, другите“. И в крайна сметка Брит-Мари, с пет деца и най-малко свободно време, ще бъде тази, която ще се заеме със случая.

Но съзирах нещо в това, че Улоф беше излъгал, че има час за зъболекар, за да се измъкне, когато госпожа Лундмарк (Инес. Инес?) е искала да му разкаже за системата си, от което ме заболяваше някъде в областта на сърцето. Или по-скоро някъде около жлъчката. Едно притискане, едно леко неприятно чувство.

Помолих Улоф да ме пусне, за да отида до дома ѝ. Тя не беше съобщила, че ще използва болнични, и той не знаеше кой точно трябва да се нагърби с този проблем, така че ми кимна с облекчение. Запътих се към дома ѝ.

Живееше в голяма жилищна сграда с потъмнели от сажди стени, която бе виждала и по-добри дни. Стълбището беше украсено с изработени от цветен мрамор панели и ниши, в които вероятно някога е имало статуи. Сега върху тях беше написано със спрей „Fuck your ass“.

Тя отвори тъмнокафявата си, полирана външна врата при първото позвъняване. Отвътре имаше защитна верига. Поколеба се само за един кратък миг, след което я вдигна и ме пусна в преддверието.

— Здравей, Инес! — казах аз и се усмигнах насила. — Какво става с теб? Малко се притеснихме в библиотеката!

Измърмори нещо и посочи с вял жест към дневната. Последвах я в голяма, студена стая с архивни шкафове покрай две от стените.

Архивни шкафове вкъщи?

— Сама ли живееш? — попитах. Нямаше подходящ начин да попитам „А къде държиш *господин* Лундмарк?“.

— Още през шейсетте въведоха титлата „госпожа“ и за неомъжените жени — каза тя. — Мисля, че беше по инициатива на „Дагенс Нюхетер“. Или пък на здравеопазването, за да не се налага самотните майки да се срамуват.

Какво можех да отвърна? Че никой от нас изобщо не го е грижа дали е госпожа, или госпожица?

— Нещо не се чувствах добре — продължи. — Надявам се, че ще ме извините. Вече ми минава.

Да я извиним? Ами първият ден от болничните^[2], ами болничният лист от лекуващия лекар? Никога не беше излизала в болнични, поне доколкото ми е известно. Навярно дори не знаеше, че не можеш просто да си останеш вкъщи и после да помолиш за извинение. Но аз не бях отишла при нея точно в ролята на представител на властите.

И двете мълчахме.

— Какво имаш в архивите си? — попитах, от нямане какво да кажа.

Тя погледна през прозореца за момент. Щорите бяха модел от петдесетте, в който се редуваха пластмасова бяла летва с избледняла тюркоазна.

— Ти си добро момиче — рече накрая. — Много по-добро, отколкото си мислиш. Затова мога да ти покажа, ако искаш.

И тя ми показа.

Два часа по-късно се препъвах надолу по ухабените, ехтящи каменни стъпала с буца в гърлото. Трябваше да говоря с някого и за първи път Мерта не беше очевидният избор. Просто на нея твърде често ѝ бях описвала редовната функция на червата на госпожа Лундмарк. Отидох до една телефонна кабина и се обадох на Бени.

[1] При експериментите си с кучета руският учен Иван Павлов (1849 — 1936) позвънявал на звънец и след това давал на кучето храна. Постепенно звънецът се превърнал в сигнал за мозъка, който давал нареждане за слюноотделяне, дори и кучето да не било гладно. — Б.пр.

↑

[2] В Швеция първият ден от болничните не се заплаща на служителя. — Б.пр. ↑

Предният ляв крак на Амерсфорт 506 поддава в последно време. Копитата ѝ са израснали като в анимационен филм на Дисни и се притеснявам, че вече са започнали да загиват. Повдига ми се при мисълта как кравите са стъпили в изпражнения и инфекцията обхваща копитата им все повече и повече. Татко винаги обръщаше специално внимание на това и аз го отменях в работата на двора, когато налбантът^[1] идваше — но кой, по дяволите, ще отмени мен? Всеки ден, докато се борех с есенната оран, си мислех, че трябва да се обадя на налбанта, ала нали трябва да имам време и аз да се включа. А едно е сигурно: определено не помага, ако по цял ден мечтаеш за съвсем други неща. Десире трябва да знае, че нейната лятна усмивка ще докара окуцяване на най-добрата ми крава.

Най-накрая се свързах с налбанта, той дойде една сутрин и се хванахме на работа. Точно когато пиехме кафе вътре в къщата след няколко часа подковаване, по телефона се обади Десире. Затворих вратата към кухнята и се подготвих да кажа неща, които не бяха предназначени за ушите на налбанта. Но тя не бе позвънила, за да си бърбим. Хлипаше по телефона и очевидно беше разстроена.

— Трябва да дойда и да говоря с теб, сега, веднага! — каза. — Кога има автобус?

Побиха ме тръпки. Денят Х беше настъпил. Тя възнамеряваше да ми заяви, че вече ѝ е дошло до гуша от мен, а след това нямаше да имам нищо, с което да запълвам времето си, освен копитата на Амерсфорт 506. Животът щеше да се върне обратно към Началната точка, за нови тъжни дни, амин.

Стоях и се вирах в отражението си в огледалото в коридора. Стара и мръсна плетена шапка в кафяво и оранжево. Под нея коса като кълчища, много по-тънка, отколкото си я спомнях. Това аз ли бях? Откога не се бях поглеждал в огледалото? Как въобще ѝ се занимава да вземе автобуса и да ми го съобщи лично? Свястно момиче, наистина!

Примирено ѝ продиктувах разписанието на автобуса, след което се замъкнах в обора и довърших работата. После издоих кравите и точно когато внесох вътре силажа, тя дойде. Шапката на гъби беше нахлупена върху ушите ѝ, а ръцете ѝ бяха пъхнати дълбоко в джобовете. Покачи се предпазливо върху хранилката и се насочи право към мен, като нервно отскачаше встрани, когато кравите подаваха главите си. Оставих ръчната количка на земята и застанах неподвижно, изпънат като лък.

Тя се приближи, обгърна ме с ръце и допря бузата си до мръсния ми гащеризон.

— Ти си толкова нормален! — каза. — И имаш толкова грозна шапка!

Изрече го така, сякаш казва: „Чуй, мило, това е нашата песен!“.

Кълна се, че в обора веднага стана по-светло. Както през летните вечери, когато изключиш вентилатора за сушене на сено и мощността на лампите изведнъж нараства с няколко вата. Става по-светло и тогава осъзнаваш, че точно толкова светло трябва да е всъщност!

Не беше дошла, за да сложи край.

Влязохме в къщата, направихме си чай и обрахме остатъците от кифличките с канела, които бях купил, за да почерпя налбанта. След това ми разказа за колежката си, която беше мръднала.

[1] Ковач на подкови на добитък. — Б.пр. ↑

*Моят живот ми отесня,
може би ми трябва нещо ново,
дори и да е втора употреба.*

Инес купи архивните си шкафове някъде през седемдесетте. В продължение на двайсет години събирала папки в тях.

Първо за роднините си до седмо коляно. Правила родословно дърво. Оттам беше тръгнало, както по-късно разбрах.

Но защо да се ограничаваш само с трупане на сведения за хора, които отдавна ги няма?

Започнала да прави папки за съседни, колеги, стари съученици. Приятели нямала.

— Никога не съм имала интерес да създавам приятелства — каза тя делово. — Всичко става толкова ангажиращо и сложно. Човек губи чувството си за свобода.

Имаше папки за касиерката в кварталния супермаркет, за домоуправителя и за пощальона. Те не бяха особено дебели.

— Трудно ми е да намеря информация за тях — обясни извинително. — Правя преки наблюдения, а понякога получавам сведения от семейните страници във вестниците. Но няма как да ги посещавам в домовете им.

— Преки наблюдения? — попитах.

Тя се подсмихна доволно.

— Не си забелязала, нали?

Не разбирах за какво говори.

— Аз не шпионирам — каза. — Нямам ни най-малко желание да се меса в живота на другите, не искам да навредя на никого, нито пък да помогна на някого. И в никакъв случай не възнамерявам да използвам каквато и да е част от тази информация. Впрочем това,

което събирам, не представлява интерес за повечето хора. Така или иначе, съм подписала споразумение с адвокат да унищожи всичко при моята кончина. Но можеш да погледнеш своята собствена папка.

Тя отвори зелена метална кутия с надпис *Колеги* и извади оттам една папка. Беше доста дебела.

— Седни! — каза и замахна с папката, като че бях някое ужасно бавно куче. Постави я пред мен на масата.

Вътре имаше мои черно-бели снимки в библиотеката, на улицата или на балкона ми. Последната изглеждаше заснета под ъгъл, отдолу, от другата страна на улицата. Снимките от библиотеката бяха на дребни точки, сякаш са снимани от разстояние и след това увеличени.

— Имам фотографско оборудване в банята! — съобщи тя гордо.

В папката беше и разписанието на работните ми смени, включително и за този ден. Видях съобщения до всички читатели, финансови отчети и напомнителни писма, които съм подписвала и изпращала на различни хора. В малка папка с надпис „Дрехи“ много точно беше посочила любимите ми цветове и материи и бе добавила няколко коментара относно тоалети, които бях носила: „Коледно тържество, червена плисирана пола, дълга жилетка, блуза с голяма яка“, „15 май, тъмносиньо сако, прекалено широко. На починалия съпруг?“. Имаше списък на книгите, които съм заемала от библиотеката, и няколко касови бележки от магазина за хранителни стоки, където пазарувам.

— Това са твои касови бележки! — заяви тя. — Мислиш ли, че е неприятно, че съм те снимала, без да знаеш, и че съм запазила касовите ти бележки, след като си пазарувала?

Не можех да призная, че мислех така, не и когато ме гледаше втренчено с наклонена глава, непроницаема като врабче.

Измъкнах от папката една голяма бяла носна кърпа, която миришеше на нещо познато. Тя се изчерви.

— Твоят е! — каза. — По принцип никога не задържам предмети, направих го заради парфюма ти — исках да разбера какъв парфюм употребяваш. „Eternity“ на Келвин Клайн^[1], нали? Поне това е, което успях да науча на парфюмерийния щанд в „Домус“.

— Но трябва да използваш за нещо всичко, което знаеш. Само защото ти харесва да събираш и архивираш ли го правиш? Да не би да пишеш роман?

Изведнъж ми хрумна, че може да е това. Чела съм за писатели, които работят по този начин.

— Естествено, че не! — отвърна тя с раздражение. — Вече има предостатъчно романи. Ала... така да се каже... понякога... случва се за малко да пробвам вашите животи, както човек пробва дрехи в магазина, които всъщност никога не би си купил, но пък иска да се види в нещо ново! Настанявам се на балкона и си мисля, че аз съм ти, че седя на твоя балкон в някое пролетно утро, облечена съм в старото ватирано яке и шапката на гъби и дъвча от онези сухари „Finn Crisp“, които постоянно си купуваш. Затварям очи и си представям, че косата ми е белезникаво руса и тънка и че съм едва на трийсет и няколко. В такива моменти съм се подготвила добре — купила съм „Finn Crisp“, дори смятах да си взема малко шишенце „Eternity“! И така си седя и си мисля какво ли да облека утре — дали да си сложа дългата пола или дънките и пуловера? Да обядвам ли с приятелката си, или да отида на гробището? Мисля си и за починалия ми мъж — нали знаеш, често го виждах, когато идваше да те вземе. Но не задълбавам много в това. Твоите истински чувства не ме вълнуват особено.

— Моята папка е доста дебела — измънках аз. — Виждам, че за Лириан си събрала много по-малко материал.

— Нейният живот не ме интересува толкова. За нея имам основно външни наблюдения, защото понякога може да попадне в полезрението ми, когато съм някой друг. А и нали тя също трябва да получава подаръци за рождения си ден!

Ами да, подаръците за колеги! Нищо чудно, че изборът ѝ беше неизменно точен!

— Ти, за сметка на това, винаги си ми била много интересна — каза Инес. — Ти също си човек, който повече наблюдава, отколкото участва. Само дето ми се струва, че си твърде нетърпелива, за да архивираш онова, което виждаш. Но може би и това ще стане някой ден.

Звучеше като блага учителка в началното училище. С времето може би и на теб ще ти захлопа дъската, приятелче! Въпреки че дали в действителност тя беше мръднала?

— Можеш ли да ми кажеш нещо за моя живот, нещо, което не знам? — попитах.

— Да, мога — каза. — Но нямам намерение да го правя. Би било равносилно на измама. Дори и опасно. Като в онези научнофантастични романи, в които някой променя някакъв дребен детайл в миналото и в резултат цялото настояще изглежда различно. Не знам. Но знам, че аз само пробвам живота ти, понякога, за малко. Само го вземам назаем. Не го износвам!

Веднъж слушах един фински изследовател, обясняваше, че нормален човек е онзи, който не е достатъчно изследван и анализиран. Защо да е по-откачено да картотекираш живота на хората, отколкото да наблюдаваш птици? Тя, разбира се, не беше по-луда от мен и нито огорчена, нито сантиментална. Просто практична и ефективна и много поетична.

— Този, новият — каза. — Той ме озадачава. Или е напълно неподходящ за теб, или е единственият възможен.

— Бени ли? Да, Инес, какво да правя с Бени?

— *Наистина* не давам съвети! — отвърна Инес.

[1] Келвин Ричард Клайн (род. 1942 г.) — известен американски моден дизайнер. — Б.р. ↑

Нещо се случи горе-долу по същото време, по което дойде и ми разказа за колежката си. Сякаш след това започна да си отваря очите по-често, отколкото устата. Или как да се изразя...

Тя определено говореше много. А аз, разбира се, нямах нищо против — като се има предвид тишината, в която бях живял, преди да се появи. Пък и почти всичко, което казваше, ми се струваше интересно или забавно, или сладко. Но понякога се чудех дали е в състояние да преживее *дори едно нещо*, без едновременно да говори за него. Изглежда, това бе нейният начин да възприема нещата, които ѝ се случваха. Като че ли трябваше да ги сдъвче на малки парченца, за да може да ги глътне, така както се хранят пенсионерите с разклатени зъби.

Има хора, които използват фотоапарата по този начин. Веднъж, когато бях малък, отидохме на почивка за три дни в Гьотеборг с братовчедката на мама, Биргита. Тя не спря да снима през цялото време: големите ботанически градини, пристанището, увеселителния парк „Лисеберг“, туристическите корабчета и трамваите. Сякаш не бе способна да изпита радост от нищо, ако не го запечаташе на снимка. След това през зимата, когато ни дойде на гости и започнахме да си разказваме за пътуването и да разглеждаме фотоалбума ѝ, се оказа, че не си спомня нито едно нещо, на което нямаше снимка, даже онзи шантав сервитьор в ресторанта на хотела, който можеше да си мърда ушите. Трябва да е било истински кошмар за Биргита да освети някоя лента. Все едно да изгуби няколко месеца от живота си. А дори не правеше особено хубави снимки.

При Скаридата беше нещо подобно. Трябваше да говори за всичко. И всъщност това ме смущаваше в една-единствена ситуация — в леглото. Защото докато се галехме така, че на мен ми се завиваше свят, тя можеше да си говори за нещо. Понякога точно за това, дето в момента правехме, от което ми ставаше направо неудобно: „Ммм, чудя се, дали лакътят е официално обявен за ерогенна зона, или ти го

превръщаш в такава?... Знаеш ли, че херцогинята на Ниверс направила малка карта на слабините си и я оцветила с водни бои, за да е по-лесно на любовниците ѝ да я задоволяват?“.

И така си бърбореше. А пък аз никога не знаех какво да отговоря.

До онази вечер, в която беше ходила при лелката с архивните шкафове. В началото не изглеждаше да ѝ се прави каквото и да било, въпреки че искаше да остане да спи при мен. Съблече се и легна по гръб в леглото ми и се взираше в тавана, без да издаде и звук. И тъй като за мен продължава да е празник, когато тя ми е на гости, не можех да държа ръцете си мирни.

Понякога ми се струва, че се опитвам да науча тялото ѝ наизуст, сякаш в един момент ще изчезне. Познавам падинките до ключицата ѝ, малките прави палци на краката, бенката под лявата ѝ гърда и русото мъхче по долната част на ръцете. Ако играехме на сляпа баба, никога не бих я сбъркал, при положение че е гола. Мисля си, че бих я познал само по извивката на носа ѝ. Много е забавно как тя самата смята, че е невзрачна и безинтересна. И идея си нямам дали е красива, или грозна, а и това е без значение. Важното е, че тя е тя.

Онази вечер не обели нито дума. Не знаех дали иска да се любим, обикновено ясно показва, ако моментът е подходящ. Само въздъхна дълбоко, когато се надвесих над нея, и ме бутна по гръб, взе ръцете ми и ги кръстоса върху гърдите ми. И започна да играе на сляпа баба с мен, все така притихнала.

Казват, че самотните хора ходят на фризьор и зъболекар и ортопед, без изобщо да се налага, само за да усетят допира на друго човешко същество. Никога не ме беше галила така преди — и не ставаше въпрос за ерогенни зони. Поне не и за един дълъг миг. Имах чувството, че ще заплача. И знам, че тя плачеше. Сълзите ѝ падаха върху ръката ми, но като се опитах да кажа нещо, сложи пръст на устата ми.

— Шшш, пробвам живота си! — прошепна.

Не знам какво имаше предвид, ала в онзи момент ми се стори напълно логично, както се случва в сънищата.

*С ласките си ми даваш
рамене и гърди,
свод на ходилото, ушни миди
и катеричка между бедрата.*

Той има два малки белега от шарка на лицето, един на слепоочието и един на ъгълчето на устата. Както се бях задълбочила в търсене на справочна литература на компютъра тази сутрин в работата, се хванах, че галя клавишите с показалеца си, сякаш бях неговото лице и неговите белези. Затворих очи и докоснах клавишите от Р до D, милвах с върха на пръста си леко вдлъбнатата им повърхност, а след това отворих очи и погледнах ръцете си, като че ги виждах за първи път. Тези бели, кокалести пръсти са галили мъхчето по шийните му прешлени, падинките около ключицата и жилите по ръцете му и са следвали линията на окосмяването му от пъпа надолу...

Съществуването е станало толкова телесно, че чувствам как ми се изплъзва. Бивши пушачи са ми разказвали, че щом спрели цигарите, изведнъж усетили как ухае чайт, какъв е истинският вкус на сметаната, а пролетта се превърнала в същински букет от аромати. Моите сетива, изглежда, също са тръгнали в тази посока — чувствам, че столът е мек и пружиниращ под бедрата ми, че лененият плат е груб при допир и че се появява едно конкретно усещане, като погаля устните си с перце. Ако това не спре, хората ще започнат да се почукват по главата и да въртят очи, виждайки ме да опипвам с пръсти околния свят.

Спешно трябваше да се обадя на Мерта. Когато ѝ разказах как съм седяла и галила клавиатурата на компютъра, тя издаде особен звук, нещо като тихо, топло и успокоително гукане на гълъб, сякаш с това искаше да каже, че се радва за мен. Но ме предупреди само да

внимавам какви ги върша, за да не ме обвинят в сексуален тормоз над оборудването в офиса.

Никога не съм била чувствен човек, научих го от живота си с Йорян. Бях приела този факт хладнокръвно, дори с известна гордост, защото той ме превръщаше в разумен човек, издигнат над животинското поведение. Приложенията за секс в неделните издания на вестниците ме караха да сумтя от раздражение: „Натисни тук и завърти езика си там“, понякога с допълнението „и така ще задържиш любовта му...“. Всичко това изглеждаше толкова практично, все едно си на курс по лепене на плочки в банята и получаваш съвети как най-правилно да ги фугираш. Разбира се, нямам нищо против практическите курсове, но не мога да приема претенциите, че имат нещо общо с Любовта. Отказвах да се впусна в кариерата на жена от харем, достатъчно ми беше да съм практична в работата.

А Йорян бе толкова разбран и с такава готовност влезе в ролята на Мъжа, който винаги иска Малко Повече от жена си. Дори смятам, че по някакъв начин го правех да изглежда по-потентен с хладината си. Какво би сторил, ако подивяла от страст го спънех на земята и го завлечех до леглото? Вярвам, че веднага би загубил всякакво желание. Така като се замисля, май и той самият не беше кой знае колко чувствен.

Защото никога не показваше такова детинско нетърпение като Бени, особено ако не сме се виждали известно време. Като дете, което е стояло дълго с нос, залепен за прозореца на сладкарницата, и направо е умирало от копнеж, стиснало джобните си пари за седмицата в ръка.

Бени е преминал през цялото ми тяло, сантиметър по сантиметър, с всичките пет сетива, а понякога имам чувството, че и с шестото. Може да намери бенки, за чието съществуване не съм и подозирала, дълго да мирише свивката на коляното ми и да се взира в зърното ми така, сякаш никога не е виждал гърди. Малко се смущава, когато му се смее, и тогава казва, че това е професионално изкривяване — до такава степен е свикнал да оглежда вимета... Но нетърпението и удоволствието му не могат да бъдат сбъркани, нито пък желанието му да ги сподели с мен.

Когато той започна с изследователските си експедиции по моето тяло, ми ставаше неловко и го питах дали в момента тече годишният ми профилактичен преглед. Ала това беше най-вече защото се чувствах

толкова неочаквано срамежлива. Не знам кога точно взех и аз да изследвам, но от този миг нататък откривахме двойно повече и ръцете ми бяха сякаш празни, ако той не беше в тях.

Понякога, щом погледна устните му и си помисля къде са били, все още се изчервявам. Аз! Която препоръчвах приема на мъже като витамини, за да се поддържа организъмът във форма...

Обикновено сме у нас, защото на мен ми е по-трудно да се измъкна от къщи, но от време на време прекарваме някоя вечер и в нейния апартамент. Там изобщо не ми харесва. Стените са бели, килимите са бели, а малкото мебели, които има, са ръбести и неудобни. Сякаш сме в болнично отделение. Тя стои в кухнята и готви някакъв зеленчуков буламач, от който получавам газове. Изпитвам чувството, че всеки момент в хола ще надникне медицинска сестра и ще каже: „Следващия, моля!“.

В ъглите има цветя в саксии, високи колкото млади брези. Нищо чудно и да са пластмасови, целият апартамент изглежда като дезинфекциран. Единственото, което освежава малко обстановката, е плакатът, който ѝ подарих. Той е доста глупав, така че е мило от нейна страна, че все още го държи на стената.

Може би трябва да ѝ дам от бродериите на майка? Разполагам с предостатъчно. Мисля, че майка беше бродирала по една всяка седмица, в продължение на петдесет години. Влизаха ѝ в употреба, когато съседни и приятели имаха рождени дни. Където и да отида в селото, плодът на сръчните ѝ ръце се вижда в мен от някой ъгъл. Въпреки това у нас все още са толкова много, че бих могъл да облепя цялата къща с тях. На тавана има цял куфар.

Тя няма телевизор. Съответно и видео. Затова избягвам да ходя там, ако дават важен мач, макар че, разбира се, не ѝ го казвам; това са вечерите, в които е „неотложно да се погрижа за счетоводството“. Веднъж дойде у нас през такава една вечер и трябваше да стисна зъби, да спра мача и да се впусна в битка с взривоопасната купчина документи върху бюрото на татко. И всъщност извадих дяволски късмет. Сред тях имаше „Инкасо“ и „Краен срок за плащане“, и „Въпреки предишни напомняния...“. Потих се над документите до среднощ и в крайна сметка съумях да вкарам в ред по-голямата част. Може би играе ролята на мой ангел хранител, напълно несъзнателно.

А и беше невероятно приятно да седя и да си блъскам главата, докато тя се промъква в скута ми и ме употребява най-безсрамно. С такива привилегии на работното място може направо да ти се прииска да си опитен и трудолюбив счетоводител... да, невинаги успяваме да издържим до игрите на сляпа баба, които продължават до късно през нощта. Да не забравяме, че аз имам обор, в който всяка сутрин някак трябва да се замъкна.

Питал съм я защо няма телевизор. Когато сме у нас, гледа като хипнотизирана всичко, особено рекламите. Любимите ѝ са онези с пухкавите бебета, които фъфлят за пелените си, и с момичетата, дето говорят за превръзките си, сякаш току-що са били спасени чрез кръвта на Агнеца, алилуя! След това с широко отворени очи поглъща всичко — от предавания за весели пенсионери, които събират градински джуджета, до късните кримки, неизменно завършващи с това, че някой прелита с колата си над пропаст. Правили сме го на килима пред телевизора, без тя да отлепи поглед от сериала.

— Виждаш ли! — казва. — Хората като мен просто не бива да имат телевизор!

Само спорта не може да понася. В момента, в който чуе анонса на спортно предаване, простенва от раздразнение и изравя някоя ужасна стихосбирка от платнената си чанта на цветя. Никъде не ходи без нея и вътре винаги има поне няколко книги.

Или пък прави всичко възможно да ме разсейва. Случвало се е да ме е яхнала на килима пред телевизора, а аз да не отлепям поглед от хокейния мач.

Понякога си вземаме филм от видеотеката. Всъщност никога *един*, понеже така и не можем да стигнем до съгласие кой филм да гледаме. Вземаме по два. След това тя бръква в чантата си по време на моя филм, аз пък заспивам по време на нейния.

Подхождаме си като лайно и зелени гащи, както дядо обичаше да казва. И не искам това да свършва. Просто ще трябва да живея ден за ден.

31

*Добре тогава,
при теб са кофичката и лопатката,
но при мен са всички хубави формички за
сладки.*

Понякога го питам дали да му взема нещо за четене от библиотеката, ако случайно няма време да отиде сам.

— Щом си прочел една книга, значи си прочел всички, а аз тъкмо прочетох една миналата година! — заявява той и ми намига тъпо.

Друг път го примамвам в киното и точно когато уверено се насочва към залата, в която дават „Полицейска академия 14“, аз сменям посоката и се озоваваме в залата с „Пианото“. В началото гледа екрана сърдито. По време на любовните сцени в джунглата ми пуска ръце между краката, докато започна да се извивам като червей. „Точно сега пропускам спортните новини!“, изсъсква в ухото ми.

На излизане от киното той говори толкова високо, че всички се обръщат към нас и ни гледат.

— Хората не може да са били дотам глупави! Биха имали достатъчно мозък да намерят подходящо място, на което да съхранят пианото, а не да го хвърлят, където им скимне по брега на морето!

Един-единствен път успявам да го убедя да дойде с мен на театър. Гледаме мрачна авангардна пиеса в кратки действия, които илюстрират празнотата на модерния градски живот, той цвили от смях и оглася иначе мъртвешки тихия салон.

— Не ми е било толкова забавно, откакто ходих на „101 далматинци“ — казва на висок глас и ме поглежда предизвикателно.

— Правиш го само за да ме дразниш! — протестирам в заведението за хамбургери по-късно. — Никой не твърди, че ти си глупав или че не разбираш. Защо не можеш да приемеш, че и аз си

имам битие и че в него може да съществува и нещо стойностно? Аз не правя един куп дразнещи коментари за твоята брана!

— Но пък и аз никога не съм очаквал от теб да седиш и да се взираш в нея в продължение на два часа — отвръща той обидено. А след това и двамата мълчим.

За да ми го върне, следващата неделя ме завежда на нещо, което се нарича „Теглене на трактори“. Огромни трактори се състезават в преместване на тежки товари и бълват дизелови газове в чистия есенен въздух. Врявата е ужасна. Йорян би избухнал в серия от гневни изложения на гледната си точка. Зле ми е. Бени си нахлупва шапката до носа, гледа страшно и изобщо не ме забелязва и говори за карбуратори с други мъже с шапки.

После се прибираме и се любим като полудели.

— Само за това ли става въпрос? — мрънкам на Мерта.

— Че да не би да е малко? — пита тя.

Най-хубави са моментите след това, в които лежим прегърнати, спокойни и отпуснати. Всеки от нас измисля различни изпитания за другия.

— Какво ще направиш, ако се озовеш лице в лице с разярен бик? — пита ме той.

— Ще направя страхотен петметров скок до една ограда и ще припадна точно преди да успея да я прескоча, и той така ще ме намушка с рогата си, че ще стана на доматиено пюре — отвръщам аз.

— Да бе, да. Според мен ще се покатериш върху бика и строго ще му заявиш, че не може да напада жени на публични места, и той ще припадне! — казва Бени.

— Какво ще направиш, ако изведнъж откриеш, че по време на изискано тържество се разхождаш наоколо с отворен дюкян и определени части от тялото се подават? — отправям поредно предизвикателство аз.

— Ами ще извадя всичко на показ, ще кажа, че съм представител на Националния съюз на екхибиционистите и ще попитам хората дали имат желание да ни помогнат с малка сума пари — отвръща той бързо. — Не, в действителност ще се опитам незабелязано да си вдигна ципа, но ще захвана и покривката на масата и ще съборя всички чинии на пода. После ще се измъкна от стаята, усмихвайки се глупаво, но ще се спъна в покривката и ще падна надолу по стълбите и ще си

счупя и двата крака! Какво ще направиш, ако си купиш книга, а след това влезеш в друга книжарница, където също я продават и персоналът те обвини, че си я откраднала оттам?

— Ще я платя отново с екзалтирана усмивка и ще си купя още три екземпляра и няма да спирам да хваля книгата, която е толкова хубава, че мисля да я подаря на всичките си приятели, после ще си тръгна с пламнали уши и ще забравя и четирите книги на касата!

И двамата сме съгласни, че ако той е Смотаняк, то от мен би станала добра госпожа Смотанякова и ще му правя компания на витрината в „Скансен“.

През зимата във фермата не е чак толкова напрегнато. Е, да, трябваше да работя в гората, но ноември бе дошъл с мокър кишав сняг и беше трудно да се придвижвам дотам. Или поне така се убеждавах сам. Беше мразовито и духаше ужасно — едно такова време, в което колкото и дебело да се облечеш, пак ти е студено.

Прииска ми се да направя нещо ново в къщата. Не точно да украсявам верандата с дърворезба, това е доста назад в плановете ми. Но...

Наскоро гледах в едно предаване по телевизията, че са обявили бензиностанции от петдесетте за културни паметници. И изведнъж осъзнах, че по същия начин биха могли да обявят и моята дневна за културен паметник. Кухнята също. Майка никога не се беше интересувала особено от обзавеждането. Тя чистеше и подреждаше, но иначе не бе променила нищо от времето на родителите си и никога не ѝ даваше сърце да изхвърли нещо, което бяха купили заедно с татко. А аз?

Единствената стая в къщата, към чието обзавеждане някога съм изпитвал интерес, е моята. Имаше един период — бях на седемнайсет, точно преди да поема работата вкъщи, когато свалих грозните кафяви тапети от времето на баба ми... и боядисах стените в черно! Сложих покривка с тигров мотив върху леглото и залепих няколко плаката на рошави като пудели рок музиканти, както и снимка на гола жена със схема, посочваща наименованията на отделните части на тялото ѝ. Тогава си мислех, че това е страшно яко. И Карина мислеше, че е яко. Една лятна вечер, когато родителите ми бяха заминали някъде и аз трябваше да се погрижа за сутрешното доене, тайно вмъкнах Карина в стаята си и после се опитах да начертая върху нея същата схема като на жената от стената. С флумастер. И двамата се бяхме напили с нещо съмнително, от което като нищо се ослепява. След като се бяхме въргали по тигровата покривка, тя изглеждаше отвратително и майка просто я изхвърли, без да задава никакви въпроси. Такава си беше тя.

Постепенно магнах плакатите от стената и сложих снимки на огромни трактори. Но така и не пребождисах стаята. Един ден Десире каза, че като погледне черните стени, има чувството, че лежи в крипта. И тогава си наумих, че трябва да направя някои подобрения в къщата. Когато тя се появи в живота ми, аз инстинктивно усетих, че се налага да променя нещо у дома. Но трябваше да съм по-прозорлив. Защото това се оказа минирана територия.

Първо сложих едни много приятни тапети на цветя в моята стая. После поръчах пердета по каталог — бели, с волани и с лъскави панделки, които ги захващаха отстрани. И накрая на мястото на тракторите окачих няколко от бродериите на майка.

Всичко това свърших през една седмица, в която знаех, че Десире няма да идва у нас. И когато дойде, аз я въведох в спалнята, отворих вратата с тържествен вид и се опитах да изсвиря като тромпет.

Тя огледа стаята.

— Аха... хубаво — рече накрая.

Аз просто стоях там, разочарован и недоумяващ. И след това се опитах да я накарам да каже още нещо, да ме похвали колко добре съм се справил, да...

Да каже, че ще се чувства прекрасно в тази спалня.

Но единственото, което успях да изкопча от нея, беше, че сега определено е доста по-светло и че стаята изглежда по-просторна.

— Ама не мислиш ли, че е станало хубаво? — пробвах аз.

Точно това не трябваше да я питам. Забелязал съм, че Десире не е много по лъжите, дори и когато са невинни. Тя само отговори, че е напълно разбираемо, че ще подреда стаята си по мой вкус, а не по неин.

— Имаш предвид, че и ти би искала да участваш в избора на тапети ли? — попитах аз, преди да успея да се спра.

И с тези думи бях поставил един въпрос, но осъзнах това едва когато ги бях изрекъл. Въпрос, който идваше твърде рано. Защото тя просто каза:

— Не, че защо?

След това слезе долу в хола и включи телевизора, за да не пропусне новините.

Цяла вечер в стаята цареше лошо настроение. Започнахме да се караме по време на новините. Тя е с леко леви убеждения, ако не

яркочервени, то поне розовеещи, аз пък съм на страната на предприемачите, понеже самият аз се приемам за един вид дребен предприемач. Тя бързо насочва разговора към територия, в която аз тръгвам да защитавам международния капитал, и тъй като се аргументира много по-добре от мен, успява да ме накара да кажа неща, които дори не мисля. И тогава се ядосвам и се започва — аз защитавам изсичането на горите и обиждам бедните поледи биолози, тя държи пламенна реч за унищожаването на околната среда и изчерпването на природните ресурси, а аз на практика я обвинявам, че гори камиони на „Скан“^[1].

И през цялото време усещам, че тая дандания всъщност е заради тапетите в спалнята. Тя чисто и просто иска да се кара с мен, защото не желае да заеме позиция по въпроса дали да има нещо общо с това, което се случва в тази къща.

За първи път заспиваме, без да се любим.

Но се държим за ръка.

[1] Голяма шведска компания за месни продукти. Протестни акции на вегани в Швеция включват горенето на камиони на „Скан“.
— Б.пр. ↑

*Обичам претенциозно семплото,
строгите форми, убитите цветове...
Една разцъфнала лятна поляна
е всъщност доста неуместна.*

Първо трябваше да овладее едно неистово желание да се разхилия при вида на пердетата, които изглеждаха като бална рокля от „Отнесени от вихъра“, а и когато забелязах, че бродериите бяха превзели и последното убежище в къщата му — неговата собствена стара крипта. Но той изглеждаше толкова горд, че веселостта ми бързо премина в униение и просто не знаех как да реагирам. Действително не мислех, че трябва да изказвам мнение относно обзавеждането в дома му — това би било все едно да кажа, че искам да вземам отношение по тези въпроси. А истината е, че изобщо не желяех да подхващам тази тема. Засега.

И после глупавото заяждане пред телевизора! Точно тогава ми харесваше да го примамвам от една клопка в друга, но след това направо ми се доплака, понеже в действителност ни най-малко не исках той да сипе реакционни клишета, с което да загуби уважението ми. Тъй като знам, че не е нито глупав, нито реакционен. И е специалист в области, които за мен са тъмна Индия. Ала ето какво става, когато хората живеят на различни звезди.

В някои случаи това може да придобие по-безобидни форми.

Едно нещо например, което и двамата не харесваме, са дрехите на другия.

Веднъж той дойде у нас с торба от „Dianas Mode Shop“ — магазин, където дами над петдесетте си купуват костюми в морскосиньо в три части и финтифлюшести шалчета. И официални

рокли с пайети, които се простират над бюста като екзема. С Мерта често спиране пред витрините му, за да се посмеем.

— Имаше разпродажба! — каза той гордо. — Отвори!

Вътре нямаше костюм в три части, нито официална рокля. За сметка на това видях една ужасна, широка, „момичешка“ пола с огромни лилави рози и отровназелени листа. Вероятно бих могла да я окача на стената вкъщи като експонат от изложба. Но да се появя с нея на публично място? За нищо на света!

— Та... това не съм аз — започнах, в опит да пощадя чувствата му.

Напразно. Той схваща твърде бързо. Затова разясних, за да не вземе да си помисли, че се преструвам, че ми харесва.

— Тя е... ами направо е отврат.

Съдейки по изражението му, май би предпочел да се престоря, че ми харесва.

— Защо винаги трябва да се обличаш така, че да приличаш на удавник, който току-що е бил изхвърлен на брега? — изсъска, смачка полата и я пъкна обратно в торбата. — Нищо, вземи все пак тоя боклук — винаги можеш да я накъсаш на парчета и да измиеш прозорците с нея!

— Удавник! — Направо онемях. — Ти я вземи! Ти може да я използваш, ако някога решиш да миеш прозорците! Или пък си я сложи в обора — от миризмата няма как да стане по-зле!

Приковахме поглед един в друг. След това той тежко седна върху ръцете си на дивана до мен.

— Не удрям хора, които са по-дребни от мен! — каза през зъби. — Не удрям, не удрям, не, не!

— Но ги *бутам* — добави и ме преобърна на дивана. И разкъса тениската ми от органичен памук.

— Така, като се замисля, най-хубава си без дрехи! Във всеки случай без своите собствени! Никога не съм виждал нещо по-грозно от шапката ти на гъби!

Бях успяла да забележа, че е платил почти 300 крони за полата, а знаех, че няма толкова много пари, та да ги хвърля на вятъра. Затова реших, че ще отидем до града и в знак на помирение ще му купя някаква дреха за същата сума. Аз щях да избира, ако не му харесаше,

щеше да има удоволствието да ми го каже право в очите. Тогава щяхме да сме квит.

Обикаляхме магазините няколко часа, докато дойде време както обикновено да се втурне към обора. Разглеждах карирани ризи на „Mulberry“ с цвят на тъмна яйчена черупка или в тютюневокафяво. Идеално за небрежно-елегантния земевладелец!

— Такива си поръчвам по каталог, три за 99,50 крони, с тях работя в обора! — осведоми ме той.

Една секси френска риза, която се носи разкопчана на гърдите, го накара да се смее от сърце.

— С нея ще получа много предложения! — възкликна той. — От други мъже!

Теглеше ме като ловно куче на каишка към щандовете с крещящи ризи и вратовръзки и сака в странни кройки, които вероятно са били хит в Холивуд преди десет години. Вкусът му клонеше към сутеньорския стил, поне що се отнася до „градските дрехи“. Работните не си купуваше от магазина, а ги поръчваше по каталог и ги записваше на сметката на фермата.

Накрая успях да му взема една тениска като моята и той весело обеща, че ще я използва следващия път, когато мие машината за торене.

— Може ли да се поровя из кутиите ти? — попита тя една вечер.

Помислих си, че нямам какво толкова да крия, най-много да изрови някое старо порносписание, за което бях готов да понеса последствията.

Но Десире намери нещо много по-лошо.

Намери дипломата ми от гимназията.

Погледът ѝ шареше по всичките ми четворки и петици^[1], докато ченето ѝ падаше все по-надолу към малките гърди с форма на сливи. След това започна да заеква от вълнение и каза, че ако трябва да е честна, според нея било срамота, че родителите ми не са ми позволили да продължа да уча. С такива оценки! Взе да дърдори за помощи за обучение за възрастни и за висши учебни заведения.

Това беше първият път, когато ме вбеси не на шега. Искях да я фрасна в бледото като яйчена черупка лице, така че от носа ѝ да потече кръв. Ала в нашия род чисто и просто не удряме жени. Не че сме кой знае какви кавалери, по-скоро не желаем да нараняваме ценна работна сила.

Но нея исках да я ударя, а и за каква работна сила можеше да става въпрос?

Вместо това си навлякох якето и насред словоизлиянията ѝ изхвърчах навън, без да кажа и дума. Отидох в обора и проверих състоянието на една току-що отелила се крава, която беше получила следродилна пареза. Кравата тъкмо се опитваше да се изправи на сламеника. Толкова бях ядосан, че ръцете ми трепереха, когато я галех по плувналата в пот кожа, докато тя се мъчеше да се надигне. Накрая успя да се задържи на четирите си крака и започна да преживя малко смески за подсилване. Долепих челото си до главата ѝ. „Дръж се! — прошепнах. — Дръж се! Дръж се!“

След това се върнах обратно вкъщи.

Госпожица Десире, Силно Желаната, изсумтя раздражено.

— Не можеш ли да си оставяш работните дрехи в килера? — попита тя. — И ти казвах за висшите учебни заведения...

Свих юмруци и ги притиснах към ушите си.

— Чуваш ли се какви ги говориш? На практика ми казваш да продам фермата! — изкрещях. — Защото вероятно не възнамеряваш ти да се грижиш за нея, докато аз си щракам с пръсти с помощите за обучение, които дават за възрастни? Или може би си представяш как вземам кравите с мен и ги приютявам в общежитието на висшето учебно заведение?

Тя пребледня още повече от обикновено, стана по-скоро бяла, отколкото бежова.

— Не разбирам защо се ядосваш толкова много — измънка. — Трябва да съществува някакъв начин да учиш, ако наистина го искаш. Имах предвид само, че явно ученето ти се удава. Въпреки че ти може би изобщо не желаеш да учиш. Просто забрави какво казах!

— Ако го искам! — изкрещях отново. — Дори и да искам, после какво? След като съм учил в продължение на пет-шест години и съм добавил половин милион крони дълг за обучение към дълговете, които вече съм натрупал? Какво следва тогава? Да взема да стана библиотекар ли? И да се разхождам между рафтовете с книги и да си мисля за хубавите си оценки? А и какво, мамка му, си въобразяваш, че знаеш за това, което родителите ми са ми „позволили“ да правя!

Тя седеше напълно притихнала и не вдигаше поглед от оценките ми. Издърпах дипломата си от ръцете ѝ и я накъсах на малки парченца, които оставих да се посипят върху главата ѝ. Държах се като умопомрачен.

— На теб изобщо не ти пука какво „искам“ аз! — продължавах да крещя. — Интересува те само какво искаш ти. Да имаш някого, който да говори с теб за Лаконг, така че да не се срамуваш пред приятелите си в библиотеката. А си нямаш и идея какво значи да притежаваш ферма. Това, което аз искам, е да имам някого, който да ми помага да дам „Парагел“^[2] на току-що отелилите се крави навреме, за да не се залежат и да получат пареза!

Крещях все по-силно и по-силно.

Тя се изправи.

— Кого точно се опитваш да надвикаш? — каза единствено и си тръгна. Чух колата на двора, след това се възцари оглушителна

тишина. Само въпросът ѝ остана да виси във въздуха.

[1] В училищата в Швеция до 1994 г. се използва оценяване по петобалната система, като най-високата оценка е петица, а най-ниската — единица. — Б.пр. ↑

[2] Гел против следродилна пареза при кравите. — Б.пр. ↑

*Не оставям отпечатък във водата,
на снимките на класа съм „онази, как ѝ
беше името“,
а златните ми обици ще отидат в общия
наследствен фонд.*

Никога не съм се чувствала толкова зле през целия си живот.

В началото *се зарадвах*. Дипломата му, която намерих на дъното на една кутия между удостоверение за плуване и скица на мотопед, доказваше нещо, което винаги бях усещала. Петици почти по всичко — шведски, математика, английски. Само две четворки — по религия и по трудово обучение. Чисто и просто мозъкът му сечеше. Никога не беше имал време да е зубрач — знаех, че е помагал във фермата от момента, в който е проходил. Навярно затова и се държеше толкова подчертано по селски, когато се опитвах да му наляя малко висока култура. Това го предизвикваше. Съзнаваше, че там някъде има нещо, от което би могъл да извлече полза, и ако се поддаде, би бил принуден да признае, че нещо е пропуснал. Че е избрал „погрешно“.

Бях напълно неподготвена за яростната му реакция. Нямах какво да кажа. Просто ми се беше искало да го опозная по-добре и си бях въобразявала, че може би щяхме да успеем да намерим няколко звезди, с които да построим моста си. Златни звезди.

Очите ми бяха пълни със сълзи на самосъжаление, когато хукнах от дома му. О, горката аз, колко неразбрана бях останала!

Това, естествено, изобщо не беше истина! Аз бях тази, която бе имала съвсем погрешна представа за всичко. Изясни ми се към шест на следващата сутрин, след четиринайсет чаши чай. Момичето, което винаги бе получавало златни звезди в малката си книжка. И похвали от мама. Прилежната Десире, която щеше да запали свещта на Знанието в

неговата селска тъма. И действително не знаех абсолютно нищо за това какво родителите му бяха искали от него. Всичко, което знаех, беше, че те бяха мъртви, а той бе засадил цяла градина на гроба им.

Внезапно ме обзе отчаян копнеж за мама. Чувството беше толкова силно, че дори мъничко закопнях и за татко. Копнеех за старинната дъбова маса, на която аз седях и четях високо на мама на английски с пресилено произношение. Тя не знаеше английски, но се грижеше за това да ходя на езиков курс в чужбина всяко лято. И плака от възмущение, когато за първи път, препъвайки се в нотите, изсвирих на пиано една соната от Моцарт. Мама не можеше да реши дали щях да стана пианист, или просто Нобелов лауреат.

Е, станах библиотечарка, с ниска заплата и няколкостотин хиляди крони дълг за обучение. Ала толкова начетена. Никога не свирех на пиано, но вече можех да изсвирия „Да жънем, да жънем овеса“ на хармоника. Аз бях човекът, който да чете конско на Големия Бени от Рьонгорден.

Не смеех да вдигна телефона на следващия ден. Страхувах се, че може да е Бени. А още повече се страхувах, че може да не е той. Така че просто си взех тридневен отпуск и съобщих на татко, че си отивам вкъщи.

Някои хора казват, че знаят точно в кой момент са пораснали. Мерта твърди, че за нея това станало, когато хванала майка си в леглото с червенокосия съсед. Мерта е единствената червенокоса в семейството си.

А аз пораснах през онези дни вкъщи.

Не защото открих някакви семейни тайни. Ако има такива, то те отдавна са дълбоко погребани. Нито пък защото се случи нещо неочаквано. Татко неохотно беше останал вкъщи, вместо да отиде на среща на ротата, и само мърмореше колко зле си вършат работата мърлявите домашни помощници. През другото време мълчеше. Не зададе дори един въпрос за това какво се случва в живота ми, а за мама каза само: „Ами това е положението при нея! Аз нямам сили да ходя там, на теб не може да разчита!“ Да, мислех си аз, но тези дни може да разчита на мен. Ще отида и ще усетя дали ръцете й все още са такива, каквито ги помня.

Посещавах я през всичките три дни. В един момент тя ми се усмихна и попита:

— В междучасие ли си, приятелче?

Иначе не разбрах много от това, което ми каза, въпреки че доста говори. Главата ѝ беше като развалена телефонна централа, която през цялото време отговаря на грешни сигнали.

Във влака на връщане си мислех, че ако ми се наложеше да попълня в някой формуляр кой е най-близкият ми роднина, спокойно бих могла да оставя това поле празно. А ако отидех през нощта до тоалетната и по погрешка отворех вратата на влака и изчезнех в тъмнината, светът не би бил много по-различен след това.

Работех като ненормален през следващите няколко дни, за да не съм вкъщи, ако телефонът звъннеше. Дори отидох в гората и разчистих едно сечище, въпреки че по принцип избягвам да работя там сам — чувал съм за прекалено много хора, които са се озовали под някое дърво, паднало на грешната страна, или са пропъзели през гората с половината крак, разрязан от трион. И се замислих — ако това ми се случи на мен, кой ще изпрати известието за смъртта ми? Представих си най-дългото известие за смърт на света, подписано от двайсет и четири крави с имената и номерата им.

Ала аз, разбира се, не съм дете, изгубено в безкрайната гора. Наближаваше Коледа и около десет семейства ме бяха поканили да празнувам с тях. Преди всичко роднините, но те живеят далече и знаят, че не мога да взема кравите със себе си и да им отидем заедно на гости. А освен това няколко семейства от селото. Сред тях беше и една възрастна двойка — най-близките приятели на майка, които нямаха деца и щяха да пърхат като врабчета от радост около мен. Бенгт-Йоран и Виолет приемаха за уговорено, че ще празнувам с тях, и аз си мислех, че навярно така и ще стане в крайна сметка. Коледната трапеза на Виолет си я биваше.

Избягвах да си представям как стоя със светнал поглед пред коледната елха заедно със Скаридата. И как ядем купешка пача направо от пластмасовата опаковка. Или някоя безвкусна супа от леща!

С майка винаги канехме роднините на Коледа. Така направихме дори и миналата година — от болницата я бяха пуснали за няколко дни, а леля Астрид и братовчедка ми Анита пристигнаха с кутии, пълни догоре с храна. Бяхме единайсет души. Всички знаехме, че това е последната Коледа на майка, но прекарахме изключително забавно, колкото и невероятно да звучи. Анита е медицинска сестра в областната болница, преди работеше в Швейцария в продължение на няколко години. Тя разказваше за преживяванията си там, а след това въздухът зажука от градски легенди, спомени от младостта и остарели

истории от семейния фолклор. Смяхме се даже когато чичо Трегер изпълни обичайната си имитация на Еверт Тоб^[1]. А щом нощта напредна, майка хитричко каза: „О, но сега може би ние, старите, трябва да оставим младите да си поговорят!“ Имаше предвид Анита и мен. И ние послушно останахме и пихме коняк, разреден с традиционен коледен сок, до четири и половина в коледното утро, а Анита ми разказа за това как забременяла от един женен швейцарски лекар и направила аборт.

Не ми се украсяваше у дома тази година. Седнах на масата и мрачно огледах кухнята.

Майка би била отчаяна. Къщата беше тръгнала към упадък, вече имаше лек мирис на изоставено място, или на стар приют за бездомни. Вярно, бях боядисал парапета на верандата и бях сменил водосточните тръби, но въобще не знаех откъде да започна, за да стане приятно и уютно вътре. За освежаването на стаята си избягвах да мисля. Поддържах сравнително чисто около себе си, ала просто нямаше как да колосвам малки покривчици или да облепям рафтовете с ленти с коледни джуджета, както майка правеше преди всяка Коледа.

От възрастното семейство получих пластмасова кошница с два розови зюмбюла и огромна кутия шоколадови бонбони „Аладин“ в знак на благодарност, че бях окосил моравата им. А пък аз си купих една опаковка червени коледни свещи на специална цена. Запалих няколко от тях и ги пъгнах в свещниците, които успях да намеря, така поне не виждах останалата част от кухнята. Телевизорът си боботеше предколедно от един ъгъл — бях го внесъл в кухнята и постоянно го държах включен.

Два дни преди Коледа се обади Скаридата, точно в десет вечерта.

— Аз съм. Може ли да съм при теб на Коледа? — попита тя.

— Естествено, че ще си при мен на Коледа! — казах аз.

На следващия ден отидох до града и я взех.

[1] Еверт Тоб (1890 — 1976) — шведски композитор, трубадур и изпълнител, много популярен в Швеция. — Б.пр. ↑

*Като две рунтави мечки сме аз и ти,
приятелю,
когато се свиваме в хралупата си и
сънуваме лято.*

*Забравяме шума на хората и големите им
мрачни къщи
и мечтаем, за тихи гори и за светлината
на летни нощи.*

*Силни, ледни ветрове, тъма, която се
сгъстява всеки ден —
ела и си легни тук и се стопли в мен!
В далечината се чува лисица самотна,
ловецът дебне навън,
нека скрия муцуна в твоята козина и
потънем в дълбок сън!*

Мерта и Тръпката ѝ ме бяха поканили у тях за Коледа. Тръпката, както по-рано споменах, се казва Роберт — Мерта го нарича Робертино, Боби или проклетия Боба, в зависимост от това какво изпитва към него в момента или какво ѝ е сервираше за последно. Роберт е на четирийсет и пет години и има тъмна коса, която сресва така, та да прикрива един оредяващ участък. Той е толкова чаровен, че с чара си може да свали панталоните дори на манекенките по витрините — говоря сериозно! И винаги е готов да омайва и мен.

С няколко колеги от библиотеката, които живеят сами, или са самотни родители, решихме да си организираме коледно тържество във вила извън града. Всеки щеше да приготви и донесе нещо за

хапване. Аз бях сред най-ентузиасираните. Робертино, наквасен с гльог, ми идваше в повече.

Обиколих магазините за малки коледни подаръци за колегите и децата им.

Ала се върнах вкъщи с торба, пълна с подаръци за Бени. Отне ми цяла вечер да осъзная, че всичко, което бях купила, всъщност беше за него. Опитвах се да се убедя, че съм взела подаръците за децата или за Веселата Компания Купонджии. Но мислех само за това какво ли би казал Бени за тях. И тогава се предадох и му се обадох и го попитах дали може да празнувам Коледа с него. Той каза „да“, без въобще да се замисли, май и двамата бяхме доста изненадани от ситуацията. Затворих и после си поплаках и видях зеещата врата на влака пред мен в тъмното.

На следващия ден дойде да ме вземе и отидохме на пазар сред коледната суматоха в „Домус“. Мерта ми беше дала назаем един стар екземпляр на Готварската книга на Принцесите, по който имаше мазни петна, и аз купих продуктите за Вкусни бонбони лакта, Коледни бухтички, Пълнено свинско ребро (Фалшива гъска) и Херинга по руски. Имах още няколко идеи, само че се отказах, когато не успях да намеря калиев карбонат, малц или пълномаслено мляко при хранителните стоки.

На Бени много му се искаше да направим Свинска пача, но според рецептата трябваше да се използва свинска глава, така че се предаде и започна да проявява интерес към Пастет от бял дроб. Твърдеше, че можел да осигури телешка карантия (бял дроб и сърце) за ястието. Докато аз се оглеждах за калиев карбонат сред екзотичните сосове върху рафта с подправки, той изчезна за малко и се върна с една торба, която отказваше да отвори. След това отидохме у тях.

Запалихме флуоресцентната лампа в кухнята, завързахме кърпи около главите и кръста си, отворихме готварската книга и запретнахме ръкави.

Вкусните бонбони лакта се получиха добре. Разбира се, бяхме забравили да купим формички, но Бени веднага изяви желание да направи от хартия, следвайки указанията в книгата. Изсипахме ухаещата смес в малките му намачкани творения и бяхме ужасно доволни от себе си. С Коледните бухтички нещата не минаха така гладко.

— Ако тестото се разбърква прекалено дълго, бухтичките стават клисави — прочете той строго и нагласи кухненския таймер на две минути.

До този момент вървеше добре, но когато стигнахме до етапа, в който единият край на бухтичката трябваше да се промуши през направения по дължина прорез в другия край и след това двата края да се вържат на възел, всичко отиде по дяволите.

— Дай ми една Принцеса и ще промуша единия ѝ край в другия и после ще я вържа на възел! — изрева Бени.

Междувременно аз се борех с Пълнено свинско ребро (Фалшива гъска) и мрънках за Канап и Куха игла за шпиковане. В интерес на истината ставахме все по-пространни в приказките и все по-склонни да съкращаваме рецептите, понеже непрекъснато се наливахме с гльог. Проведохме и разгорещена дискусия относно това кой в действителност е фалшив — бедното свинско ребро, което се опитваше да пресъздаде гъска, или горката гъска, която никога не беше молила да бъде споменавана в този контекст. Аз бях на страната на реброто, а Бени защитаваше гъската.

Херингата по руски се получи много красиво ястие, малко като ранна творба на Ники дьо Сен-Фал^[1] — тази, която пече цветна боя в гипс и създава произведения на изкуството, като стреля с пушка, заредена с боя.

В единайсет и половина вечерта кухнята изглеждаше горе-долу като обора — но мирише по-добре, каза Бени и заспа на дивана. Аз разчистих, доколкото ми беше възможно, и удовлетворена почувствах как ставам част от поколенията изтощени домакини преди мен.

След това го замъкнах към леглото. Ама че беше пиан! И аз бях, което може би леко разваляше образа на изтощената домакиня. Той се събуди и замърмори, когато го изпуснах на стълбището, но след това отново заспа дълбоко. Проснах се до него в леглото и с пианска сериозност заоглеждах тапетите му на цветя. Почувствах прилив на сантиментална нежност към пердетата с вид на бална рокля.

Нали може да се живее така — да сме просто най-добри приятели, всеки на своята си звезда, които се забавляват заедно, когато самотата задиша тежко във врата им? Нали?

[1] Ники дьо Сен-Фал (1930 — 2002) — известна френско-американска художничка и скулпторка, представителка на „новите реалисти“. — Б.р. ↑

В коледното утро се измъкнах от леглото и отидох в обора, без да я будя. Изпях niskия глас на Хосиана^[1] на кравите, това е единственият глас, който мога да пея, но не звучи никак зле.

След това мислех да я изненадам с оризов пудинг в леглото, ала какво да видя! Тя се беше събудила и, естествено, бе надзърнала в тайната ми торба с продукти, които скришом бях купил, докато бълнуваше за калиев карбонат и претопено масло. В торбата имаше полуготов оризов пудинг в пластмасова опаковка, кутия коледни сладки с джинджифил и пакет дълбоко замразена сушена треска (оглеждаше се и за сурова треска и за гасена вар, в която да я накисне...). Освен това беше затоплила малко от пудинга в микровълновата и бе сложила розовите зюмбюли и червените свещи на масата.

— Виждам, че нямаш доверие в моите кулинарни способности — каза тя. — Но аз ще снимам твоите Коледни бухтички и ще използвам снимката срещу теб, ако чуя и една лоша дума. Трябва да си благодарен, че няма да получиш някоя яхния с грах за вечеря!

Опаковахме се добре и с тежки стъпки отидохме в градината, за да си отсечем дърво за елха. Естествено, бяхме на различно мнение. Аз исках да вземем едно от порасналите накриво дръвчета, от които няма да мога да получа добър дървен материал по-нататък, а тя настояваше да имаме голяма и красива коледна елха. Накрая намерихме едно дърво, което беше толкова грозно, че на нея й стана мъчно за него, затова го взехме с нас и така и двамата бяхме доволни.

Не можех обаче да открия коледната украса, въпреки че преобърнах къщата. Майка ми беше казала много важни неща, но така и не ми спомена къде държи коледната украса. Така че си направихме сами: гирлянди от фолио, играчки от старите ми топки за пинг-понг, на които залепихме изрезки от коледни рекламни брошури. След това закрепихме с ластиси свещи по клоните, а на върха на елхата сложихме едно малко знаменце на Канада.

— Виждаш ли! Образованието винаги помага! — наблегна тя и ме погледна предпазливо. Не бяхме закачали темата за Голямото Яростно Избухване.

— Неделното училище! — каза, като посочи гирляндите си.

— А на какво щеше да ги окачиш, ако аз нямах собствена горска площ? — изсумтях в отговор. И с това темата беше приключена.

После дойде време за коледния обяд. Херингата по руски изглеждаше като прясно кравешко лайно, но на вкус беше приказна, също както и Фалшивата гъска. Изнесохме Коледните бухтички навън, за да почерпим Дядо Коледа, ала като помислихме добре, ги прибрахме обратно и ги изхвърлихме в коша за боклук. Ако Дядо Коледа ги опиташе, щеше да подпали обора. След това изхвърлихме и сушената треска, тъй като никой от нас никога не я беше харесвал, въпреки че е част от традиционната коледна трапеза.

Оказа се, че тя може да пее средния глас на Хосиана, и започнахме да кроим планове как да се докопаме до първия.

— Предполагам, че ще трябва да се съберем и да си направим един — казах аз и изхвърчах към обора, преди да успее да видя изражението на лицето ѝ. Знаех, че преминавам границата. Щяхме да живеем ден за ден, това беше негласната ни уговорка. Трябваше да внимавам какви ги говоря.

След вечерното доене сложихме подаръците под елхата и всеки се опитваше да примами другия да отвори първи. Започнахме със забавни подаръци: аз ѝ дадох едно пластмасово ако, с което да освежи стерилния си апартамент, тя ми подари гангстерска шапка и игла за вратовръзка със знака за долар, да я нося, когато съм с приятелите си от финансовите среди. Тя получи чифт огромни вълнени ръкавици с един пръст, а аз игра на име „Омагьосаният замък“. Разбира се, никой от нас не беше подготвил коледен подарък, който дори и леко да намеква за съвместно съжителство — това също беше част от негласната ни уговорка. Ала аз се осмелих да ѝ дам един специален подарък — моя снимка от девети клас в сребърна рамка.

— Това всъщност не съм аз, но пък е този, който ти харесваш — казах. Тя се изчерви леко.

— Тогава ще получиш нещо, което също не е подходящо за теб, но може и да ти хареса — отвърна.

Беше дебела стихосбирка на Гунар Екелъф^[2].

— „Цялата природа, наситена с любов и смърт около теб...“ — зачете и ме погледна крадешком. Прехапах си езика, за да не изръся някоя глупава шега от сорта на това, че книгата е точно толкова дебела, та да я пхна под крака на нестабилната кухненска маса. Тя много добре знае как неистово започвам да се дърпам, когато се опитва да ме поведе по пътеката на културата, но този път беше различно. Усецах, че се надяваше да ми даде нещо, което беше част от нея, и си помислих, че трябва да му хвърлям по едно око в леглото през вечерите, в които съм сам. Нямаше да ме заболи от това. Хм, всъщност щеше, ако вземех да заспя, а книгата паднеше върху главата ми... Тихо, Бени!

Целунах я и започнахме да играем на „Омагьосаният замък“. Защото идеята беше да ни бъде хубаво заедно, на двете изгубени деца в гората. На Коледа!

Целта на играта е, като се движиш през множество стаи, преодолявайки различни опасности, да намериш съкровище и да успееш да се измъкнеш от замъка преди полунощ. Аз се изправях срещу чудовища, вдигнати мечове, бездънни пропасти и отровни паяци, но винаги откривах тайни изходи и вълшебни отвари. Тя през цялото време изтегляше картата „Празна стая“ и кротко се придвижваше с една стъпка напред. И накрая само аз успях да изляза от замъка жив, въпреки че не намерих никакво съкровище.

Тогава тя започна да хлипа.

— Ама чакай, толкова трудно ли губиш? Ще се върна обратно в замъка и ще падна в бездънната пропаст заедно с теб! — опитвах се да я успокоя.

— Не е това! — каза тъжно. — Просто тази игра беше историята на моя живот. Празни стаи.

[1] Коледен псалм, който се пее на три гласа. — Б. пр. ↑

[2] Гунар Екелъф (1907 — 1968) — шведски поет и писател. — Б.пр. ↑

*А един ден ще се събудим, когато зимата
си тръгне,*

*и измършавели, премръзнали и рошави
внимателно ще се обърнем.*

*Ще усетим ароматите на пролетта
и ще ги изпием като чаша вино
и ще търсим сладък мед, от дивите пчели
събиран.*

*Бавно възвръщаме силата си и отново
можем*

да бродим из нашата гора,

*да чакаме лятото и в ручея да ловим риба
за храна.*

*Ако си помогнем и заедно задържим
топлината през цялата зима,*

*знаем, че накрая винаги пролет слънчева ще
има.*

По някакъв начин негласно се бяхме разбрали да не пускаме външния свят вътре по време на коледните празници. Не излизахме от къщата, не вдигаме телефона. Веднъж дори изгасихме лампата в кухнята, като видяхме фаровете на кола да приближават по пътя, и стояхме прегърнати в тъмното, когато малко по-късно някой почука на вратата.

Сякаш и двамата се опасявахме, че само да отворим и една тясна пролука към външния свят, някое зло духче ще се промъкне с течението и от гардеробите ще започнат да се сгромолясват скелети. И така и стана накрая.

Първото духче, което влезе, беше приятелят на Бени Бенгт-Йоран заедно с момичето си Виолет. Бяха толкова подли, че дойдоха точно когато знаеха, че Бени е в обора и не може да се скрие. Той ги доведе в къщата, остави ги в моята компания и отиде да си вземе душ.

И нещата тръгнаха накриво от самото начало.

Виолет беше донесла цяла торба с остатъци от коледната им трапеза, която очевидно удряше в земята менюто на някой петзвезден хотел.

— Да, Бени ни беше споменал, че не си много-много по готвенето! — изкиска се тя и погледна многозначително към пластмасовата опаковка от оризов пудинг, която тъкмо бяхме остъргали.

Разбира се, обзе ме неистова ярост към Бени и се почувствах предадена и оклеветена. А най-лошото беше, че действително не ни бе останало нищо, с което да ги почерпим, освен два самотни бонбона лакта върху един поднос — не можех да се изфукам и с вече изядената Фалшива гъска. Виолет сложи масата и затършува в шкафа с порцелан, сякаш си беше вкъщи. През цялото време разказваше колко добре ѝ се получили различни сосове и марината.

— Леле, може да ти посветят отделна страница в коледния брой на „Ланд“ следващата година! — казах аз и тя със сигурност усети отровна нотка в гласа ми.

Бенгт-Йоран беше на градус и постоянно мълчеше и ме зяпаше с мазна усмивка, като същевременно облизваше долната си устна. И колкото повече я облизваше, толкова по-смъртоносни погледи ми хвърляше Виолет. Така че, когато Бени влезе с бодра крачка в кухнята, свеж след душа и с невинна усмивка, омразата в помещението вече можеше да се реже с нож. Той се въртеше безпомощно около прага и очевидно искаше да разведри обстановката.

— О, Виолет, колко мило от твоя страна да донесеш малко от вкусотиите си! Разказвал съм на Десире за твоите жестоки кюфтета, нали, Десире?

Да не беше споменаващ точно кюфтетата ѝ! Със замъглено съзнание си представих как той всъщност намеква за моите полуготови кюфтета, които някога му бях донесла като предложение за примирие.

— Всеки получава кюфтетата, които заслужава! — казах мрачно и злокобно и тримата се втренчиха в мен с недоумение.

Бенгт-Йоран ми се ухили и явно реши, че и аз съм се отрязала. Той извади едно джобно шише с алкохол и го размаха подканящо под носа ми. Виолет демонстративно ми обърна мощния си гръб и извади една тава огретен от микровълновата. Бени не разбираше какво се случва и нещастно пристъпваше от крак на крак. Предател!

Седнахме на масата. Той се нахвърли върху яденето, сякаш не беше хапвал нищо от миналата Коледа, и с усмивка заразказва как съм го заплашила, че ще му сготвя яхния с грах за вечеря. Виолет клатеше състрадателно глава, а Бенгт-Йоран през цялото време се опитваше да напълни чашата ми за шнапс. Когато я покрих с ръка, той сипа шнапс върху нея и предложи да я оближе. Дръпнах си ръката, без да го удостоя с отговор. Бени се впусна в подробно описание на това как не успял да промуши Коледните бухтички, а Виолет се ококори невярващо.

— Да не искаш да кажеш, че ти самият си стоял и си правил... — започна тя.

Точно тогава телефонът ми звънна. Отидох в коридора.

Обаждаха се от болницата.

— Десире Валин? При нас има пациентка, която е съобщила вашия телефонен номер. Тя би искала да я посетите, ако ви е възможно. Не е необходимо да чакате определените приемни часове. Отделение 34, стая F, това е самостоятелна стая. Но бихме желали да ви помолим първо да говорите с лекаря. За съжаление, не сме упълномощени да ви осведомим за състоянието ѝ по телефона. Как се казва? Не ви ли казах? Мерта Оскаршон. Приехме я онзи ден. Да ѝ предам ли, че ще дойдете?

— Да, идвам веднага! — прошепнах аз и се върнах в кухнята.

— Може ли да взема колата ти, Бени? Мерта изведнъж се е разболяла!

Не знам дали ми повярваха и изобщо не ми пукаше. Метнах се в колата на Бени и потеглих.

— Мдааа, нищо не казвам! — рече Виолет, щом Десире отпраши, и аз, естествено, можех да доловя в гласа ѝ точно какво *не* казва: Как е възможно просто така да си тръгнеш, когато имаш гости? Които освен всичко са си направили труда да донесат вкусна храна. Защото са подочули, че не умееш да правиш дори кюфтета. Или че не искаш...

Бенгт-Йоран доста се беше наковал и измърмори нещо, че на тази трябва да ѝ покажа кой е шефът. За да не ми играе номера. Да съм малко по-груб, те така обичали. „Сега сигурно просто се е излегнала вкъщи и те чака да отидеш и да я почнеш.“

Той се облиза и блъсна Виолет толкова силно в ребрата, че тя за малко да се строполи от стола. След това си тръгнаха прегърнати и предполагам, че Виолет беше единствената, която получи нещо от цялото това събиране. Бенгт-Йоран трудно запалва, тя често му се подиграва за това след третата чашка.

Като си тръгнаха, аз просто седях с ръце, отпуснати върху коленете, и недоумявах какво става. Защо така избяга? Наистина ли някой се беше разболял? Наясно съм, че Бенгт-Йоран и Виолет трябва да се приемат в малки дози, докато човек свикне с тях, но нали и Десире ме беше представила на някои от своите познати в града, от които ми се бе изправила косата. Веднъж отидохме с тях в една кръчма, след като бяхме ходили на кино.

Не че бяха неприятни, о, не! Те бяха толкова ужасно Приятни с бедния селянин и говореха толкова просто и на мига заменяха всяка четирирична дума, която им се беше изплъзнала от устата, с двусрична. А някакъв тип, който преподава във висше учебно заведение и кара БМВ, ме потупа по гърба и каза, че винаги е искал да върши физическа работа, пък и на нас ни отпускат солидни помощи, имаме възможности за отбиване на данъците, и дали случайно не ми се намира някое хубаво месо за продан? А една дребна смехотворна библиотекарка ме попита с какво точно се занимават фермерите през зимата.

— Имаш предвид, когато кравите заспят зимен сън ли? — срязах я аз, след което атмосферата на нашата маса стана обтегната.

До гуша ми е дошло от тези разговори. Прочели са някоя статия във вечерния вестник за това как земеделците от Сконе^[1] получават помощи и после всички знаят, че хитрите фермери са големите победители в тези трудни времена. „Как тогава ще обясните, че стотици фермери фалират всеки ден? — питам мрачно. — След двайсет години сигурно няма да има и един фермер в Швеция!“ Но те вече са подхванали друга тема за разговор.

А всъщност трябва да ни обявят за защитен вид. Застрашени сме от изчезване, както соколите скитници и гълъбовите очички^[2]. И аз знам защо е така. Искане ми се да им обясня, че с парите, които печелеше от един литър мляко, татко можеше да отиде с малкия трактор до магазина и да си купи шоколадова вафла. Днес аз мога да взема същия този стар трактор, който още не се е разпаднал, благодарение на изолационната лента и пластмасовото уплътнение, и да платя за същото с печалбата си от пет литра мляко. За млякото получавам почти толкова, колкото и татко преди двайсет години, но шоколадът не е останал на някогашната цена. Нито пък дизелът.

А и отдавна не мога да си позволя някой да ме замести във фермата. Чудя се, как ли би се почувствал този с БМВ-то, който харесва физическия труд, ако трябва да работи деветдесет часа на седмица без допълнително заплащане дори на Коледа?

Най-лошото е, че никога не можеш да кажеш и дума, за да опиташ да им обясниш, даже и да знаеш как. Защото тогава просто започват да си разменят многозначителни погледи и да подмятат ехидно: да, да, вие, фермерите, все сте недоволни. Или дъждът ви е прекалено много за картофите, или земята ви е твърде суха, ха-ха!

С Десире никога не сме говорили за това, не и след Голямото Яростно Избухване, когато тя намери старата ми диплома. Не смее да ме попита защо не преустановя фермерската дейност, въпреки че сигурно ѝ се иска да знае. А аз нямам сили дори да започна да обяснявам. Да се откажа би означавало да се изнеса от фермата, без да имам нищо друго на гърба, освен старите си дългове. Да, те ми висят на врата като воденичен камък — навремето бях толкова глупав да тегля заем в размер на един милион крони, за да модернизирам. Това са повече пари, отколкото сега бих взел, ако продам проклетата ферма. И

кой казва, че някога ще си намеря работа, така че да мога да си изплащам дори дълговете? Да-да, знам, че бих могъл да живея в някой приют за бездомни и да получа помощ за реструктуриране на дълга от Отдела за потребителите към общината... не, благодаря!

А и ако продам фермата си, ако вече не съм Бени от Рьонгорден, кой ще съм тогава?

За да се чувствам добре в кожата си, трябва да имам дизел под ноктите и голям склад за машини, в който да държа кислород и пароструйка. Да съм абониран за селскостопанските вестници и да притежавам два трактора, един „Джон Диир“ и един „Валмет“, и комбайн, и тороразпръсквачка, и горски кран! Докато Органът по принудителните изпълнения не дойде и не изиска търг поради несъстоятелност.

Ако ми вземете трактора и ми облечете костюм, ще се почувствам като травестит.

Но с Десире стъпваме на пръсти по периферията на тази тема. Веднъж тя ме попита дали няма нещо друго, освен крави, което да е доходоносно за една ферма. Сигурно си представяше развъждане на шарани или отглеждане на безсмъртничета, или нещо от сорта. Аз отвърнах сухо, че единственото, което, изглежда, е доходоносно в наши дни, е да се занимаваш с оръжия, наркотици или секс.

И веднага започнахме да правим бизнес план как да превърнем фермата в оригинален секс клуб. Десире го кръсти Палав Кънтри Клуб. „Запишете се и вижте Как Го Правят Животните! Възбужда ли ви любовта в гумени дрехи? Елате и вижте как осеменителката на крави работи в ботуши и гумена престилка! Резервирайте си място в обора по случай сребърната си сватба! Разнообразете сексуалния си живот с малко садо-мазо, вземете под наем юзди и се завържете взаимно! И специалното предложение на Рьонгорден! Секс преживяване, което никога няма да забравите! Направете го, подпрени на нашата електрическа ограда...“

Взе да става много изтъркано и принудено. Тази пътека, по която винаги свиваме, когато някой потенциално важен въпрос се зададе на пътя. Ние го обръщаме на шега и заобикаляме всичко, което е сложно.

Но къде, по дяволите, изчезна тя?

[1] Провинция в Южна Швеция. — Б.пр. ↑

[2] Многогодишно трависто растение от семейство Лютикови. —
Б.пр. ↑

41

*Всичкото мляко, което разливах, а ти
изтриваше,
всичкия смях, с който топло ме
приспиваше,
нищо от тях не мога да ти върна,
ключа го няма и прозорците ти са тъмни.*

Бях срещнала Мерта в деня преди Коледа и тогава изглеждаше като момиче от някоя коледна книжка — с румени бузи, искрящи очи и ръце, пълни с лъскави пакети.

Сега на един вехт червен фотьойл в психиатричното отделение седеше застаряваща жена с бледо, подпухнало лице и празни ръце, положени върху коленете с дланите нагоре. Застанах на колене пред нея и я прегърнах, тя отпусна брадичката си върху рамото ми и усетих, че се визира право в стената отсреща.

— Какво е направил? — попитах аз накрая. Не можех и да си представя какво би могло да е този път, Роберт я беше подлагал на какво ли не, а тя винаги бе успявала да се изправи на краката си.

Не отговори. Мина известно време, преди да ме погледне и да ме попита с недоволна бръчка на челото:

— Защо трябва да се живее всъщност? Колко безсмислено и уморително!

И втренчи в мен обвинителен поглед.

Не можех да измисля някакъв добър отговор, когато въпросът беше поставен по този начин.

— Но нали ти искаше да дойда? — измънках аз.

— Аз? — каза тя. — Аз не искам нищо!

Посещавах я всеки ден и тихо стоях до нея в продължение на часове. Струваше ми се, че това поне не я дразни. Когато я питах как

се чувства, промърморваше нещо от рода на „всички индикатори показват червено и последната корона е изпаднала през една дупка в джоба ми“.

На четвъртия ден устата ѝ се изкриви в горчива усмивка и тя ми разказа за някакъв тест, който я накарали да попълни, за да проверят дали има склонност към самоубийство. Страниците били покрити от горе до долу със стотици въпроси от сорта на: *Мислиш ли, че животът е безсмислен? Винаги I често I понякога и Чувстваш ли се незначителен? I Непрекъснато I през по-голямата част от времето I често.*

— Дори и да не си бил склонен към самоубийство преди този тест, във всички случаи ще станеш след него! — каза и за момент съзрях нещо, което ми напомни за Мерта, която познавах. И тогава ми разказа.

Преди половин година Роберт я беше убедил да се стерилизира. Тя не можеше да използва спирала, а той смяташе, че всичко останало е прекалено неудобно. Мерта дълго мисли, но накрая преглътна като горчив хап факта, че Роберт не желае да си навлича повече издръжки на деца. Тя искаше да има Роберт, а за всяко нещо се плаща.

Вечерта преди Коледа по телефона се обадила някаква жена и помолила да говори с Роберт. След разговора той смотолевил нещо, взел си коженото яке и изчезнал.

Не се върнал. Мерта прекарала сама Коледа. Но тя го познаваше достатъчно добре, за да не започне да звъни в полицията или да се тревожи, че е станал жертва на катастрофа. Скоро щяла да разбере и вече се подготвяла за предстоящия удар.

На третия ден на Коледа той се появил ръка за ръка с едно съвсем младо момиче, което първоначално се сторило на Мерта тъжно и тантуресто.

После видяла, че то било поне в петия месец.

Оказало се, че чак сега Роберт изживявал Истинската Любов и искал да направи всичко за Жанет и детето. Били на път за курса за бъдещи родители и дали можел да вземе назаем колата на Мерта около Нова година, нали, в името на старото приятелство? Жанет имала роднини извън града.

Говорел на Мерта, с която се бяха събирали и разделяли в продължение на дванайсет години, с леко разсеяна симпатия, сякаш

била негова братовчедка или приятелка от ученическите години.

— И точно така се чувстваше в този момент, мога да се закълна!
— каза ми Мерта.

— Не ти ли беше дошло до гуша от деца? — попитала го тя.

— Ти това не можеш да го разбереш, Мерта! — отвърнал Роберт, без да му трепне окото. — Ти в крайна сметка сама си избрала да изключиш децата от живота си. Не си в състояние да разбереш как един мъж може да копнее за дете, когато открие подходящата жена.

Тогава Мерта им дала колата си. Само и само да се махнат от апартамента ѝ, бързо.

Ръцете ми се тресяха, когато се върнах на работа.

След една седмица изписаха Мерта от болницата. Бяхме у нас и тя режеше лук в кухнята.

— Чувствам се като статист във филма за собствения ми живот — каза. — Аз съм част от тълпата на заден план, марширувам с армии от войници или се движа сред бедняци. Но има и някой там отпред, в близък план. Само че не мога да видя кой е той.

В този период често се изразяваше неясно и замечтано, без да се смущава или да обяснява.

След това направи нещо покъртително.

Докато режеше лука, си поряза палеца доста дълбоко. Известно време се взираше в кръвта, а после погледът ѝ попадна на нелепия плакат с влюбената двойка от Бени.

Решително се насочи към него, прекоси дневната с леки стъпки, качи се на дивана и притисна палеца си към очите на жената — нежно като ласка.

Сега жената в раковината плачеше кръв.

Не можеше дори да дойде да ми върне колата, защото трябваше да стои при приятелката си в болницата, каза тя. Стоеше там през деня, а вечер работеше. Наложих се да отида с автобуса до града, за да си взема колата; беше оставила ключа върху една от гумите. Колата бе паркирана пред блока ѝ. Влязох в двора и погледнах нагоре към прозорците ѝ. Щорите спуснати — бяха от онези дървените, нямаше даже нормални пердета.

Не вдигаше телефона, дори телефонният ѝ секретар не беше включен.

Минаха пет дни, без да се чуем. Започнах да се занимавам с всички писма, отнасящи се до моята ферма, които пощенската ми кутия бълваше всеки божи ден. Ако някога отново дойде тук, ще намери студения ми труп, задушен под лавина от писма, мислех си. А след това ще ме погребат под някой камък като на земемер и ще започне да търси други нещастници по пейките на гробището. Наистина се опитвах да ѝ се сърдя, така сякаш ме болеше по-малко и поне можех да спя.

Не знаех дали просто не ѝ пукаше за мен, или наистина имаше сериозна причина да не се обажда. Щях ли и аз да направя същото за Бенгт-Йоран? Да стоя при него в психиатричното отделение ден след ден, да работя вечер? Да нямам време да ѝ позвъня?

Това дори не мога да си го представя. Бога ми, на Бенгт-Йоран може да му се отстрани мозъкът с електрическата резачка и пак няма да се забележи никаква разлика. Пък и с него не сме приятели по този начин. Приятелството ни до голяма степен е стар навик от детските години, а така и не ми остана време да намеря някой друг приятел.

Освен това винаги съм имал една такава представа за „нервите“, като на по-възрастните хора в селото. „Да бяха застреляли първия психолог, сега щяхме да си живеем без никакви проблеми“, каза веднъж един старец. Прав е. Само кръшкачите приписват проблемите си на „нерви“, понеже не искат да се захванат сериозно със ситуацията.

Ако Скаридата ме чуеше да говоря така, щеше да ме повали на някой диван с ритник в чатала и да ме анализира до откат, това ми беше ясно.

Един ден тя се обади. Звучеше напрегната и аз наострих уши.

— Какво има?

— В момента е доста тежко — каза. Чудех се дали смята да ме разкара така както си говорим по телефона. Мисли бързо, Бени.

— Ставам на трийсет и седем в петък — избълвах аз, преди тя да успее да ме прекъсне. — Искаш ли да излезем някъде заедно? Разбирам, че не си в настроение за шампанско, но може би половин малка бира? Не че е някакъв важен ден. — Бях ужасно нервен.

— Или пък няколко глътки плодово вино на един такъв напълно незначителен ден? — Гласът ѝ прозвуча по-ведро и заяви, че ще се заеме с организацията на самото празненство и ще дойде у нас още вечерта преди рождения ми ден, за да може да ми поднесе кафе в леглото на сутринта. Аз чуруликах от удоволствие като сладкопойна чучулига. Тя щеше да се върне!

Понякога седя на моята пейка на гробището и се чудя дали началото на края настъпи, когато Виолет и Бенгт-Йоран се натресоха у нас с яденето си, или пък това се случи на рождения ми ден. Ние със Скаридата продължавахме да сме заедно, но като че ли кислородът беше на свършване.

Всичко започна толкова хубаво. Вечерта преди рождения ми ден се закачахме и се смеехме като в добрите стари времена и изсмукахме цяла бутилка сухо шампанско, което тя беше донесла и което, честно казано, имаше вкус на мая, престоляла в мравчена киселина. Чух я да ровичка зад затворената кухненска врата, а после скри нещо в гардероба ми. През нощта се бях вкопчил в нея, сякаш аз бях удавник, а тя единствената спасителна лодка. Заспахме късно.

Сутринта както обикновено се събудих от будилника. Погледнах я крадешком, очаквайки кафето си.

Но тя спеше! Полежах няколко минути и си гризах ноктите, чудейки се дали трябваше деликатно да я събудя. Нагласих будилника да звънне отново, същевременно си прочиствах гърлото като стар пушач. Ала тя не се будеше. Подозирах, че имаше нещо общо с факта, че започва работа в десет, а аз в шест.

Влязох в обора половин час по-късно от обичайното, махмурлия от киселото шампанско и изпълнен със смесени чувства. И всичко тръгна наопаки. Понеже бях закъснял, кравите бяха по-буйни и мучаха повече от обикновено, а една юница ме ритна в пицъла. Не бях в най-добро настроение, когато приключих с доенето.

Като се върнах в къщата, си взех душ възможно най-бързо и след това предпазливо откряхнах кухненската врата и надзърнах вътре.

Там стоеше бутилката от шампанско от предишната вечер с около три пръста от киселата течност на дъното. Кухнята бе тиха и празна. Тя не се беше събудила.

Дявол да ме вземе, наистина бях щастлив, че все пак бе тук, в къщата ми. Беше напълно ненужно да се качвам в спалнята и да се обличам с гръм и трясък, за да видя реакцията ѝ.

— Миризмата на горящ на пода мъченик ли усещам? — дойде откъм намачканите чаршафи. Тя погледна към часовника и после към мен с полузатворени очи.

— И без това нищо не съм очаквал — сърдито измърморих аз.

— Какво искаш да кажеш?

Гневни светлосини очи, яростно мигащи бели мигли. Скочи и започна да си облича качествено бельо от органичен памук.

— Тогава ще получиш точно това, което си очаквал. Нищо!

Сега пък аз ли излязох виновен? Без да кажа дума, слязох бавно в кухнята, а тя ме последва, като ядосаните ѝ стъпки отекваха по стъпалата.

Сложих каната за кафе под крана и пуснах водата. Кранът избухна и започна да бълва въздух. По дяволите! Проклетата помпа отново се беше развалила! Трябваше да излезе навън. И да се обадя на водопроводчика!

Скаридата ми хвърляше погледи и се суетеше около хладилника.

— Няма да има кафе! — обявих аз. — Помпата пак е спряла!

— Значи, ще има бира и торта! — подсмихна се тя. Но аз бях прекалено напрегнат, за да усетя промяната в тона ѝ. На нея и през ум не ѝ минаваше, че ако водата в една ферма спре, най-страшното не е това, че не можеш да си направиш кафе. Първата ти грижа са двайсет и четирите жадни крави, плюс малките им.

— Бира! Шведските крави не пият бира, дори и да разполагам със стотици литри! Но е добре, че си тук, ще имам нужда от

помощник. Ще се помъча да поправа помпата сам, преди да се обадя на водопроводчика! Нямаме време, трябва да излезем на мига — казах аз и се опитах да прозвуча малко по-мило.

Тя ме гледаше втренчено и не се помръдваше. Вече си бях облякъл якето.

— Вземи това! — викнах ѝ и хвърлих към нея коженото си яке. — И обуй ботушите на майка, те са в гардероба. Какво чакаш?

— Нищо! — изсъска. — Но работата ми ме чака! Ще трябва да си намериш друг чирак за днес!

Нямаше какво повече да се каже. Аз изтърчах към помпената станция, а след няколко минути чух колата ѝ оттатък къщата.

Борих се сам с помпата в продължение на часове, подклаждан от яростта си, обаче просто трябваше да бъдем двама. Не успях да я поправа, така че влязох вътре, за да се обадя на водопроводчика. На кухненската маса имаше нещо, което изглеждаше като огромна наденица, до него нещо друго, наподобяващо кравешки изпращания в чиния. Оказа се, че това са едно цяло солено роле и една доста неуспешна шоколадова торта. До тях забелязах бележка.

„Бени! Ти си идиот, а и аз също. Изяж тортата, ако трябва се скъсай от работа цял ден, но ела у нас довечера най-късно в шест и половина. Ако обичаш. Може да оставиш работния си гащеризон вкъщи — ще те изведе да празнуваме.“

Бях прекалено изморен, за да реагирам. Само да се отпусна на дивана и ще мога да поспя няколко часа, мислех си. Натъпках в устата си малко торта и роле и си легнах на кухненския диван. Тъкмо се бях унесъл, когато водопроводчикът започна да бибитка на двора. Пак навън, смъртно изморен. Отне ни няколко часа да поправим помпата, а след това отново беше време за доене.

В шест и половина се метнах в колата, вчесан и нагласен. Шоколадовата торта се блъскаше с ролето в стомаха ми — не бях успял да хапна нищо друго. Дано да ме заведе в някой ресторант с огромни сочни пържоли. Със сос „Беарнез“!

Липсата на сън и храна е най-доброто ми обяснение за това, което последва същата вечер.

*Аз ти предложих вълшебно злато,
което се превърна в увехнала шума на
слънцето,
а ти погледна с недоумение развълнуваното
ми лице.*

Не че бях забравила Бени през онези дни, когато стоях в болницата при Мерта. Просто го бях оставила на изчакване, защото в този период можех да се справя само с едно нещо наведнъж.

Много пъти ми се щеше да си излея душата пред Мерта — това в продължение на толкова години бе моят начин да осмисля всичко, с което не мога да се справя сама. Но сега нямаше как да го направя. А когато помислех за онзи проклетник Робертино, ми идваше просто да обеса всички мъже на палците им. По някакъв начин реалността беше спряла през онези дни. Стоях при Мерта, работех и спях. И размишлявах. Депресията е заразна, никой не може да ме убеди в обратното.

Най-накрая му се обадох. И се събудих от мрачната си вцепененост, когато чух, че има рожден ден и си спомних какво беше направил той на моя. Излязох по магазините и купих шампанско, рози и любимото му солено роле. След много мислене добавих и един работен гащеризон за себе си, той щеше да разбере, че това всъщност е подарък за него. Да, щях да излизам понякога с него на двора и да съм Солидарна, доколкото мога. Накрая взех два билета за „Риголето“, която представяха в града ни като част от турне. Това е любимата ми опера, никой не може да ѝ устои. Или поне така смятах. И си мислех как по този начин ще има някакъв баланс — гащеризон и опера.

Мушнах скришом гащеризона в гардероба му и скалпих една торта от прахообразна смес в пакетче. Тя определено не изглеждаше

като на снимката, само това ще кажа за нея. Бях решила да го събудя на сутринта, облечена в гащеризона, с торта и кафе в ръка, и да пея „Честит рожден ден“ и да размахвам билетите. Сложих розите на верандата, за да се запазят свежи. След това се сгушихме един в друг на дивана, с шампанското между нас. Нощта беше прекрасна, чувствах се като неговия сиамски близък. Не бях предполагала, че човек може да се почувства толкова близо до някого, без да дели една и съща кръвоносна система с него.

А после взех, че се успях.

Беше ужасно. Хвана ме срам в момента, в който осъзнах къде съм. Бени крачеше наоколо из стаята, като ми беше обърнал гръб, на който пишеше с големи букви: Имам Рожден Ден, но независимо от това трябва да Работя и да се Блъскам, докато Други могат да Спят! И с по-малки букви: Дори не съм получил кафе!

— И без това нищо не съм очаквал! — каза той. Усетих как слепоочията ми затуптяха от гняв. Не можех да се справя с това да съм неговият сиамски близък в един момент и да се червя от срам и вина в следващия. Процедих през зъби, че наистина нищо няма да получи от мен, като имах предвид гащеризона, моето оценяване на неговия труд и помощта ми, колкото и нищожна да е тя. Долу в кухнята се бях поуспокоила и си мислех все пак да му дам тортата. Но изведнъж той се надвеси над мен, сграбчил кожено яке в ръка, и ми заповяда да изляза и да работя, и изсъска нещо за това, че кравите не пият бира, за да се почувствам още по-безполезна.

Когато затръшна вратата, аз пъгнах гащеризона в колата, изхвърлих розите, които, разбира се, бяха измръзнали през нощта, и седнах на кухненската маса, едва поемайки си дъх от гняв. Накрая му написах една бележка. Всичко се беше объркало така ужасно, трябваше да направя нещо.

Той се появи чак в седем и петнайсет, с влажна коса и плаха усмивка. Бях намислила да му обясня някои основни моменти от операта, докато хапваме някъде преди представлението, за да създам подходящо състояние на духа, в което да попием „Риголето“, ала нямаше време за това. Втурнахме се към театъра и успех само да му кажа „Честит рожден ден“, преди да започне увертюрата. Той кимна и погледна с присвити очи към програмата в тъмното.

Не всички опери и оперети ми харесват — действието в „Прилепът“ например ми се струва толкова безсмислено и глупаво, че според мен си е загуба на време да гледаш тази оперета, много по-добре е да я слушаш на запис. Но „Риголето“ е нещо друго — това е зрелищна опера, в която се разказва за вина и невинност и за любов противно на здравия разум, а музиката те възнеса до небесата. За мен онази вечер Джилда със своята белязана от смърт страст се превърна в Мерта, която безмълвно седеше на фотьойла в психиатричното отделение. На финалната сцена, когато Джилда дава живота си за Херцога, който се забавлява с друга жена, плачех неконтролируемо и забивах нокти в дланите си. Сменях кърпичка след кърпичка, после лампите светнаха и се надявах, че Бени ще разбере.

Но нямаше нужда да се тревожа. Той спеше дълбоко. Беше се отпуснал леко настрани върху седалката, с буза върху ръба, и похъркваше с отворена уста. Трябваша ми десет минути, за да го събудя напълно, и всички ни зяпаха.

След това вечерта, естествено, беше провалена. Не казахме нищо, когато се върнахме в колата му, дори не му предложих да прекара нощта у нас. Както винаги трябваше да става в шест.

Преди да си тръгне, той сложи осакатената си ръка на бузата ми и се усмихна тъжно.

— Сега квит ли сме? — попита. Не успях да се сдържа и целунах гладките му кокалчета.

Ясно е като бял ден, че изобщо не върви.

Нямам предвид само фермата. Просто си представям как аз се прибирам някоя вечер напълно скапан — по време на есенната оран например, — а тя стои и ме чака и барабани с пръсти, с билети за опера в ръка. Опера, мили боже! През цялото първо действие имах чувството, че коремът ми къркори по-силно от онази лоена топка с меч, която виеше по сцената така, сякаш призоваваше кравите да се прибират от паша. Скаридата трябва да ми е благодарна, че заспах и се спасих от всичко това, можех да я изложа много повече, ако бях в пълно съзнание. Ако бях буден, навярно просто щях да ѝ кажа какво мисля — на висок глас.

Но тя не изглеждаше особено благодарна. И ми даде да го разбера.

Чудя се дали въобще има нещо, за което сме на едно мнение. Вече и двамата старателно избягваме всичко, свързано с политика. Добре помня първия ни сблъсък. Започна с това, че аз ѝ показах едно читателско писмо във вестника, което ми беше харесало, и завърши с това, че тя ме нарече фашист и заспа с гръб към мен. Карали сме се за какво ли не. Сега сконфузено извъръщаме погледи от телевизора, щом кажат нещо, за което знаем, че ще сме на различно мнение.

Просто сме родени под несъвместими зодиакални знаци. Така би рекла леля Астрид, която се интересува от тези неща. С майка все се шегувахме с нея, когато тя сериозно обясняваше какво трябва да правим, ако асцендентът ни е в Юпитер. Бях намерил една статия, в която се твърдеше, че съвременните хороскопи избързват с един месец, защото римският календар, който се е ползвал, когато били изчислени, се е изместил през вековете. Леля Астрид беше толкова объркана и смутена, като ѝ казах, че чак ни стана жал. Тя така се беше вживяла в ролята си на красив, благороден Овен, а сега изведнъж се оказа, че е Риби.

И Скаридата чете хороскопи, но най-вече за да ме дразни.

— Ако се беше родил два дни по-рано, щеше да си мечтателна артистична натура, която се наслаждава на живота и живее ден за ден — каза заядливо веднъж, когато четеше за зодията преди моята. И във въздуха сякаш увисна едно послание, че тогава нещата биха били много по-добре.

— Мечтателните фермери, които живеят ден за ден, накрая фалират или попадат под колелата на трактора си — промърморих аз.

Но в действителност навярно само зодиите ни могат да обяснят защо сме толкова привлечени един от друг, при положение че и двамата ожесточено се съпротивляваме — да, в последно време ми се струва, че точно това правим. Може би трябва да се обърнем към астроложка, която да проучи нещата. Сигурно е някой проклет транзит на Венера, която среща Марс в дванайсетия дом. Има ли начин да извия тези линии и кръгове в друга посока, за да се освободя и да спра да мечтая за малки бледи скариди, и уверено да закрача към щастieto с някоя мускулеста, сърчна и трудолюбива млада дама от службата за заместници? А Скаридата би могла да се установи с някой смахнат брадат тип с дълга лятна ваканция и осемнайсет метра рафтове за книги.

Продължихме да се срещаме и след катастрофалния рожден ден, но като че ли вече постоянно се дебнехме един друг и само наблягахме на това колко много пречки съществуват между нас.

— Не мога да си взема отпуск през лятото, ако обаче имах няколко свободни дни през септември, бих отишъл до Лофотен^[1] да ловя риба! — заявявам жизнерадостно. — Това сигурно не е за теб, нали?

— О, не! Предпочитам Фестивала на авангардния театър в Авиньон! През юли! — не ми остава дължна тя. — Играят на френски! — добавя.

Опитваме се да се убедим както един друг, така и самите себе си, че е време да си тръгнем от купона, докато все още е забавно. Преди да свърши зле. Аз за нищо на света не искам да наранявам Скаридата, по-скоро бих си отрязал останалите пръсти.

Но не мисля, че тя го разбира. Ужасно ме дразни, когато започне да изрежда всички гадости, които онзи тип Роберт е причинил на приятелката й Мерта.

В последно време често го прави. Чувствам се по някакъв начин лично обвинен, не знам дали усеща, че в тона ѝ се прокрадва „такива са мъжете“. Понякога казвам неща от сорта на „какво пък, може и тя да го е предизвикала“ и тогава Скаридата побеснява от гняв.

— Ама аз не съм такъв! — опитвам да се защита. — Ти мислиш, че сме егоистични и че се възползваме от жените — но само понеже съм мъж, не мога да поема на плещите си грешките на другите мъже! Ти признаваш ли се за виновна за всички злодеяния на белите срещу останалите раси? А ти си наистина бяла, да знаеш!

Тогава тя казва, че ни най-малко не твърди, че аз съм Роберт, и не разбира защо смятам, че трябва да го защитавам. Той поне не е удрял Мерта, добавя — и ето ме отново, потънал в земята от срам поради факта, че много мъже бият жените си. Така доникъде няма да стигнем.

След тези сблъсъци територията около нас става толкова минирана от всичко изречено и премълчано, че е трудно да продължаваме с игрите си, в които бяхме толкова добри в началото.

Но ако трябва да съм болезнено честен пред себе си, големият проблем за мен се корени в нещо друго. Това ми става все по-ясно и по-ясно, откакто майка умря.

Искам и имам нужда от жена, която може да създаде някакъв дом. Нямам нищо против да купува кюфтетата и да прави торта от пакетче, може да окачва дървени завеси и да избира дрехи, които изглеждат така, сякаш са дарение; но да я е грижа, да видя някаква система в действията ѝ, за да се почувствам у дома. Ама аз мога да си купувам кюфтетата сам, ще каже Скаридата, а на гърба си имам дрехи; та това е като да живея с абсолютния минимум — да поемам храна колкото да не умра от глад, да нося дрехи колкото да не ме арестуват заради неприлично поведение на обществено място.

Скоро няма да се налага да се притеснявам, че ще загубя фермата и ще се озова в някой пропаднал приют за бездомни. Тук започва да прилича на такъв приют, дявол да го вземе! И не знам какво да правя. Без секс ще издържа, случвало се е за дълги периоди, но да бъда бездомен в собствения си дом... това не е никак забавно.

А не мисля, че Скаридата иска да създаде дом с мен. Или че знае как.

[1] Архипелаг в Норвегия. — Б. пр. ↑

*Нямам дори пирон, с който да сготвя супа,
само шепа криви кабарчета
и клещи...*

Животът ми все повече се разпадаше на две части. Инес Лундмарк се беше пенсионирила преждевременно и аз изцяло бях поела ръководството на детския отдел. Оставих работата съвсем да ме погълне — организирах седмица на детския театър, поканих местни художници да илюстрират приказки заедно с децата, започнах преговори с политици за нови помощи за културни събития и за малко да се озова в листата на една партия. Мисля, че си бях създала приятната репутация на човек, богат на идеи, който наистина знае как да прави нещата. Посещавах изложения и семинари извън града и почти бях убедила най-важния човек в общината да отдели пари за фестивал на детското кино. По-късно се оказа, че него го интересуваше нещо друго. Той ми беше предложил заедно да посетим фестивал на детското кино в Полша една събота и неделя. Секретарката му ми се обади и ме помоли да потвърдя, че искаме двойна стая, и изведнъж всички прегръдчици и обръщения „миличка“ си дойдоха на мястото. Когато настоях за обяснение, първо измънка, че се опитвал да спести пари на общината... и че в крайна сметка сме модерни хора, нали? След това каза, че секретарката му не го е разбрала правилно и че тя е един некомпетентен човек, който скоро ще бъде излишен. И дотук с фестивала на детското кино.

Естествено, не можех да предприема нищо повече в тази насока — единственото, което щях да постигна, бе да докарам неприятности на секретарката. Те гледат да си вържат гащите, този тип мъже. Но не съм сигурна, че просто си търсеше дребно приключение в сигурната прегръдка на общинската йерархия — случваше се да ми звъни посред

нощ и да ломоти и хлипа в телефонната слушалка. Разказах на Бени и той предложи да си сложи изкуствен мустак и да влезе в сградата на общината, представяйки се за друг. Това бе един от редките случаи, в които успях да го заинтригувам с работата си — май ревнуваше малко.

Най-лошото беше не това, че общинската клечка ме сваляше, нито пък че фестивалът не се състоя. През годините съм се научила да си имам едно наум, когато съм мила с мъжете. Някои от тях очевидно проявяват необяснима слабост към жени като мен. В началото мислят, че съм крехка и уязвима, а щом усетят, че това може би не е точно така, се превръщам в загадка, която именно те ще успеят да разгадаят. Случвало се е и преди.

Най-лошото беше, че жената на тази клечка ми е колежка в библиотеката. Тя, разбира се, не знаеше нищо — не че имаше много какво да се знае, — но я чувах да говори в стаята за персонала, както го бе правила години наред:

— Сега, след като децата напуснаха семейното гнездо, Стен и аз най-накрая имаме повече време един за друг! Само да можеше да си вземе отпуск, за годишнината от сватбата ни щяхме да отидем на Мадейра на втори меден месец! Стен и аз, Стен и аз...

А през нощта Стен хлипаше по телефона.

Темата за разговор в работата се въртеше все около съпрузите в този период. Лириан основно се оплакваше от своя:

— ... и като се прибереш къщи, след като си стояла на крака десет часа, той просто си седи на кухненската маса, разгърнал вечерния вестник върху черупките от яйца и купичките от корнфлейкс от закуска, и пита какво ще има за вечеря. И все за нещо трябва да го утешаваш — понеже не е спечелил от лотото или някой се е държал като идиот в службата му, или понеже оплешивява. Всъщност най-спокойно е, когато е болен, защото тогава само лежи и охка и с децата имаме малко време да правим това, което наистина ни се иска...

— Ето! Стен никога не би постъпил така! Той е толкова мил и съобразителен, че често закусва в работата...

Говореха ли, говореха и ми скачаха по нервите. Защото бях убедена, че и те някога са изпитвали към мъжете си поне част от това, което сега ме тегли към Бени. Твърде стара съм да вярвам, че „при нас със сигурност няма да стане така...“, особено като се има предвид, че нещата още отсега не са цветя и рози.

И животът се разпадна на две части — трудната, интересна работа, която запълваше деня ми, и времето след това, през което все повече и повече премислях.

Стен. Мъжът на Лилиан. Робертино. И Йорян.

А Бени?

Колко висока цена бях готова да платя и какво беше онова, което в действителност исках?

Имаше само един човек, когото можех да попитам. Затова отидох у тях.

Виждаме се все по-рядко и по-рядко.

Тя вече не може да идва с колата на приятелката си — очевидно приятелката ѝ се е отървала от колата си — и затова се налага или да отида и да я взема, или да дойде с автобус. Но има само един, в 7,30 вечерта в делнични дни. Тогава тя пристига тук в 8,30, а аз гледам да съм в леглото в 10,00. Рядко успявам да я взема преди осем вечерта, така че и в двата случая става късно. Ако пък остана да спя при нея, трябва да стана в 5.

Час и половина, веднъж или два пъти седмично. Без да броим седмиците, в които е в командировка.

При положение че на нас са ни нужни няколко денонощия само за да надникнем под повърхността на собствените си шегги. Не можеш да подхвърлиш: „Имаме ли бъдеще заедно?“, когато тя стои в коридора и си облича палтото.

А, забравих уикендите. В тях се случва да е тук по цял ден. Тогава се и караме. Или избягваме да го правим, което е почти толкова изтощително.

И все пак ми липсват тези дни — последните три уикенда тя е на конференции и семинари и на не знам си какви глупости. Така както е тръгнало, ще започна отново да я срещам единствено на гробището.

Взех я с мен на едно тържество тук в селото. Признавам, че може би беше вид експеримент, с цел да видя реакциите на познатите ми. Имаше малко напрежение между нея и Виолет, останалите обаче, повечето над петдесетте, я приеха радушно. Приказваше с някои така ентузиазирани, че се притесних, да не би да им дава съвети за книги, но се оказа, че са говорили за историята на селото. Няма лошо, искреният интерес и от двете страни не вреди — освен това знам колко трогателно силно искат да ме видят задомен моите съселяни. Когато и последната ферма затвори, селото ще умре, поне по нашите разбирания — тази мисъл е някъде в крайчеца на съзнанието на всички ни. Ще се превърне в поредното предградие.

Спомням си, че мрачно се бях надвесил над бирата и си представях Рьонгорден като ваканционна вила за служителите на някоя компютърна фирма.

По-късно получихме покана за кафе от леля Алма и чичо Гунар, старите приятели на майка. За неделя.

— За съжаление, няма да мога! Летя за Упсала утре в три — извини се Десире.

Мда. Какво мога да кажа?

Когато съм сам в обора, все по-често си мисля, че сега пред мен има три пътя и скоро трябва да реша по кой да поема.

Път номер едно: Опитвам се да убедя Десире да напусне апартамента си и да се пренесе при мен. Тя няма никакво намерение да го направи и знам, че ще се ядоса, дори само ако я попитам.

Път номер две: Продавам фермата и се местя в града, където се грижа кафето да е горещо, когато тя си идва от Упсала. Това пък аз нямам намерение да направя.

И път номер три: Поглеждам реалността в очите и се отказвам от едно невъзможно начинание. И се захващам сериозно да си намеря жена, която иска да е с мен повече от три часа седмично. Защото четвъртият вариант, този, който най-много ме ужасява, е да остана стар ерген. Като Босе, когото хората все още наричат момчето на Нилсон, въпреки че е на четирийсет и шест. Той живее сам във фермата на родителите си заедно с възрастната си майка, гледа няколко животни за месо и работи на половин работен ден в склада на „Лантменен“. Инсталирал си е огромна сателитна антена и получава пакети с надпис *Гарантирана дискретност*, и живее за лова на птици през зимата. Иначе не знам да има други интереси. Понякога се отбива в Рьонгорден с някакви измислени задачи и остава три часа и ако Десире е тук, и двамата въздишаме зад завесите, щом видим неговата кола да се задава.

Не, никога като Босе. Момчето на Съдерстрьом, на петдесет и три... Ще направя всичко по силите си, само и само да избегна това. А сега ножът е опрял до кокала.

Навярно излъчвам тревога, че ще остана ерген, която витае около мен, като съм с Десире. Тя усеща, че имам очаквания, затова вирва брадичка и иска да сме само приятели в игрите. Малка скаридка, все

още момиче, нея не я е страх да остане сама в динамичния си градски живот.

Когато успея да я вкарам в леглото си, което се случва все по-рядко, се чувствам, сякаш съм глътнал камък. Защото е все така замайващо бяла, топла и грациозна като преди и тогава ѝ казвам: „Ти ще си виновна, ако умра преждевременно! За неженените мъже статистическата прогноза е по-лоша!“. А когато тя се извива наляво-надясно, мъчейки се да избегне отговора, не разбира, че звънецът бие за последното действие.

*Не искам да скъсам финалната лента,
да правя скокове, да хвърлям предмети.
Защо трябва да е по-ценно да скочиш над
гредата,
отколкото да минеш точно под нея?*

Естествено, опитах се да го представя като посещение на учтивост. Носех цветя — букет скъпи лалета, и торбичка хубав индийски чай „Даржилинг“.

Тя отвори вратата, но веригата беше сложена. Когато видях, че съм аз, ме пусна да вляза, ала без ентузиазъм. Не беше и груба, по-скоро разсеяна. Като човек, който наистина е твърде зает, за да приема гости.

— Здравей, Инес! — казах аз. — Отдавна не сме се виждали! Как са нещата при теб?

— Защо питаш? — зачуди се тя. — Надали това те интересува особено. — Не прозвуча враждебно.

Приех думите ѝ като знак, че според нея животът сега е твърде кратък за празни приказки. Затова на мига реших да не увъртам, а да давам направо.

— Е, как, напротив! — казах. — Мислех си много за теб. За начина ти да наблюдаваш живота и за това колко мъдра трябва да си. Бих искала да споделиш малко с мен.

— Хммм? — Тя ме гледаше с очакване.

— Някога сигурно си направила избор — продължих. — И аз трябва да направя избор, и то скоро. Интересно ми е да знам как ти си разсъждавала тогава. Как стана така, че избра архивните си шкафове пред личните преживявания? Разбираш ли какво искам да кажа?

На бузите ѝ изведнъж се появиха две червени петна, тя се изправи и сложи лалетата в старомодна кристална ваза, която свали от най-горния рафт на кухненския бюфет. Видях как се качи на един стол. След това се върна в хола и седна, махна очилата си и ме погледна с раздразнение.

— Какво те кара да мислиш, че някога съм имала избор? Естествено, че нямах нищо, от което да избирам, що се отнася до личните преживявания! Родителите ми бяха мисионери в Танзания, а мен ме отгледа една леля, която беше стара мома и между впрочем бе изключително мърляв и разхвърлян човек! Когато влязох във висшето училище за библиотекари, изпитах опияняващо усещане за свобода. Беше прекрасно да подреждам нещата, както аз искам. В система. Но, разбира се, бих могла да избира и преживявания като курсове за рисуване върху порцелан или групови екскурзии. Това никога не ме е привличало ни най-малко! После работих в библиотеката в продължение на трийсет и седем години, *voilà tout*^[1]! А и много добре знаеш, че изобщо не съм се интересувала от това да имам „приятели и доверени лица“. *Ти разбираш ли какво искам да кажа?*

— Ако ме изгониш, ще се прибера вкъщи и ще направя папка за теб! — отвърнах аз. Реакцията ми предизвика лека усмивка.

Говорихме почти час. Тя поднесе по една чаша от моя чай, но така, както го беше приготвила, можеше да се сбърка с чай от пликче.

— Това, което ми трябва, не е съвет — започнах аз, — а просто един поглед. Остър поглед като твоя. Какво имаше предвид, когато каза, че Бени е или напълно неподходящ за мен, или единственият възможен?

Тя се изправи и отиде до архивните си шкафове, откъдето извади моята папка.

— Така... наблюдавала съм ви само три пъти — поде. — Последният път беше след Коледа, точно преди да се пенсионирам. Няма нужда да обяснявам защо е неподходящ за теб, това ти е пределно ясно. Например дрехите му... а човек все пак избира как да изглежда, съзнателно или несъзнателно. Но другото. Тези чувства, които видях. И у двамата. Твоят съпруг беше симпатичен човек, ала ти никога не спираше да работиш, когато той идваше в библиотеката. Не изпускаше нищо и не се преструваше, че не го познаваш, дори и в началото. Сякаш не мислеше, че си струва усилието. С този другия бе

почти неучтива. А после той държеше книгата, която ти му даде, толкова внимателно, сякаш беше любимото му кученце. Да, повече не мога да кажа, защото не ги разбирам тези неща. Но съм виждала това и преди и винаги преминава — добави почти злорадо.

— Единственият възможен? — настоявах аз.

— Казах го, защото ти беше различна. Не те бях виждала такава преди. А сега наистина трябва да ме извиниш, имам много работа.

Показа ми най-новия си проект. Беше започнала да събира рекламни брошури, отговаряше на специалните предложения, участваше в състезания и архивираше резултатите.

— Но не ми харесва, когато ме наричат „Уважаема И. Мария Лундмарк!“ — отбеляза тя строго.

Инес знае коя е и ще ги научи и тях. Някакъв ред трябва да има!

[1] Това е всичко (фр.). — Б.пр. ↑

Защо, по дяволите, всичко трябва да е толкова невъзможно? Това се питах един ден, когато бях пропуснал да проверя кои крави са разгонени, понеже се бях унесъл в приказки по телефона със Скаридата. Зрели мъж и жена, почти връстници, една ферма, един град наблизо, две работни места. Живеят заедно, пътуват до работата, обзавеждат къщата... имат деца. Спят заедно всяка нощ, срещат се за повече от три часа на седмица.

Представих си го толкова ясно, че с лекота прелетях над всички онези пречки, в които досега се бяхме забивали челно. Просто реших, че е крайно време да действам, и започнах да планирам какво би могло да се направи по къщата.

Къщата в Рьонгорден е голяма. На първия етаж има просторна кухня, хол, по-малка стая и широк коридор. Горен — две спални и таван, който може да се използва, ако се уплътни и обзаведе. Ако направим по-малката стая работен кабинет за нея... няма да е трудно, вътре в момента се намира само люлеещият се стол на майка. Не съм влизал там сигурно от година. Моят спалня ще е за нас, ще превърнем спалнята на майка в детска стая... и проклетите рафтове с книги на Скаридата ще сместим някъде.

След това започнах да изчислявам дали ще успеем да купим кола за нея. Може би ако продаде апартамента си и по този начин се отърве от ипотечните вноски... ясно е, че няма да има време да продължи на пълен работен ден, а и нали ще прекъсне за няколко години, когато първото дете се появи... или пък би могла да работи по няколко часа на ден, ако наистина държи. В селото няма детска градина... но Виолет може да гледа детето през деня...

Така си представях нещата и, да, тези мисли озариха последния месец, преди да започне кошмарът на лятното полугодие, изпълнено с непосилен труд. Бях толкова погълнат от пресмятанията си, че напълно бях забравил за Скаридата. Но един ден ѝ казах, че има нещо важно, за което искам да говорим. Дойде доста неохотно с автобуса, защото

точно в този момент беше заета с някакъв театрален фестивал за деца. Сложих я да седне, донесох хартиите, скиците и изчисленията и започнах презентацията си.

Тя не попита нищо, не каза нищо. Чак когато стигнах до въпроса за работа на непълнен работен ден, деца и Виолет като бавачка, тихо изстена. Млъкнах и в стаята за момент настъпи мъртвешка тишина.

След това беше неин ред да говори.

Напомни ми онова женско коли, което някога имах, дето се катереше по стените като полудяло и просто искаше да избяга.

Правя всичко възможно, за да забравя какво каза тогава. Ставаше въпрос, че тя не може да си представи — да *визуализира*, така се изрази, че занапред нейните лета ще преминават, тичайки с кошници за пикник по полето или ходейки на пансион сама с евентуалните ни деца. Че обича работата си и е работила здраво, за да стигне дотук, че не би могла да ръководи детски отдел на половин работен ден, а и половин библиотекарска заплата едва ще покрива разходите за колата — ще бъде принудена да ме моли за пари дори за фризьор. И че по-скоро би направила аборт, отколкото да повери детето си на Виолет.

Когато стигна до този момент, за мен всичко беше приключено.

Тя продължи да философства за това, че сега ни е добре така и защо не изчакаме да видим как ще се развият нещата между нас — а аз нямах сили да ѝ противореча.

После ми обясни колко важно ще бъде да излизам в бащинство и че би искала да пътува през лятото. Даже не я попитах дали някога е чувала за фермер с млечни крави, който е излязъл в бащинство и е свободен през лятото. Просто седях и кимах, като играчка с механизъм.

Обади се на следващия ден и се извини, че е била толкова рязка, но страдала от предменструален синдром и била изнервена. Щяла обаче да измисли някаква вкусотия за вечеря в събота.

За първи път правеше нещо подобно. Милата скаридка, тя дори не е разбрала, че краят настъпи. А аз просто събирам сили да ѝ го кажа.

*Можех да я хвана предпазливо,
да я сложа в мрежата,
старателно да я обеля и обезкостя
и да я опитам —
но тя се измъкна,
проклетата любов.*

Пълна бойна готовност, казват военните. Тогава трябва да си държиш пушката постоянно заредена, защото врагът дебне наоколо.

С Бени бяхме в пълна бойна готовност от няколко седмици. Проблемът беше, че не виждахме кой е врагът.

Нещо се бе случило, което, изглежда, беше поставило началото на края — но кога по-точно?

Разбира се, някой може да каже, че това се е случило в момента, в който се срещнахме за първи път.

На мен ми се струва, че стана онази вечер, в която Бени разгърна пред мен скиците си с предстоящите промени в къщата и ме въведе във финансовите си изчисления за това как аз ще продам жилището си и ще напусна работа. Или най-малкото ще премина на половин работен ден.

Имах чувството, че се задушavam, бях получила пристъп на душевна астма. Защото той запращаше реалността право в лицето ми, същата реалност, която дотогава бях заобикаляла отдалече. Разбира се, че и аз бях размишлявала за нас, но за нашите „чувства“ и за нашите различия. Дали чувствата щяха да се износят, докато работим върху връзката си. Защото ако не успеехме да ги запазим, въпросът къде да живеем нямаше да бъде от значение.

За свое успокоение си бях решила, че той навярно в един момент ще стигне до извода, че млекопроизводството е твърде изтощително, и

ще започне работа в някоя фирма за трактори. И ще си намерим нещо по-близо до града. А ако толкова държи да запази семейната ферма, може да я дава под аренда. Някъде дълбоко в себе си знаех, че този оптимизъм е доста наивен — след яростното му избухване, когато открих дипломата му, подозирах, че нещата не бяха толкова лесни. Но както казах, успях да държа този въпрос извън живота си. И ето че той се появи и сложи въпроса в скута ми и замаха с опашка около мен.

Когато предложи Виолет за бавачка, всичките ми задръжки паднаха.

Обясних му как аз гледам на нещата, без да увъртам. Наясно бях, че това можеше да се окаже фатално за връзката ни, но в случая беше важно да съм Ясна и Откровена, за да ме разбере веднъж завинаги. И все пак нямах намерение да горя всички мостове. Топло му предложих да изчакаме и да оставим първо връзката ни да се задълбочи, говорих за това, че трябва да осъзнаем нуждите си и да разберем кои от тях са най-съществени за нас, за да можем да се приспособим един към друг; звучах като професионално изкривен семеен терапевт. Исках да го примамя да мисли извън границите, които си поставя. Не би ли желал например да пътува и да види света с мен, нали никога не беше имал тази възможност? Или да изживее напълно щастието да бъде баща, като излезе в отпуск по бащинство и по този начин ми даде възможност да се развивам в кариерата си?

Изглеждаше, сякаш възприема онова, което казвах, стоеше и кимаше замислено през цялото време.

Така че можеше да се очаква да започнем да работим по цялото това приспособяване и задълбочаване. Стана обаче точно обратното. И двамата се заровихме дълбоко в собствения си живот и не отстъпвахме и сантиметър земя на другия.

Получи се почти като състезание. Бени правеше всичко по силите си, само дето не плюеше тютюн и не се биеше с нож със съеляните си, за да покаже, че е прост фермер, аз пък демонстрирах, че съм Жена с Кариера и Културни интереси. С главно К. Можеше да се добави и с Куха глава.

Не се опитвахме да построим мост над пропастите между нас, а се мъчехме да се бутнем един друг вътре. Вероятно и двамата разчитахме на чудо. Аз очаквах той да признае, че има душа, той сигурно се надяваше да ми порасне престилка през нощта.

Привличането между нас все още беше толкова силно, че сякаш всеки миг можеше да ни погълне някоя черна дупка. Обратната страна на монетата беше, че се карахме по-яростно от всякога.

В един момент спряхме да се любим. Беше твърде трудно. Само ни болеше още повече.

А после не остана много. Защото в това военно положение не можехме просто да си седим и да ни е хубаво заедно; трябваше през цялото време да строим барикадите си.

Всичко свърши там, където започна — на гробището. Един ден отидохме заедно и всеки се погрижи за своя гроб.

Изведнъж Бени попита:

— Вярваш ли, че ти и аз някога ще лежим под един и същи надгробен камък? — И погледна замислено към моя камък.

Погледнах към неговия и потреперих.

— Под чий камък? Това е въпросът — отвърнах аз.

— Защото аз не вярвам! — каза Бени.

Мина известно време, преди думите му да достигнат до мен. Той вече не вярваше в нас. Нито в настоящето, нито в бъдещето ни.

Някъде вътре започна да ме боли ужасно.

Прибягнах до обичайното ни обезболяващо и започнах да се шегувам.

— Каквото и да стане, аз винаги ще мисля за теб като за Момчето от съседния гроб — казах. — Нали се сещаш, като в романите в седмичниците. Момчето от съседната къща. Онова страшно приятно момче, с което главната героиня е израснала. Тя не осъзнава колко приятно е то всъщност, докато някой Казанова от града не ѝ разбие сърцето. Тогава се връща вкъщи и се събира с момчето от съседната къща, което я е чакало вярно. Каквото и да се случи с нас, аз ще се върна при Момчето от съседния гроб, когато стане време за това. При теб, Бени. И после можем да играем на клечки с кокалите си, докато не изгубим представа кои са твоите и кои моите. Ще ме чакаш ли вярно?

Бени мълчеше.

— Не и ако мога да го избегна — каза. — А какво ще правим със съпругите и съпрузите си?

— Няма да се занимаваме с тях. Защото сме ти и аз, Бени, дори и да не ни е писано в този живот.

— Ако някоя жена реши да направи почтен мъж от мен, няма да я предам — заяви той. — Тя ще бъде тази, която ще остане с мен.

Замълчахме.

— Може би е най-добре да не се срещаме въобще — каза Бени накрая.

Точно в този момент изпитах просто благодарност, че взе някакво решение за нас двамата. А и някак си не ми се струваше възможно да е окончателно. Затова се съгласих.

Той се изправи и ме хвана за ръка. Застанахме между надгробните си камъни. Прегърнахме се и дълго не се отделихме един от друг.

— Нека да се срещнем точно тук — предложих аз накрая. — След петдесет години, да речем!

— До скоро! — каза той тъжно и си тръгна.

Аз останах още малко и след това се прибрах.

Едва ли някога ще разбере дали Десире наистина беше осъзнала, че бях сериозен, там на гробището. И ако да, как ли го приемаше? Тя сигурно можеше още доста време да кара така — да се скъсва от работа през седмицата и да разпуска за няколко часа в селска атмосфера през уикенда. Като се има предвид, че винаги аз бях този, който вървеше по петите ѝ и искаше още, бе странно, че точно аз сложих края — поне си мисля, че беше така. Не можех да продължавам по този начин — цената бе твърде висока. Но раздялата направо ме смазваше.

В момента, в който се прибрах от гробището, смъкнах ботушите си, влязох в хола и взех тефтер и химикалка от бюрото. След това направих една обиколка на къщата и двора. Крачех наоколо като строителен инспектор и си записвах всичко, което трябваше да се направи. Радио „Енърджи“ бумтеше на максимум — идеално за човек, който иска да се лоботомира за известно време, без трайни увреждания. Съставих списък с по три неща дневно, които да върша, без да броим текущите задачи. Като например да излея основите на торохранилището и да построя нова помпена станция.

И започнах да действам. Упорито се утешавах с работа, толкова много работа, че нямах време дори да погледна местния вестник. Не знаех кой ден от седмицата сме точно. Всяка сутрин излизах в 5,30 и работех до 10 вечерта, когато се прибирах. Тогава просто се просвах на дивана, често не успявах дори да стигна до спалнята. Имаше дни, в които не можех да си спомня дали съм ял, или не.

Поддържах това темпо чак докато стана време за пролетната оран. Ако кравите нещо недоволстваха, веднага изпитвах удара на подкованите ми ботуши. Една крава стана толкова нервна, че се наложи да ѝ сложа скоба против ритане. Мислех си, че трябва да са ми ужасно благодарни тези крави.

Не изпаднах отново в онази апатия, която ме беше обзела, преди да срещна Скаридата. Нещата бяха навързани — бях се отказал от най-

зашеметяващото нещо в моя живот за това тук. Така че бях принуден да му дам и останалото. Всичко, което имах.

След това дойде един период, в който си наумих, че трябва да излизам в събота вечер. Беше като работна задача — една от многото, — да изляза и да проуча какво се предлагаше на пазара, като на изложение за селскостопански машини. Оставих един фризьор да направи каквото може от кълчищата ми, слагах си чиста риза, дънки и старо кожено яке и излизах. Ходех по кръчми и се срещах с момичета и понеже всъщност изобщо не ми пукаше какво мислят за мен, имах много по-голям успех, отколкото във времената на Джентълмена Бени. Понякога дори се прибирах с някое момиче вкъщи, но никога не се срещахме отново. Не че това ми носеше кой знае каква утеха, тези момичета въобще не се превърнаха в нещо повече от тяло за мен. Но не мога и с ръка на сърцето да твърдя, че от нощите с тях ставах потиснат. Поне виждах, че някъде там съществуваха жени, които можех да имам.

В един момент спрях да излизам в събота — заради оранта обръчът около мен беше започнал да се затяга. Работех по осемнайсет часа на ден и една сутрин, когато припаднах в котелното помещение, разбрах, че трябва да направя нещо. Бях свалил седем килограма и имах гастрит. За да се справя поне с това, се обадох на Анита и тя се отби една вечер. Като ме видя, закри устата си с ръце.

— Не искам да говоря — казах аз. — Имаш ли лекарството?

След една седмица си взе годишния платен отпуск.

— В болницата са повече от доволни, ако не го вземеш през лятото — обясни тя.

После се пренесе в стаята на майка. Готвеше риба и леки супи за стомаха ми и масажираше гърба ми, след като бях седял в трактора и орал до 11 вечерта. Напълни хладилника и фризера, чистеше и подреждаше в къщата. Окачи пердета и идваше с мен в обора, щом станеше време за млечните проби. Вечер седеше и плетеше, докато аз четях „Ланд“, и в началото не си говорехме много.

Беше като да вземеш два аспирина, когато главата ти ще се пръсне от болка. Болката бавно отшумява до едно леко болезнено пулсиране, с което постепенно свикваш.

На третата седмица започнах да ѝ разказвам. Тя не продумваше, само кимаше и хвърляше по едно око на плетката си. Това беше добре,

ако бе тръгнала да коментира Скаридата, щях просто да спра да говоря.

На четвъртата седмица се премести при мен в спалнята. Не беше никакво вълшебно преживяване, по-скоро като горещ душ, когато си наистина схванат и потънал в мръсотия. Приятно и естествено, ала нищо, от което да ти се завие свят.

Нито веднъж не се обадох на Десире и не отидох на гробището. Родителите ми биха ме разбрали.

Точно след като се бяхме разделили, на няколко пъти телефонът иззвъня посред нощ. Знаех кой е, но не вдигах слушалката. Иначе бих се върнал отново там, откъдето се опитвах да се измъкна.

51

*Трябва да премина през минутите,
една по една,
да ги погълна като горчиви хапове,
да се помъча да не мисля за това
колко много остават...*

Всеки създава свой собствен ад от онова, което мрази най-много. За хората по Средиземноморието адът бил вечна горещина, за северняците — царство от лед и тишина.

Аз създадох моя собствен ад, оставяйки всички грешки, които бях допуснала, и всички възможности, които бях пропуснала, да минават пред очите ми като на филмова лента.

Едва седмица след като с Бени се сбогувахме на гробището, осъзнах, че е бил сериозен. Чак тогава. Обадох му се една нощ, за да се хвана за някаква нишка. Той не вдигна и с ужас разбрах, че съзнателно се изолира от мен.

И филмът започна да се прожектира. Първо онова, което си казахме в деня, в който ме запозна със скиците си на къщата. Колкото повече връщах лентата назад, толкова повече се уверявах, че бях прозвучала като Доналд Дък — един противен, досаден Доналд Дък, който кряка и знае всичко най-добре. Който казваше, че „ние“ трябва да се приспособим, а имаше предвид, че Бени трябва да се приспособи към мен. Който мислеше, че всички възможни решения започват с някаква жертва от страна на Бени — ако въобще мислеше. През цялото време бях напълно убедена, че аз съм обектът на желание, че аз мога да избира. Като си помисля, че само допреди няколко седмици се терзаех, защото не знаех какво искам да имам, или какво мога да си представя да жертвам — навярно нищо.

Инес ме бе предупредила: „*Ти* беше различна, не те бях виждала такава преди“. Беше се родило едно неповторимо чувство и тя го бе видяла, но не и аз. И това чувство сега ме връхлетя с такава сила, че ме повали в болнични за две седмици.

Първото ми излизане в болнични, откакто бях завършила гимназия. Купувах си йогурт, хляб и яйца и се прибирах къщи, олюлявайки се. Не излизах, включвах и изключвах телефона по няколко пъти на ден. Прожектирах си филма.

Това, което беляза тези седмици, беше постоянно люшкане от едната крайност в другата.

В един момент бях бясна на Бени — по дяволите, той *също* едва ли някога беше възнамерявал да жертва и частица от своя живот. От мен се очакваше да отида да живея при него, на практика да напусна работата си, да се приспособя до такава степен, че да оставя Виолет да се грижи за детето ми. В този сценарий не виждах каквато и да е жертва, която той ще направи — единствената отстъпка от негова страна бе обзавеждането в спалнята, а и за това дори не ме беше попитал какво мисля. Вироглав. Мрачен. Тиранин.

Онази нощ му се обадох, за да го обвинявам. Продължаваше да не вдига. Проклетникът.

В следващия момент допълзвах до огледалото и се вирах в подпухналото си от плач лице. Хората като мен не стават по-красиви, когато плачат — зачервени, подути и с бели мигли. Бях толкова грозна — никой никога нямаше да види в мен това, което беше видял Бени. И което ми беше показал. Той ме бе направил красива и сега магията беше развалена.

Онази нощ му се обадох, за да плача по телефона и да моля за милост. Преди дори да чуя дали ще вдигне слушалката, затворих. За бога, превръщах се в Стен — хлипащ и ломотещ по телефона.

После спрях да му звъня. Но люшкането продължи. Понякога си го представях в поредица от образи — с ужасната шапка, сърбащ супа или ръсещ реакционни клишета на диалект. И след това в една друга поредица, в която се смее на стълбището пред къщата и милва котката на коляното си, лицето му е огряно от слънцето, а приказната му коса е разрошена от вятъра. Представях си жилестите му ръце, които вдигат огромни купи сено с вила. И после пак плачех и пишех безспирно в синия си бележник. В зависимост от фазата, в която бях, включвах или

изключвах телефона, в очакване на позвъняване, което знаех, че никога няма да дойде.

Струваше ми се, че един час има ужасно много минути и че всяка минута се проточва до безкрай. Постоянно гледах часовника. Не можех да се накарам да изям дори един йогурт. Веднъж си запуших носа и погълнах три сурови яйца едно след друго, защото си бях втъпила, че страдам от недохранване. Иначе живеех на бульон.

Беше много, много по-лошо от всичко, което бях преживяла, по-лошо от смъртта на Йорян. Нямах сили дори да се срамувам от това. Йорян бе напълно заличен от моето съзнание.

Мерта би могла да ми помогне през първия етап. Но тя беше във възстановителен център в Смоланд^[1]. А и онова, което на нея ѝ се случи, беше неизмеримо по-лошо, ако адът може да се степенува.

Тогавя започвах да плача и заради Мерта.

След две седмици се замъкнах обратно на работа. Останалите мислеха, че съм изкарала тежък грип. Само Улоф беше виждал болничния ми лист. Каза ми, че ако искам да говоря с него, той е насреща, и аз почувствах, че сега наистина бих могла. Но не го направих.

Потънах в работа. Вървеше много добре. Всъщност само когато бях напълно заета, се чувствах горе-долу нормално. В момента, в който си отидех вкъщи или останех сама на обяд, имах усещането, че цялото ми лице се разпада. Сякаш беше направено от лего и във всеки миг отделните му части ще се разглобят. През нощта, разбира се, не спях. Лежах и размишлявах за всички пропуснати възможности. Всяка нощ нови. Все повече и повече.

[1] Провинция в Южна Швеция. — Б.пр. ↑

Когато бях в града онзи ден, видях Десире за първи път, откакто бяхме скъсали. Беше топло и тя седеше в едно заведение на открито заедно с някакъв прошарен мършав мъж. Навеждаха се един към друг и изглеждаха погълнати от разговора си. На масата имаше цял куп книги. Минах покрай тях достатъчно близо, за да видя, че най-горната е на английски. Естествено. Десире беше с червило и с ново елегантно яркосиньо сако. Косата ѝ бе по-дълга от обикновено и леко вълниста. Прошареният тип се смееше.

Прииска ми се да му избия предните зъби. Не изглеждаше като да носи на бой. Ако Десире му се беше усмихнала с лятната си усмивка, навярно щях да прескоча оградата и да се натреса между тях. Но тя не го направи.

Следващия път трябва да изпратя Анита до града. Явно вече се ориентира в моите задачи толкова добре, колкото и аз.

Когато отпускът ѝ приключи, тя премина на половин работен ден, без дори да повдига въпроса за това. Продължавахме си както преди и аз я научих да кара трактор, за да може да подрежда силоза^[1], докато докарвам силажирания фураж. Започнахме да ходим с колелата на малки излети, а в петък вечер тя вземаше (един!) филм под наем и купуваше бутилка вино.

Между другото, първият филм, който взе, беше „Полицейска академия“.

В момента, в който оставах сам, надувах радиото до дупка. И някъде в периферията на съзнанието ми се появяваше една нова Десире, с грим и хубави дрехи, която се среща с изискани мъже, които са пътували по света и четат книги на английски. Е, значи, беше получила това, което бе желала! Аз също в крайна сметка.

Чудех се дали понякога си мисли за мен. И какво ли беше искала, когато в началото ми бе звъняла посред нощ. Сигурно да ме обвинява за нещо.

Щеше ми се да седя срещу нея и да се смея и да ѝ кажа колко е хубава с червило и с това ново сако. А тя да ми се усмихва с лятната си усмивка.

Но нали сам бях направил избора си и сега изглежда, сякаш бих могъл да имам всичко — и ферма, и семейство.

С Анита. Навярно така ще стане и това не е толкова зле. Съществуват и по-страшни неща.

Всъщност никога не бях вярвал, че ще се получи между нас със Скаридата. Имаше нещо плашещо в силните чувства, които тя пораждаше у мен и очевидно продължава да поражда — да искам да избия зъбите на един напълно непознат! А и освен това никога не съм имал вяра в така наречените „бракове по любов“, които започват с това, че човек потъва в нечие деколте по време на танц. По-късно, ако притежателката на деколтето е на подходяща възраст и е свободна, се преминава към обичайните ритуали на двойките като кино, семейни вечери, посещения в ИКЕА и почивки на остров Родос, после се запазва дата в църква и всичко върви по мед и масло чак до семейния терапевт.

Нещата сигурно са вървели не по-зле някога, когато родителите са ти избирали жена — тогава поне си знаел, че получаваш сваяна жена и след това просто трябва да свикнеш с нея, защото друга няма да получиш. Майка би избрала Анита.

А и ми се струва, че и аз, и Анита чувстваме, че времето ни за романтика е минало. И двамата се нуждаем един от друг — така светът ще има една стара мома и един стар ерген по-малко, на които да се присмива.

— Това вече е друга работа! — заяви Виолет одобрително, когато се срещна с Анита за първи път. Бенгт-Йоран я познаваше отпреди.

Излязох и ударих с юмрук стената на верандата. Но след това се върнах обратно.

Анита не е нито глупава, нито скучна, въпреки че не ме разсмива като Скаридата. Винаги съм я харесвал и ми е било приятно с нея. Но не мога ей така изведнъж да се влюбя, както не мога да започна да пея оперни арии. Просто не ми идва отвътре.

Самата тя никога не би ме попитала дали я „обичам“.

Хората обичат котки и ягодов сладолед, и пуловери с поло яка, и остров Ибиса — и изведнъж трябва да „обичат“ един-единствен човек,

докато приключат с това и „заобичат“ някой друг. Това винаги ми е приличало на игра на бутилка.

Мислех си за онази стара шега с щъркела — не вярвам в щъркела, въпреки че съм го виждал с очите си.

Не вярвам в Любовта, въпреки че съм я преживявал.

Бих могъл да кажа аз.

Когато не успявам да заспя, си мисля, че в действителност никога не дадох шанс на любовта. Никога не погледнах толкова напред, че да я поставя пред всичко останало.

Понякога усещам, че все още нямам особено твърда почва под краката си и може би никога вече няма да имам.

Когато мисля за семейство, не мога да спра да си представям Скаридата, бременна, с моето дете като топка в нейното крехко бяло тяло. Да ѝ направя дете... Точно както тя копнееше.

Разбирам хората, които преживяват късо съединение в мозъка, когато смятат, че са срещнали извънземни, и напълно потискат всичките си спомени от срещата. Сякаш не са в състояние да намерят място за тях в своя мисловен свят, който са принудени да изградят наново. И повярвайте ми, аз така ще потисна спомена за Скаридата, че накрая дори няма да мога да открия библиотеката.

[1] Силоз — голям склад със специално предназначение (обикновено за съхранение на зърнени храни, брашно и др.). — Б.пр. ↑

*Да поправиш пукнати сапунени мехури
и да накараш кукла да се усмихне
може да отнеме време...*

Сънувах, че съм в магазин, в който има разпродажба на обувки. Сред купищата открих една много красива синя обувка с каишки. Сложих я на десния си крак. В действителност краката ми са слаби и бели като бухалки за бейзбол, но в съня си видях как в тази обувка десният ми крак стана кадифено златист, с изящен като на балерина глезен. Започнах да търся лявата. Когато я намерих, установих, че е много мъничка — като за петгодишно дете.

— Така става понякога — каза продавачката с безразличие. — Както си прецените. Това е единственият ни чифт.

Ама как да си купя различни по размер обувки? Да си отрежа половината стъпало? Излязох унило от магазина и се събудих.

Припомнях си този сън, когато мислите започваха да се реят в посока Бени. Половината стъпало.

Но в моята програма за възстановяване влизаше и нов външен вид. Започнах със спирала за мигли, за да прикрия подпухналите очи, и пудра заради тъмните кръгове. Последва малко червило и осъзнах, че всъщност е доста приятно мъжете да ме забелязват. Всеки път, когато някой ме заглеждаше, беше като едно малко отмъщение на Бени: виждаш ли, все пак има някой, който иска да ме има! Купих си и няколко хубави дрешки в ярки цветове, най-вече за да се уверя, че живея. Успях доста добре.

През май от библиотеката ме изпратиха на курс в Лунд за две седмици. Отидох и до Копенхаген и влязох в Глиптотеката^[1]. На входа има статуя на Ниоба^[2], заобиколена от всичките си деца. Снимах я с фотоапарата си от всякакви възможни ъгли. След това прекарах часове

в залата с бюстове на римски императори и императрици. Към II — III век сл.Хр. те започват да стават по-реалистични, почти като фотографии, и може да се проследи външният вид на един и същи човек от детството до старостта му.

Как ли щях да изглеждам след петдесет години? А Бени?

Обещах си, че при всички положения ще го потърся, когато стана на осемдесет. Това поне не можеше да ми откаже.

По време на почивката си се записах на курс по рисуване с водни бои на западния бряг на Ирландия. По цял ден чайките кръжаха над нас и пицяха, а ние се опитвахме да уловим отблясъците на слънцето по водата долу в подножието на скалите. Двама американци, брат и сестра, ме поканиха в Уисконсин за Коледа. Той беше учител в колеж и с него бе много приятно да се мълчи.

В една малка прашна кръчма видях стар хладилник като този, който се намира в кухнята на Бени. Или се намираше? Навярно нещата са се променили.

Само веднъж наех кола и минах през селото на Бени. Убеждавах се, че отивам да бера малини в гората до съседното село. По пътя видях Бени и една загоряла от слънцето, тъмнокоса жена. Движеха се срещу мен с колела и кошници за пикник пред кормилото, но, естествено, не ме забелязаха в колата. Бени обясняваше нещо и сочеше надалече към полетата. И той беше загорял от слънцето и отслабнал и си бе подстригал косата по различен начин. Изглеждаше щастлив.

Тя пък изглеждаше доста скучна. Сигурно е добра компания за Виолет, помислих си. Започнах да се чудя дали и с нея прави любов така, както с мен, и след това всичко стана толкова непоносимо, че едва се прибрах вкъщи и се зарекох никога да не ходя там.

Мерта все повече заприличваше на себе си, поне външно. Но ми напомняше за една играчка, която бях имала като дете — жълто метално пате, което можеше да се придвижва с клатушкане на металните си лопатки и да казва „па-па“, когато го навиех с ключе. Един ден завъртях ключето твърде силно и пружината на патето се счупи. Не можех да проумея, че повече не иска да върви, на външен вид си беше същото.

Пружината на Мерта се беше счупила.

Но разликата между хората и металните патета е преди всичко в това, че нашите пружини могат да се излекуват с времето. Мерта

срещна един мъж, който се придвижваше с инвалидна количка. Беше му направена колостомия и бе избухлив и мрачен. „Да-да — казваше Мерта. — Ама с него поне знам как стоят нещата!“

Неговият живот със сигурност стана по-въълнуващ, откакто я срещна. Тя твърдеше, че хората в инвалидна количка могат да правят всичко, което и ние останалите. Веднъж по време на разходка в планината пусна количката по едно възвишение. Количката се преобърна и той я обсипа с проклетия, но Мерта просто поклати глава и го замъкна на следващия висок хълм.

През септември поднових часовете си за четене на приказки. Едно русо момченце с кафяви очи често сядаше най-отпред и прекъсваше приказката и предлагаше различни подобрения. Неговият татко стоеше до стената и изглеждаше едновременно горд и смутен. Веднъж останаха след часовете и си поговорихме, а след това отидох с тях на сладкарница. Таткото се казва Андерш и живее сам със сина си. Започнахме да се срещаме и да си правим излети, посещавахме музеи и си готвехме. Андерш е историк и разказва за миналото по един толкова лековат, насмешлив начин, че направо не знам на какво да вярвам, но пък често ме разсмява.

Надявах се, че се влюбвам в него.

Един ден, когато тримата бяхме в парка, синът му Даниел каза с трепереща долна устна:

— Толкова ми е мъчно за орлите!

— Защо? — попита Андерш.

— Защото не могат да влязат в къщичките за птици.

Тогава разбрах, че този, в когото бях влюбена, беше Даниел.

През октомври се случи малко чудо. На една витрина видях чифт красиви сини обувки с каишки. Познах ги. Веднага влязох и ги купих, обух ги и се прибрах вкъщи. След това, без да ги свалям, проведох един телефонен разговор.

[1] Хранилище на произведения на скулптурата (предимно антична) и глиптиката. Най-известните глиптотеки са в Мюнхен и Копенхаген. — Б.пр. ↑

[2] В древногръцката митология — таванска царица, майка на много деца. Присмяла се на Лето, че има само две деца — Аполон и Артемида. За наказание двамата избили всичките ѝ деца. — Б.пр. ↑

*Мислех си, че съм наясно с чудесата.
Бяха ми професия. Да сея и жъна живот.
Но с чудесата винаги трябва да си нащрек.
Може да се промъкнат тихо и да те
изненадат.*

Анита искаше да се сгодим.

— Не мога, нямам безименен пръст на лявата ръка за халката! — шикалкавех аз. Но след това спрях да се опитвам да се измъквам. Анита имаше право.

Една октомврийска вечер изневиделица се обади Скаридата. Точно се бях прибрал от обора, а Анита пържеше месо, което цвърчеше апетитно в тигана. Радио „Енърджи“ бумтеше. Взех телефона и се качих в спалнята.

— Да?

— Можеш ли да дойдеш у нас? Сега, веднага? Не се е случило нещо страшно, просто трябва да обсъдя един въпрос с теб.

— Сега ли? Не е много удобно тази вечер. Утре става ли? — Мъчех се да звуча безразлично, ала, разбира се, не се чувствах така. Точно обратното.

Настъпи кратко мълчание.

— Не — отсече тя накрая. — Тази вечер или никога. Но не ще ти се разсърдя, ако не дойдеш. Няма никакъв проблем.

— При теб съм след половин час — отвърнах аз.

Анита не ме попита защо така изведнъж трябваше да отида до града. Но със сигурност се чудеше. По принцип казвам къде отивам.

По пътя не мислех за нищо. Просто барабанях с пръсти по волана и се опитвах да изпразня главата си от всяка възможна мисъл.

Тя ме посрещна с напълно непроницаемо лице и ме помоли да седна на ръбестия бял фотьойл. Беше си като преди и същевременно различна. За кого бе започнала да се гласи и да си слага грим? Както обикновено, беше облечена с дрехи в неутрални цветове, дънки и пуловер, но за моя изненада, носеше много елегантни сини обувки с каишки. Седна срещу мен и изглеждаше като дете, което се готви да скочи във водата и брои наум: десет, девет, осем, седем, шест, пет, четири...

Известно време никой не продума. След това започнахме да говорим едновременно.

Засмяхме се леко притеснено. Тя ме погледна и ми се струва, че рядко я бях виждал да гледа с толкова много любов.

— Не успях да изчакам да минат петдесет години, въпреки че се опитвах — подхвана. — Не се тревожи. Не желая да ти обърквам живота. Но има едно нещо, за което искам да те помоля, и не знам как да започна.

— Винаги можеш да започнеш с някоя шега. Често прибягваше до това, когато аз се стараех да говоря сериозно — казах и сам долових огорчението в гласа си. Излишно! И аз самият се бях държал така. Трябваше да спра да драматизирам. — Чела ли си нещо хубаво в последно време? — попитах. Това беше стара ключова реплика, с която обикновено започвахме. Тя отговаряше например „Шопенхауер“, а аз „Коледната книга на Фантома“ и после ги сравнявахме. „Мирогледът на Шопенхауер е наистина забележителен! — Да, но Фантомът има по-яки боксерки...“ Това ни беше спасявало много пъти, когато се бяхме разхождали по твърде тънък лед. А понякога бяхме успявали да си кажем важни неща под формата на шега.

— Наскоро четох за едно научно изследване във Франция — каза тя. — На голяма група мъже бил направен следният експеримент: обличат си съвсем нова бяла тениска и преспиват в нея, а след това голяма група жени подушват тениските и избират кой мъж им се струва най-интересен. И се оказало, че всички жени избрали мъжа с имунна система, която допълвала тяхната. Тогава поколението щяло да бъде добро.

— Значи теб те възбуждаше моята имунна система, не фермата ми?

— Кой знае?

Отново замълча и сякаш броеше: три, две, едно — скачай!

— Ето какво искам. Исках го през цялото време и дори не знам защо. Искам да имам дете от теб. Остави ме да довърша! Не целя да се съберем и да започнем наново! Искам просто този проклет биологичен часовник да млъкне, иначе не мога да продължавам така. Искам да дам шанс на тези яйчица, които чувствам, че ме изпълват, един-единствен шанс. А ти не е нужно да участваш по какъвто и да било начин.

— Да не би да възнамеряваш да ме удариш по главата, за да загубя съзнание, и след това да ме изнасилиш? — попитах аз. Признавам, че я бях зяпнал с отворена уста.

— Възнамерявам да те помоля да спиш с мен още само веднъж — каза тя и ме погледна сериозно. — Сега, когато подскочат най-бурно. Трябва да бъде точно сега. Очевидно само за теб подскочат така.

Видях живота си като на лента.

— А след това няма да ти се наложи да чуеш и дума за цялата работа. Освен ако самият ти не държиш, разбира се. И ако нищо не стане — а то е ясно, че няма да стане, — поне ще знам, че съм опитала, и ще мога да спра да мисля за това и всеки от нас може да е безумно щастлив с живота си. — Тя погледна крадешком към халката ми.

Аз мълчах.

— Детето ще има страшна имунна система! — промърмори. — Ох, не, забрави какво казах! Никога не съм била по-сериозна. Мислех си, че в свидетелството за раждане мога да напиша *Баща неизвестен*. Не казвай нищо! Аз, естествено, не съм го преценила докрай. Има толкова много неща, които да се решават, да, да, знам! Затова ще разполагаш точно с един час да помислиш. Ще те оставя сам през това време.

Тя скочи, грабна платнената си чанта и тръгна към вратата.

— Ако не си тук, когато се върна, ще знам. Тогава поне ще съм направила каквото съм могла и те ще трябва да започнат да подскочат за някой друг... А теб винаги ще си те спомням като най-добрия ми приятел в игрите. Но няма да мисля за теб толкова често.

Тя се изниза през вратата, преди да успее да кажа и дума.

Вероятно изглеждах така, както кравите, когато им забият инжекцията с упойка, преди да ги заколят.

Огледах се наоколо. Плаката с раковината вече го нямаше. На негово място имаше картина с водни бои на скали и море и увеличена снимка на някаква статуя — една дебела жена с куп дечурлига, които се катерят по нея.

Ако станех част от безумното ѝ предложение, щях да причиня на Анита това, което онзи Робертино бе направил на приятелката ѝ Мерта. Беше невъзможно.

В продължение на петдесет и девет минути седях и смучех празните си кокалчета. След това спрях главния си мозък и минах на автопилот.

Тя хвърли торбата на пода в коридора и се втурна в стаята. Първо не ме забеляза, защото се беше стъмнило, а аз не бях светнал нито една лампа. Когато запали лампите и ме видя, започна да плаче, при което спиралата ѝ се размаза.

— А, не! — казах аз. — Не си мисли, че ти ще решаващ всичко! И аз си имам условия! Като за начало: никакви такива за неизвестен баща. Никога няма да те оставя да спечелиш състезанието поради неявил се противник! Ще вземеш да направиш от момчето ми някой професор по мъртви езици. И второ: ще имам право на три опита, като в приказките. Ще дойда тук още два пъти — утре и вдругиден. Няма да си с никого през това време, нито пък аз, разбира се. След третия път ще се прибера вкъщи, а ти ще останеш тук и няма да се чуваме, докато не се обадиш. Тогава или ще ти е дошъл мензисът, или ще имаш резултат от теста.

— Дори и така, шансът ни е едно към пет — изхлипа тя.

— Да не мислиш, че не знам колко е трудно да се оплодят юниците — казах аз. Трябваше да се боря с гласа си, който трепереше на моменти. — Но поне няма да те изпратят направо в кланицата, в случай че не стане. Ако се получи, ще научим детето да пее високия глас на Хосиана. А ако не се получи, ти обещавам да бъда ужасно щастлив без теб и всеки път, като ходя до библиотеката, ще минавам покрай твоето бюро и ще те потупвам по гърба. Можеш да си представиш колко често ще бъде това!

Хванахме се за ръка и влязохме заедно в бялата ѝ спалня.

Не мога да опиша онова, което последва, не и като за Нобелова награда за литература.

А когато се свестих, знаех, че ми оставаха още два опита. Въпреки че в приказките героите винаги се провалят първите два пъти. След това се появява едно загадъчно сиво човече, което им дава тайната магическа формула.

Ще си отварям очите за малкия пакостник.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.